

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mülkiye Müfettişliği

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
MÜLKIYE
TEFTİŞ KURULU
BAŞKANLIĞI

TEFTİŞ RAPORU

Tarihi ve Sayısı : 11/08/2023 59/27
Teftiše Başlama Tarihi : 20/07/2023
Teftişi Bitirme Tarihi : 11/08/2023
Eski Teftiştir Tarihi : 19/06/2019

TEFTİŞ YERİ

İli : ÇORUM
İlçesi : -

TEFTİŞ EDİLEN

Birim : Çorum İl Özel İdaresi
İşler : Genel İş ve Yürütümü
Yıllar : 19/06/2019 - 11/08/2023
Görevli : Vali Mustafa ÇİFTÇİ

TEFTİŞ EDEN

Mülkiye Müfettişi : Hasan GÜNDOĞDU

Mühür ve İmza

İÇİNDEKİLER

KONU	SAYFA NO.
Önceki Teftiş ve Sonucu	1
Denetim İle İlgili Hususlar	1
Teşkilatlanma	2
İnsan Kaynakları ve Eğitim	3
Yazı İşleri Müdürlüğü	16
İl Genel Meclisi	19
İl Encümeni	29
Vali	35
Mali İş ve İşlemler	36
Stratejik Plan ve Performans Programı	45
Emlak ve İstimlak İşlemleri	47
İç Denetim Birimi	51
Hukuk İşleri	51
Afet ve Acil Durum İşleri	52
İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları	54
İhale İş ve İşlemleri	70
İmar İş ve İşlemleri	96
KUDEB	118
Yatırım ve İnşaat İşleri	134
Altyapı Çalışmaları ile İlgili İşlemler	135
İl Özel İdaresinin Ortak Olduğu Kuruluşlar	137
İncelemeye Alınan Konular	138
Görev ve Sonuç	138

Çorum İl Özel İdaresinin genel iş ve yürütümü tarafımdan teftiş edilerek, görülebilen hata ve noksanlıklar ile önerilere değer konular aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

ÖNCEKİ TEFTİŞ ve SONUCU:

1- Çorum İl Özel İdaresinin genel iş ve yürütümünün, bundan önce Mülkiye Başmüfettişleri Hamdi METİN ile Zafer ATAMAN tarafından teftiş edildiği, 19.06.2019 tarihli ve H.M. 125/2, Z.A. 88/16 sayılı Teftiş Raporunun incelenmesinden anlaşılmıştır.

Önceki Teftiş Raporunda eleştirildiği halde henüz düzeltilip tamamlanmayan hususlara rastlanıldığında bu teftiş raporunun ilgili bölüm maddelerinde ayrıca değinilecektir.

2- Mülkiye Müfettişleri teftiş defterinin tutulduğu, teftişle ilgili üst makamlardan gönderilen emir ve talimatların anılan defterin ilgili bölümüne yazıldığı incelenmiştir.

Mülkiye Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin “Teftiş Defteri” başlıklı 58.maddesinde yer alan; “(1) Kurum ve kuruluşlarda sayfaları numaralandırılmış, mühürlenmiş ve son sayfasına defterin kaç sayfadan ibaret olduğu yazılarak ilgili birim amirince tasdik edilmiş bir teftiş defteri bulundurulur.

(2) Müfettişler, teftişin başlayış ve bitiş tarihlerini, hangi işleri teftiş ettiklerini, düzenledikleri raporun tarih ve sayısını, teftiş edilenin görevini, adını ve soyadını deftere yazmak suretiyle imzalarlar. Teftişle ilgili olarak Bakanlıktan gönderilen emir ve genelgelerin tarih ve sayıları ile özetleri, teftiş olunan memurlarca defterin özel bölümüne yazılarak imzalanır.” hükmü doğrultusunda işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

3- Teftiş raporlarının değerlendirilmesi, takibi ve sonuçlandırılması konusunda yapılacak işlemlerle ilgili olarak, İçişleri Bakanının 18.04.2011 tarih ve 2426 sayılı Olur’u ile yürürlüğe giren “Mülkiye Müfettişlerince Düzenlenen Raporların Değerlendirilmesi, Takibi ve Sonuçlandırılması Hakkında Yönerge” hakkında görevlilere bilgilendirme yapılmıştır.

İçişleri Bakanının 18.04.2011 tarih ve 2426 sayılı Olur’u ile yürürlüğe giren “Mülkiye Müfettişlerince Düzenlenen Raporların Değerlendirilmesi, Takibi ve Sonuçlandırılması Hakkında Yönerge” gereğince, raporların değerlendirilmesi, takibi ve sonuçlandırılması sağlanmalı, yönergenin konu olarak hizmet içi eğitim ve seminerlerde işlenmesi ihmal edilmemelidir.

DENETİM İLE İLGİLİ HUSUSLAR:

4- Çorum İl Özel İdaresi 10/12/2019 ve 30/04/2020 tarihlerinde Çorum Valiliği Hukuk Müşaviri Hacı Asım AKGÜL, 08/06/2021 tarihinde Vali Yardımcısı Recep YÜKSEL, 10/10/2022 tarihinde Vali Yardımcısı Tamer ORHAN tarafından denetlendiği incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun 30/k maddesi uyarınca Valinin, İl Özel İdaresi, bağlı kuruluşlarını ve işletmelerini denetlemek görev ve yetkisinin bulunduğu, aynı Kanunun 32.maddesi uyarınca Valinin bu yetkisini yöneticilik sıfatı bulunan il özel idaresi görevlileri ile ilçelerde kaymakamlara devredebileceği hüküm altına alındığından, İl Özel İdaresi ve bağlı birimlerindeki iş ve işlemlerdeki yoğunluk artışı da dikkate alınarak Valilik Makamınca veya Genel Sekreter ya da görevlendirilen kişiler aracılığıyla denetiminin yapılmasına, denetimler

sonucu rapor hazırlanmasına ve raporlarla tespit edilmiş noksanlıkların giderilmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

TEŞKİLATLANMA:

5- Çorum İl Özel İdaresinde mevcut durum itibariyle, (1) Genel Sekreter, (2) Genel Sekreter Yardımcısı, (1) İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürü, (1) Plan, Proje Yatırım ve İnşaat Müdürü, (1) İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürü, (1) Su ve Kanal Hizmetleri Müdürü, (1) Destek Hizmetleri Müdürü, (1) Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürü, (1) Mali Hizmetler Müdürü, (1) Çevre Koruma ve Kontrol Müdürü, (1) Kültür ve Sosyal İşler Müdürü, (1) Tarımsal Hizmetler Müdürü, (1) Encümen Müdürü, (1) Strateji Geliştirme Müdürü, (1) Yapı Kontrol Müdürü, ayrıca il genel meclisi kararlarıyla ihtiyaç duyulması halinde (3) Müdür kadrosu ihdas edildiği ve bu (3) müdür kadrosuna da atama yapıldığı, il özel idaresinde toplam 16 müdürün bulunduğu, (12) İlçe Müdürü, (26) VHKİ, (5) Uzman, (23) Şef, (1) GİH memur, (2) şoför, (70) Teknik Personel, (5) Yardımcı Hizmetli, (105) işçinin çalıştığı,

İl Özel İdaresinin, 10 Haziran 2007 tarih ve 26548 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına İlişkin Esaslara Dair Yönetmelik hükümleri, 26 Mayıs 2016 tarih ve 29719 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik ile değiştirilmiş olup bu yönetmeliğe göre, Çorum İl Özel İdaresine (256) adet norm memur kadrosu, (128) adette norm işçi kadrosu tahsis edildiği, İl özel idaresi meclisi tarafından (204) adet memur kadrosu ihdas edildiği, Buna göre; memur kadrosunun (204) olması gerekirken (160) memur personel çalıştığı, (44) memur eksikliğinin olduğu, İl Özel İdaresi Meclisi tarafından (128) adet norm işçi kadrosundan, (105) adet işçi kadrosunun ihdas edildiği ve (105) işçi personelin çalıştığı incelenmiştir.

İl Özel İdaresinde Norm Kadro doluluk oranı memurlarda %78,43 işçilerde %100 olduğu ifade edilmiş ve anlaşılmıştır.

Norm Kadro ilke ve esaslarına göre, müdürlüklerde bulunan memur kadrosu eksikliğinin giderilmesi için İl Özel İdaresinde boş bulunan memur kadrolara atamaların bir an önce yapılarak personel eksikliğinden dolayı ortaya çıkacak hizmet olumsuzluklarının yaşanmaması ve bürolarda çalışan işçilerin memur gibi çalıştırılmasının önüne geçilmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

6- Çorum İl Özel İdaresi Görev, yetki ve Çalışma Yönergesinin en son 05/07/2023 tarihinde il genel meclisince onaylanarak yürürlüğe girdiği, 14/07/2023 tarihinde resmî web sitesinde yayınlandığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Çıkarılan yönerge hükümlerine uygun olarak işlerin yürütülmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

7- İl Özel İdaresinde verilen hizmetlerde ve bu hizmetlerin etkili sunulmasında gönüllü katılımı sağlayacak programlar için İlde gerekli görüşmeler yapıldığı ancak bugüne kadar gönüllü katılımı sağlanamadığı, yaşlı, kadın, çocuk, engelli ve yoksullara yönelik hizmetler kapsamında çocuk ve yetişkin engellilere manuel ve akülü tekerlekli sandalyeler alınarak

bağışlandığı, Bağımlılıkla mücadele kapsamında ve kadına yönelik şiddete karşı mücadele kapsamında bilgilendirici afiş, broşür, plaket, hediyeler ve tanıtım materyalleri yapılarak farkındalık sağlanmaya çalışıldığı, gönüllüler tarafından yapılacak hizmetleri planlayıp sonuçlarını takip etmek, eğitimlerini yürütmek ve gerekli kayıtları tutmak üzere 04.07.2023 tarihli görevlendirme ile Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğünün görevlendirildiği ifade edilmiş ve anlaşılmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 65.maddesinde; "İl özel idaresi sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular. Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." denilmektedir.

İl Özel İdare Kanunu'nda ve "İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği"nde öngörülen gönüllü katılım işlemlerini gerçekleştirecek çalışmaların yapılmasına dikkat edilmelidir.

İNSAN KAYNAKLARI ve EĞİTİM:

8- Teftiş tarihi itibariyle, Genel Sekreterlik görevinin asaleten Recep CIPLAK tarafından yürütüldüğü, İl Özel İdaresi içerisinde yer alan Genel Sekreterlik teşkilatının oluşturulduğu, Genel Sekreterin gözetimi ve denetimi altında yürütülen hizmetlerin daha etkin ve verimli sunulmasına yönelik iç düzenlemeler kapsamında 19.04.2022 tarihli ve 2022/01 sayılı bir genel emir yayınlandığı,

Vali onaylı 08.05.2020 tarihli İmza Yetkileri ve Yazışma İç Yönergesinin hazırlandığı,

İl Genel Meclisi tarafından en son 05.07.2023 tarihli ve 124 sayılı karar ile Çorum İl özel İdaresi Görev, Yetki ve Çalışma Yönergesinin kabul edildiği,

Beyan edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı Kanununun 10/k maddesi uyarınca, İl Özel İdaresi birimleri ile ilgili yönetmeliklerin/yönergelerin, İl Genel Meclisi kararıyla yürürlüğe konulması, ayrıca birimlerin yapılanmasına, personelin sevk ve idaresine, dolayısı ile hizmet sunumuna olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilen, iç düzenlemelerin Genel Sekreterliğin koordinesinde hizmet gereklerine göre güncellenerek yürürlüğe konulması ihmal edilmemelidir.

9- İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğünde; (1) Şube Müdürü, (6) Şef ve (4) sürekli işçi ve (3) P.A.Ş. şirket çalışanı olmak üzere toplam (14) personelin görev yaptığı görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128.maddesinin birinci fıkrasında; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." hükmüne yer verilmiştir.

İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü hizmetleri; devamlılık arz eden, diğer bir deyişle "asli ve sürekli kamu hizmeti" niteliğinde olan ve bu nedenle de memur eliyle yürütülmesi

gereken görev konumundadır. Dolayısıyla, bu tür hizmetlerin işçiler veya şirket personeli tarafından yürütülmesi mümkün değildir.

Bundan böyle, işçilerin memurlara ilişkin görevlerde çalıştırılmaması sağlanmalıdır.

10- İl Özel İdaresinde, Vali adına imzaya yetkili makamları belirlemek, verilen yetkileri belli ilke ve usullere bağlamak, alt kademelere yetki tanıyarak sorumluluk duygusunu geliştirmek, üst makamlara düşünme, proje üretme ve önemli konularda daha sağlıklı karar almak için zaman kazandırmak, hizmetlerde süratli, verimli, etkin, kaliteli, ekonomik ve insan odaklı olarak doğru akışın sağlanması, bürokratik işlemin en aza indirilmesi amacıyla İl Özel İdaresi İmza Yetkileri ve Yazışma İç Yönergesinin 08.05.2020 tarihinde hazırlandığı incelenmiştir.

İmza devrinde bulunan ya da devralan kişi değiştiğinde imza devri sona ereceğinden dolayı, Vali değişikliğinde yeni bir yönerge çıkarılması ihmal edilmemelidir.

11- İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 5.maddesinin (b) bendine göre, (A) Grubu Özel İdareler arasında bulunan Çorum İl Özel İdaresinin Norm Kadro Standartları Cetveline göre A-3 Alt Grubu olarak belirlendiği, daha sonra 22.05.2016 tarihli ve 29719 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelikle A-5 Alt Grubunda yer aldığı, buna göre İl Özel İdaresine tahsis edilen ve İl Genel Meclisince ihdas edilen kadrolar ile bu kadroların dolu-boş durumuna ilişkin veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Görev Unvanı	Norm Kadro Standardı	İl Genel Meclisince İhdas Edilen	Dolu	Boş
Genel Sekreter	1	1	1	
Genel Sekreter Yardımcısı	2	2	2	
Hukuk Müşaviri	1	1		1
Avukat	3	3		3
İç Denetçi	1	1		1
Müdür	16	16	7	9
İlçe Özel İdare Müdürü	13	13	11	2
Uzman	7	7	5	2
Şef	26	26	24	2
Mali Hizmetler Uzmanı	1	1		1
Mali Hizmetler Uzman Yrd.	2	2		2
İdari Personel	38	38	31	7
Teknik Personel	78	78	74	4
Sağlık Personeli	8	8		8
Yardımcı Hizmetler	7	7	5	2
Kontrol Memuru	-	-	-	-
Şahsa Bağlı (Mürettip)	-	-	-	-
Memur Kadroları Toplamı	256	204	160	44
Sürekli İşçi Toplamı	128	105	105	
Genel Toplam	384	309	265	44

İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik kapsamında, İl Özel İdaresine (204) memur kadrosunun tahsis edildiği, bu kadroların (160) ının dolu olduğu, bunun haricinde İl Genel Meclisi tarafından (1) iç denetçi ve (13) İlçe Özel İdare Müdürü kadrosunun ihdas edildiği, iç denetçi kadrosunun boş olduğu, (11) ilçe özel idare müdürü kadrosunun dolu olduğu,

İl Genel Meclisince ihdas edilen (78) adet teknik personel kadrosundan (74)'sının dolu, (4)'ünün boş bulunduğu,

Dolu memur kadrolarının toplam kadroya oranının %78 düzeyinde kaldığı, bu durumun İl Özel İdaresinde memurlar eliyle yürütülmesi gereken iş ve işlemler ile hizmetleri olumsuz yönde etkilediği, bununla birlikte teftişe tabi dönem içerisinde memur alımı yapılmadığı incelenmiştir.

Boş memur kadrolarının doldurulması amacıyla gerekli çalışmaların yapılması sağlanmalıdır.

12- Çorum İl Özel İdaresinde teftişe tabi dönemde müdürlüklerin, tam zamanlı sözleşmeli personel eliyle yürütülmediği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdare bünyesindeki müdürlükler sürekli ve asli görevleri icra ettikleri, genel sekreter adına yetki kullandıkları ve Kurumu taahhüt altına sokabilecek yüklenimlerde buldukları göz önünde bulundurularak güvenli ve istikrarlı görev yürütülebilmesi için, birimlerden sorumlu kimselerin asaleten görev yapmalarını sağlayıcı tedbirlerin alınması, birimlerden sorumlu kimselerin memur güvencesi ile çalışması temin edilmeli, birim müdürü görevlendirilmelerinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu hükümleri dışına çıkılmaması ihmal edilmemelidir.

13- Teftiş tarihi itibariyle çalıştırılması zorunlu olan engelli işçi sayısının (4) olduğu, buna karşılık (4) engelli personel çalıştırıldığı, çalıştırılması zorunlu olan eski hükümlü sayısının ise (5) olduğu ve (5) kişinin çalıştırıldığı, bunun haricinde (3) terör mağduru işçinin de Kurum bünyesinde çalıştırıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

4857 sayılı Kanununun 30.maddesinin “İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 21'inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.” hükmüyle,

İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin engelli, eski hükümlü ve terör mağduru istihdamı başlıklı 20.maddesinin; “Kapsama dâhil kurum ve kuruluşlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesi ve 02.01.2014 tarihli ve 2014/5780 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik ile 4857 sayılı İş

Kanunu'nun 30'uncu maddesi ile 25.04.2009 tarihli ve 27210 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 29.06.2009 tarihli ve 2009/15188 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve 19.09.2009 tarihli ve 27354 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile 10.02.1995 tarihli ve 95/6542 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük hükümlerinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla kendileri için tespit edilen norm içerisinde yeterli sayıda boş kadroyu tahsis ederler.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte toplam dolu memur ve sürekli işçi sayısı kendisi için tespit edilen normdan fazla ya da norma eşit olan kapsama dâhil kurum ve kuruluşlar, söz konusu mevzuatlara uygun olarak belirleyecekleri sayıda engelli, eski hükümlü ve terör mağduru personeli bir defaya mahsus olmak üzere; atanacak personelin niteliklerini de dikkate alarak ihdas edecekleri kadrolara atarlar. Bu şekilde ihdas edilecek kadrolar aynı sınıf veya unvandan olmak üzere sayı itibarıyla tespit edilen norma uygun kadroların boşalması halinde yeni kadrolarla değiştirilir.” hükümlerine uygun olarak işlem tesis edilmesi ihmal edilmemelidir.

14- İl Özel İdaresince memur ve sürekli işçi kadrolarının ihdası, iptali ve değişikliklerinde İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin ekinde yer alan cetvellerin düzenlendiği ve İl Genel Meclisi Kararlarının alındığı incelenmiştir.

Memur ve sürekli işçi kadrolarının ihdası, iptali ve değişikliklerinde, Yönetmeliğin 10'uncu, 11'inci ve 13.maddelerinin bundan böyle de göz önünde bulundurulması ihmal edilmemelidir.

15- Çorum İl Özel İdaresince memur ve sürekli işçi kadro kütüğünün düzenlendiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 14.maddesinde; “Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren memur kadroları, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-4 Özel İdareler Kadro Kütüklerinden (I) sayılı Özel İdareler Memur Kadro Kütüğünde belirtilen unvan kodu, kadro unvanı, sınıflar ve belirlenen alt ve üst derecelere uygun olarak kullanılır. İptal, ihdas ve kadro değişikliklerinde bu kütük esas alınır.

Sürekli işçi kadrolarının iptal-ihdas ve değişikliğinde Ek-4 Özel İdareler Kadro Kütüklerinden (II) sayılı Özel İdareler Sürekli İşçi Kadro Kütüğü esas alınır.” denildiğinden, madde hükmüne uygun olarak memur ve işçi kadro kütüklerinin düzenlenmesine devam edilmelidir.

16- Teftişe tabi dönemde, Çorum İl Özel İdaresi personel giderlerinin gerçekleşen gelire oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yıl	Tahmin Edilen Gelir Bütçe Miktarı	Tahmin Edilen Personel Gideri	Tahmin Edilen Pers. Gid. (Gelir) Bütçeye Oranı %	Gerçekleşen Gelir	Yeniden Değerleme Sonrası	Gerçekleşen Personel Gideri	Gerçekleşen Personel Giderinin(Gelirlere) Bütçeye Oranı %
2019*	114.100.000,00	17.632.133,00	15,45	109.939.105,17	134.763.355,11	17.042.068,29	12,65
2020	100.000.000,00	20.140.189,00	20,14	130.546.463,93	142.439.246,79	19.108.462,96	13,42
2021	100.000.000,00	22.203.696,00	22,20	180.322.933,60	245.599.835,56	22.158.031,94	9,02
2022	170.750.000,00	28.001.278,00	16,40	340.567.013,94	759.226.044,17	37.741.236,18	11,09
2023*	420.000.000,00	71.565.945,00	17,39	297.860.509,91	-	31.980.592,05	10,74

Not: Veriler 2023 Yılı Teftiş Tarihi itibariyledir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, İl Özel İdaresinin personel giderlerinin gelirlere oranının inişli çıkışlı bir grafik izlediği ve ortalama %9-13 civarında gerçekleştiği incelenmiştir.

Bundan böyle de personel giderlerinin gelirlere oranının makul seviyelerde tutulması ihmal edilmemelidir.

17- Teftişe tabi dönem boyunca Çorum İl Özel İdaresi ile BEM-BİR-SEN Sendikası arasında sosyal denge tazminatıyla ilgili olarak;

27/12/2017 tarihinde akdedilen ve 01/01/2018 – 31/12/2019 tarihleri arasını kapsayan,

01/05/2019 tarihinde akdedilen ve 01/04/2019 – 31/12/2019 tarihleri arasını kapsayan,

29/11/2019 tarihinde akdedilen ve 01/01/2020 – 31/12/2021 tarihleri arasını kapsayan,

20/10/2021 tarihinde akdedilen ve 01/01/2022-31/12/2023 tarihleri arasını kapsayan ve sosyal denge zammını içeren (4) adet sözleşme imzalandığı ve bu sözleşmelerde sosyal denge tazminatıyla ilgili yıllık limitlerin aşılmadığı anlaşılmaktadır.

Teftişe tabi dönem içerisinde, yukarıda sayılan sözleşme hükümleri uyarınca sosyal denge tazminatı adı altında her ay memurlara ve sözleşmeli personele maaşlarından ayrı olarak yapılan ilave ödemeler yapıldığı, bu ilave ödemelerden Damga ve Gelir Vergisi'nin kesildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

3349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun "Gelirin unsurları" başlıklı 2.maddesinde; "Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır:

1. Ticarî kazançlar,
2. Zirâî kazançlar,
3. Ücretler,
4. Serbest meslek kazançları,
5. Gayrimenkul sermaye iratları,
6. Menkul sermaye iratları,
7. Diğer kazanç ve iratlar.

Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınır.

Yine aynı Kanunun “Müteferrik İstisnalar” başlıklı 6.Bölümünde yer alan “Ücretlerde” başlıklı 23.maddesinde; “Aşağıda yazılı ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

Aşağıda yazılı ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

1. Köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5 000'i aşmayan yerlerde faaliyet gösteren ve münhasıran el ile dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretleri;

2. (Değişik: 22/7/1998-4369/28 md.) Gelir Vergisinden muaf olanların veya gerçek usulde vergilendirmeyen çiftçilerin yanında çalışan işçilerin ücretleri;

3. Toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihsali ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışanların münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri;

4. (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

5. Köy muhtarları ile köylerin kâtip, korucu, imam, bekçi ve benzeri hizmetlilerine köy bütçesinden ödenen ücretler ile çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretleri;

6. Hizmetçilerin ücretleri (Hizmetçiler özel fertler tarafından evlerde, bahçelerde, apartmanlarda ve ticaret mahalli olmayan sair yerlerde orta hizmetçiliği süt ninelik, dadılık, bahçıvanlık, kapıcılık gibi özel hizmetlerde çalıştırılanlardır.) (Mürebbiyelere ödenen ücretler istisna kapsamına dâhil değildir);

7. Sanat okulları ile bu mahiyetteki enstitülerde, ceza ve ıslahevlerinde, darülacezelerin atölyelerinde çalışan öğrencilere, hükümlü ve tutuklulara ve düşkünlere verilen ücretler;

8. (Değişik: 25/5/1995-4108/16 md.) Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müstemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 6.000.000 lirayı (23 TL) aşmaması ve buna ilişkin ödemenin yemek verme hizmetini sağlayan mükelleflere yapılması şarttır. Ödemenin bu tutarı aşması halinde, aşan kısım ile hizmet erbabına yemek bedeli olarak nakden yapılan ödemeler ve bu amaçla sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir.);

9. (Değişik: 4/12/1985-3239/42 md.) Genel olarak maden işletmelerinde ve fabrikalarda çalışan işçilere ve özel kanunlarına göre barındırılması gereken memurlarla müstahdemlere konut tedariki ve bunların aydınlatılması, ısıtılması ve suyunun temini suretiyle sağlanan menfaatler ile mülkiyeti işverene ait brüt alanı 100 m2'yi aşmayan konutların hizmet erbabına mesken olarak tahsisi suretiyle sağlanan menfaatler (Bu konutların 100 m2'yi aşması halinde, aşan kısma isabet eden menfaat için bu istisna hükmü uygulanmaz);

10. Hizmet erbabının toplu olarak işyerlerine gidip gelmelerini sağlamak maksadıyla işverenler tarafından yapılan taşıma giderleri (Ek parantez içi hüküm:5/12/2019-7194/11 md.) (İşverenlerce taşıma hizmeti verilmeyen durumlarda, çalışılan günlere ait bir günlük ulaşım bedelinin 10 Türk lirasını (12 TL) aşmaması ve buna ilişkin ödemenin toplu taşıma kartı, bileti veya bu amaçla kullanılan ödeme araçlarının temini şeklinde yapılması şarttır. Ödemenin bu tutarı aşması hâlinde aşan kısım ile hizmet erbabına ulaşım bedeli olarak nakden yapılan

ödemeler ve bu amaçla sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.);

11. (Değişik: 28/6/2001-4697/2 md.) Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen aylıkların toplamı, en yüksek Devlet memuruna çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dâhil);

12. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanununa tâbi çırakların asgari ücreti aşmayan ücretleri. (Ek Bentler: 4/12/1985-3239/42 md.)

13. Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;

14. (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.; Yeniden düzenleme: 30/7/2003-4962/5 md.; Değişik:15/7/2016-6728/12 md.) a) Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler;

b) Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin, Ekonomi Bakanlığından alınan izne istinaden kurulan bölgesel yönetim merkezlerinde münhasıran merkezin faaliyet izni kapsamında istihdam ettikleri hizmet erbabına Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler;

15. Yüz ve daha aşağı sayıda işçi çalıştıran işyerlerinde bir, yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde iki, amatör sporcu çalıştıranların, her yıl milli müsabakalara iştirak ettiklerinin belgelenmesi ve bu amatör sporculara ödenen ücretler. (Asgari ücretin iki katını aşmamak kaydıyla)

16. (Ek: 21/3/2018-7103/4 md.) İşverenlerce, kadın hizmet erbabına kreş ve gündüz bakımevi hizmeti verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (İşverenlerce bu hizmetlerin verilmediği durumlarda, ödemenin doğrudan bu hizmetleri sağlayan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerine yapılması şartıyla, her bir çocuk için aylık, asgarî ücretin aylık brüt tutarının %15'ini aşmamak üzere bu istisnadan yararlanılır. Kreş ve gündüz bakımevi hizmetini sağlayanlara yapılan ödemelerin belirlenen istisna tutarını aşan kısmı ile hizmet erbabına bu amaçla nakden yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu bentte yer alan %15 oranını, asgarî ücretin aylık brüt tutarının %50'sine kadar artırmaya ve kanuni seviyesine getirmeye Cumhurbaşkanı, bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.).

17. (Ek:17/1/2019-7161/3 md.) Kamu kurum ve kuruluşları hariç Türk Hava Kurumu veya kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan müesseselerde uçuş maksadıyla görevlendirilen, hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar ile uçuş esnasında uçak içinde hizmet veren yetkili sivil havacılık otoritesince sertifikalandırılmış kabin memurlarına ödenen aylık ücretin gerçek safi değerinin %70'i (Cumhurbaşkanı, bu oranı %100'e kadar artırmaya, sifira kadar indirmeye yetkilidir.)” denilmektedir.

375 sayılı KHK'nın Ek 15.maddesinin "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir." hükmüyle,

01.09.2019 tarih ve 30875 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2020 ve 2022 Yıllarını Kapsayan 5. Dönem Toplu Sözleşme'nin dördüncü bölümünde yer alan; Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin 1.maddesi uyarınca belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanunun 32. maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarının en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) % 100'ü olarak belirlendiği dikkate alınarak;

Bundan böyle de, sosyal denge tazminatına ilişkin iş ve işlemlerin, 375 sayılı KHK'nın Ek 15.maddesi ile 01.09.2019 tarih ve 30875 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2020-2021 Yıllarını Kapsayan 5.Dönem Toplu Sözleşme'nin dördüncü bölümünde yer alan; Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin 1.maddesi uyarınca yürütülmesi ihmal edilmemeli, belediye ve sendika arasında imzalanan sosyal denge tazminatına ilişkin sözleşmelere, 375 sayılı KHK'nın Ek 15.maddesi ile Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararlarında belirlenen aylık tavan tutarları üzerinde sosyal denge tazminatı miktarları konulmamalı, aksi durumun hukuki ve mali sorumluluk doğuracağı bilinmelidir.

18- Etik Komisyonununun 27/03/2015 tarih ve 2817 sayılı Valilik oluru ile oluşturulduğu ve en son 14/09/2021 tarihinde güncellendiği, ancak üyelerinin isim, özgeçmiş ve irtibat bilgilerinin Kamu Etik Kurulu Başkanlığına gönderilmediği, ayrıca Etik Komisyonu'na hiç başvuru olmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 29.maddesinde; "Kurum ve kuruluşlarda, etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere kurum veya kuruluşun üst yöneticisi tarafından kurum içinden en az üç kişilik bir Etik Komisyonu oluşturulur.

Etik komisyonu üyelerinin ne kadar süreyle görev yapacağı ve diğer hususlar, kurum ve kuruluşun üst yöneticisince belirlenir. Etik komisyonu üyelerinin özgeçmiş ve iletişim bilgileri, üç ay içinde Kurul'a bildirilir. Etik komisyonu, Kurul ile iş birliği içinde çalışır." denildiğinden etik komisyonu üyelerinin güncellenmesi ihmal edilmemeli ve bu üyelerin özgeçmiş ve iletişim bilgilerinin Kurul'a bildirilmesi sağlanmalıdır.

19- Çorum İl Özel İdaresinde personel özlük dosyalarında "Etik Sözleşme" belgelerinin bulunduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan sonra da özlük dosyalarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 109.maddesinin "Memurlar, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası esas alınarak kurumlarınca tutulacak personel bilgi sistemine kaydolunurlar. Her memur için bir özlük dosyası tutulur.

Özlük dosyasına, memurun mesleki bilgileri, mal bildirimleri; varsa inceleme, soruşturma, denetim raporları, disiplin cezaları ile ödül ve başarı belgesi verilmesine ilişkin bilgi ve belgeler konulur.

Memurların, yeterlik ve ehliyetlerinin tespitinde, kademe ilerlemelerinde, derece yükselmelerinde, emekliye ayrılmalarında veya hizmetle ilişkilerinin kesilmesinde, hizmet gerekleri yanında özlük dosyaları göz önünde bulundurulur.

Özlük dosyalarının tutulma esasları ile özlük dosyalarında yer alacak belgelere ilişkin usul ve esaslar Devlet Personel Başkanlığınca belirlenir." hükmü uyarınca tutulmasına devam edilmelidir.

20- Teftişe tabi dönem içerisinde, İl Özel İdaresi personelinin etik davranış ilkeleri ve bu ilkelere ilişkin sorumlulukları hakkında hizmet içi eğitim verilerek sadece (2) defa bilgilendirildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 24.maddesinde; "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen her düzeydeki personel, istihdama ilişkin koşulların bir parçası olarak etik davranış ilkeleri ve bu ilkelere ilişkin sorumlulukları hakkında bilgilendirilir." denildiğinden,

Personelin Yönetmeliğin ikinci bölümünde ayrıntıları ile düzenlenen etik davranış ilkeleri ve bu ilkelere ilişkin sorumlulukları hakkında bilgilendirilmesine yönelik eğitim çalışmalarının daha sık yapılmasına dikkat edilmelidir.

21- İl Özel İdaresi tarafından Yönetmelikte belirtilen etik davranış ilkeleri dışında ayrıca 27/03/2015 tarihli Çorum Özel İdaresi Etik Davranış İlkeleri ve Etik Komisyon Yönergesi düzenlendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 26.maddesinde; "Bu Yönetmelikle belirlenen etik davranış ilkeleri, kapsama dâhil kurum ve kuruluşlarda uygulanır. Ayrıca, yürüttükleri hizmetin veya görevin niteliğine göre kurum ve kuruluşlar kendi kurumsal etik davranış ilkelerini düzenlemek üzere Kurulun inceleme ve onayına sunabilir." hükmü, kurum ve kuruluşlara kendi kurumsal etik davranış ilkelerini düzenleme konusunda bir zorunluluk yüklememekte ise de İl Özel İdaresinin kendi kurumsal etik davranış ilkelerini belirlenmiş olması memnuniyetle karşılanmıştır.

22- 2020 yılında personelin mal bildirimleri toplanarak, önceki bildirimleri ile karşılaştırma yapıldığı ve bu durumun basit bir tutanağa bağlandığı incelenmiştir.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 18.maddesinde; "Yeni ve ek bildirimler, 6.maddede belirtilen yetkili merciler tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılır. 6.maddenin (b) ve (c) bentlerinde belirtilen mercilerde toplanan mal bildirimlerinde yer alan bilgiler, Başbakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde, kamu kurumları bilgisayarlarında mevcut bilgilerle bilgisayar ortamında ve gizliliği sağlanacak şekilde karşılaştırılır. Yapılan karşılaştırma sonucunda gerçeğe aykırı bildirimde buldukları veya

haksız mal edindikleri, kaçırdıkları veya gizledikleri anlaşılabilirler hakkında yetkili mercilerce Cumhuriyet Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulur.” denildiğinden,

Bundan böyle, Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 18.maddesine uygun olarak işlem yapılmasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

23- Mal Bildirimleri iş ve işlemleri İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılmakta olduğu, 02/01/2020 tarihli ve 29 sayılı yazı ile görevlendirme yapıldığı incelenmiştir.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 7/1 maddesinde; “6.maddede belirtilen merciler, mal bildirimlerinin süresi içinde verilmesini sağlamakla sorumludurlar. Bu merciler mal bildirimlerinin verilmesini izlemek için birim veya personel görevlendirirler.” denildiğinden,

Bundan böyle de Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 7/1 maddesine uygun olarak işlem yapılmasına devam edilmelidir.

24- Mal bildirimleri personele ait özlük dosyasında kapalı zarfta muhafaza edildiği, özlük dosyaları kilitli dolaplarda tutulduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun 9'uncu, Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik'in 15.maddesindeki düzenlemeler çerçevesinde mal bildirimlerinin gizliliğini sağlamaya yönelik tedbirlerin alınmasına devam edilmelidir.

25- Teftişe tabi dönemde, kademe ilerlemesine hak kazanan personelin kademe ilerlemesi için onay alındığı incelenmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 65.maddesinin 1.fıkrasında yer alan “64.maddede belirtilen şartları haiz her sınıf ve derecedeki memurlar hak kazandıkları tarihten geçerli olmak üzere ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bir ileri kademeye ilerlemiş sayılır.” hükmü gereğince işlem tesis edilmesinin devamı sağlanmalıdır.

26- Teftiş dönemi içerisinde memur personelin derece terfilerinin Genel Sekreter onayı ile yapıldığı incelenmiştir.

Uygulama genel olmakla birlikte, Mühendis U.B' ye ait 07.07.2023 tarihli genel sekreter onaylı derece terfii bu duruma örnektir.

657 sayılı Kanunun derece yükselmesi ile ilgili hükümleri dikkate alınarak derece yükselmeye hak kazanan personelin derece yükselmesi için Kanunun 68/C maddesi gereğince Vali onayının alınması sağlanmalı, ayrıca söz konusu yetkinin bağlı yetki olduğu ve devredilemeyeceği unutulmamalıdır.

27- İl Özel İdaresi Kanunu'nun 36.maddesinin 3.fıkrası gereğince, sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin sözleşme örneklerinin 30 gün içinde önceden İçişleri Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne gönderildiği, ancak İller İdaresi Genel Müdürlüğüne devredildikten sonra gönderilmediği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 36.maddesinin 3.fıkrası gereğince işlem yapılması sağlanmalıdır.

28- Çorum İl Özel İdaresinde personele yönelik olarak verilen hizmet içi eğitimlere ilişkin veriler aşağıda tablo halinde gösterilmektedir.

	2019	2020	2021	2022	2023*	TOP.
Hizmet içi eğitim	1	2	3	4	1	11
Katılan personel sayısı	204	233	359	391	17	1.204

Teftişe tabi dönemde, her yıl düzenli eğitim verildiği anlaşılmaktadır. Bundan böyle de, her yıl hizmet içi eğitim programı yapılması, hizmet içi eğitimlerde mevzuata ilişkin konuların yanında insan ilişkileri, etik ilkeler, motivasyon, başarı ve liderlik vb. ihtiyaç duyulan ve güncel konuların da anlatılması ayrıca verilen eğitimlere dair bir sonuç raporu hazırlanması ihmal edilmemelidir.

29- Çorum İl Özel İdaresi Disiplin Amirleri Yönetmeliği'nin 08/02/2008 tarih ve 66 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edildiği ve mahalli gazetede ilan edilerek yürürlüğe girdiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de disiplin iş ve işlemlerinin ilgili Yönetmeliğe göre yürütülmesi ihmal edilmemelidir.

30- İl Özel İdaresi Memur Disiplin Kurulunun "Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkındaki Yönetmelik" hükümlerine; İşçi Disiplin Kurulunun da 01/03/2021 – 28/02/2023 tarihinde Türkiye Yol-İş Sendikası ile yapılan Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerine uygun olarak oluşturulduğu,

2019 yılında; disiplin cezası verilen memur bulunmadığı, 2020 yılında; (1) memura Aylıktan Kesme Cezası verildiği, 2021 yılında; (2) memura Kademe İlerlemesinin Durdurulması, (1) memura Memuriyetten Çıkarma Cezası verildiği, 2022 ve 2023 yıllarında; disiplin cezası verilen memur bulunmadığı.

İşçi Disiplin Kurulunca ise;

2019 yılında; disiplin cezası verilen işçi bulunmadığı, 2020 yılında; disiplin cezası verilen işçi bulunmadığı, 2021 yılında; (1) işçiye 4 Gündelik Kesimi Cezası verildiği, 2022 yılında; (1) işçiye 3 Gündelik Kesimi Cezası verildiği, 2023 yılında; disiplin cezası verilen işçi bulunmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Personelin sevk ve idaresinde gerektiği hallerde mevzuatın öngördüğü mükâfat ve disiplin cezası araçlarının uygulanmasının, bu araçların kurallara uyan ve uymayan personelin ayırt edilmesinde adaletli bir yönetimin gereği olduğu kadar, gerektiği durumlarda bir hukuki mecburiyet olduğu ve ihmalinin de sorumluları için suç teşkil edebileceği hususu unutulmadan, disiplin cezası uygulaması ile ilgili işlemlerin mevzuata uygun bir şekilde yerine getirilmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

31- Çorum İl Özel İdaresinde teftiše tabi dönemde toplam (17) personel ile ilgili icra dairelerinden gelen yazılarla memur maaşlarından kesinti yapılarak ödeme yapıldığı, icralık olan memurlarla ilgili olarak bir disiplin işlemi yapılmadığı ifade edilmiş ve anlaşılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B-k maddesi gereğince; "Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak" fiilinin kınama cezasını gerektirmesi nedeniyle borçlarını ödemeyerek icralık olan memurlar hakkında disiplin soruşturması yapılması sağlanmalıdır.

32- - Teftiše tabi dönem içerisinde 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca hakkında ön inceleme yapılan ve hakkında soruşturma izni verilen personel bulunmadığı ifade edilmiştir.

Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 3.maddesine göre; ilde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Valinin izin vermeye, ön inceleme yaptırmaya ve soruşturma izni verilmesine-verilmemesine dair karar vermeye yetkili olduğu bilinerek, bu Kanun kapsamındaki görevlilerle ilgili ihbar ve şikâyetlerin Valilik Makamına iletilmesi ve sonucunun takip edilmesi ihmal edilmemelidir.

33- Araştırma, İnceleme ve Soruşturma Emirleri Takip Defteri bulunmadığı ifade edilmiştir.

Defterin tutulması ve araştırma, inceleme ve soruşturmalar ile ilgili yapılan iş ve işlemlerle sonuçlarının deftere yazılması sağlanmalıdır.

34- İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğünce, işçi personel için özlük dosyasının oluşturulduğu, dosyalarda işçilerin kimlik bilgileri, görev yaptıkları birim, öğrenim belgeleri ve kullandıkları izinlere ait belgelerin bulundurulduğu, İzin takipleri ve izin kayıt bilgileri personel izin takip programı üzerinden dijital ortamda yapıldığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 75.maddesinde: "İşveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. İşveren bu dosyada, işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorundadır.

İşveren, işçi hakkında edindiği bilgileri dürüstlük kuralları ve hukuka uygun olarak kullanmak ve gizli kalmasında işçinin haklı çıkarı bulunan bilgileri açıklamamakla yükümlüdür.

Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliğinin 20.maddesinde: "İşveren; çalıştırdığı işçilerin izin durumlarını gösteren, örneği bu Yönetmeliğe ekli yıllık izin kayıt belgesini tutmak zorundadır. İşveren, her işçinin yıllık izin durumunu aynı esaslara göre düzenleyeceği izin defteri veya kartoteks sistemiyle de takip edebilir." denildiğinden mevzuat hükmü doğrultusunda hareket edilmesi sağlanmalı, iş kanunu, toplu iş sözleşmeleri ve işçi disiplin hukuku hususlarında gerekli eğitimler verilerek bu konularda iş yapan personele gerekli uzmanlık donanımı kazandırılmalıdır.

35- 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalışarak, teftiše tabi dönem içerisinde Çorum İl Özel İdaresinden emekli olan işçilere izinleri kullanırıldığı, kullanmadıkları izin toplamları ise emeklilik tarihleri itibari ile izin ücreti olarak ödendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İşçi M.Ö' ye kullandırılmayan 150 günlük izin karşılığı özel idare bütçesinden 2019 yılı temmuz döneminde çeşitli ödemler bordrosu ile ödenen 32.545,60-TL bu duruma örnektir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53.maddesi; "İşyerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir. Yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemez."

59.maddesi; "İş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenir. Bu ücrete ilişkin zamanaşımı iş sözleşmesinin sona erdiği tarihten itibaren başlar."

60.maddesi; "Yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle gösterilir."

103.maddesi; "Yıllık ücretli izni bu Kanununun 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya izin ücretini 57'nci maddenin üç ve dördüncü fıkralarında belirtilen usule aykırı olarak ödeyen veya eksik ödeyen veya 59'uncu maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk Lirası idari para cezası verilir."

Hükümleri uyarınca işlem yapılması, emekliliğe sevk tarihi itibarıyla kalan izin haklarının paraya dönüştürülmesinin kurum zararına sebebiyet verebileceği dikkate alınarak işçilere mevzuatın öngördüğü şekilde yıllık izinlerinin mutlaka kullandırılması sağlanmalı, aksi durumun hukuki ve mali sorumluluk doğurabileceği bilinmelidir.

36- Valilik Makamının en son 24/05/2022 tarihli ve 23371 sayılı oluru ile İşçi İzin Kurulunun güncellendiği, 14.10.2020 tarihli izin kurulu kararı ile teftişe tabi dönemde işçi personellerin talepleri dışında da izin kullandırıldığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliğinin 15.maddesinde; "İşçi sayısı yüzden fazla olan işyerlerinde işveren veya işveren vekilini temsilen bir, işçileri temsilen iki kişi olmak üzere toplam üç kişiden oluşan izin kurulu kurulur.

Kurula işveren temsilcisi başkanlık eder. Kurulun başkanı dışında kalan işçi üyeleri ve yedekleri işyerinde varsa, işyeri sendika temsilcileri tarafından seçilir.

Sendika temsilcileri seçilmemiş işyerinde izin kurulunun işçi üyeleri ve yedekleri, o işyerindeki işçilerin yarısından bir fazlasının katılacağı bir toplantıda açık oyla seçilir. İzin kurulu başkanı ile üye ve yedekleri işyerinde işveren tarafından ilan edilir. Asil üyelerin yokluğunda yedeklerin biri başkanın çağrısı üzerine toplantıya katılır.

Herhangi bir nedenle eksilen üye ve yedekler aynı şekilde tamamlanır. İzin kurulu üyelerinin seçimi iki yılda bir yapılır. Yeni izin kurulu üyeleri seçilinceye kadar eski kurul üyeleri görevine devam eder.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra yeni açılacak işyerlerinde seçim, işyerlerinin faaliyete geçtiği tarihi takip eden bir yıl içerisinde yapılır.”

16.maddesinde; “İzin kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) İşçiler tarafından verilip işveren veya işveren vekili tarafından izin kuruluna iletilen izin isteklerine göre hazırlayacağı izin çizelgelerini işverenin onayına sunmak,

b) İzin çizelgelerini; işçilerin kıdemlerini, izni belirli bir dönemde kullanmak bakımından içinde buldukları zorunluluk veya engellerini, işin aksamadan yürütülmesini ve işçi sayısını göz önünde bulundurarak hazırlamak,

c) İşçilerin yıllık izin hakları ile ilgili dilek ve şikâyetlerini inceleyerek sonucunu işverene ve ilgili işçiye bildirmek,

d) Her yıl ücretli izinlerin daha yararlı geçirilebilmesi için kamplar ve geziler düzenlemek, bu konuda alınması mümkün olan tedbirleri araştırmak ve işverene tekliflerde bulunmak.

İzin kurulunun çalışmaları için gerekli yer, eleman, araç ve gereçler işveren tarafından sağlanır.” hükümleri uyarınca,

İşçi personelin yıllık izinlerinin kullandırılması sağlanmalıdır.

YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ İŞ VE İŞLEMLERİ:

37- Yazı İşleri Müdürlüğü işleri İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü, Evrak Kayıt Biriminde (1) Şef, (2) adet Büro personelinin görev yaptığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128.maddesinin birinci fıkrasında; “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” hükmüne yer verilmiştir.

Yazı İşleri Müdürlüğü hizmetleri; devamlılık arz eden, diğer bir deyişle “asli ve sürekli kamu hizmeti” niteliğinde olan ve bu nedenle de memur eliyle yürütülmesi gereken görev konumundadır. Dolayısıyla, bu tür hizmetlerin işçiler veya şirket personeli tarafından yürütülmesi mümkün değildir.

Bundan böyle de işçilerin memurlara ilişkin görevlerde çalıştırılmamasına dikkat edilmelidir.

38- Teftişe tabi dönemde evraklar elektronik ortamda kayıt altına alındığı, e-içişleri evrak modülü kullanılarak evrak işlemleri gerçekleştirildiği, yazışmaların sistem üzerinden yapıldığı, evrakların “e-imza” ile imzalandığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İçişleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'nın 17.06.2011 tarih ve 604 sayılı Genelgesi kapsamında iş ve işlemlerin yürütülmesine devam edilmelidir.

39- E-İçişleri Sistemi modülü üzerinde bulunan standart dosya planı kullanıldığı, evrakların dijital ortamda dosyalandığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Standart Dosya Planı'nın 01.01.2010 tarihi itibarıyla revize edildiği dikkate alınarak bakanlığımız web sitesinde yayınlanan düzenlemeler doğrultusunda dosyalamanın yapılmasına dikkat edilmelidir.

40- İl Özel İdaresine gelen evraklar ve vatandaşlar tarafından verilen dilekçeler elektronik ortamda kayıt altına alındığı, vatandaşların talebi halinde dilekçe kayıt tarih ve sayı bilgileri kendilerine verildiği, ilgili birimler tarafından dilekçe sahibine işlem sonucu gerek ıslak evrak gerekse e-mail yöntemi ile bilgilendirildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 7.maddesinde; "Türk vatandaşlarının ve Türkiye'de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine en geç otuz gün içinde gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç ayrıca bildirilir." denildiğinden,

Bu Kanun kapsamında, İl Özel İdaresine yapılan vatandaş başvurularının kaydedilmesi, vatandaşlardan gelen ve gereği yapılmak üzere ilgili dairelere gönderilen dilekçelere yapılan işlem sonucunun takip edilmesi, ayrıca işlem safahat ve sonucundan ilgisine bilgi verilmesi ihmal edilmemelidir.

Arşiv İş ve İşlemleri:

41- İl Özel İdaresinde kurum arşivinin olmadığı, her birimin kendine ait arşivinin bulunduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Teftişe tabi dönemde Birim Müdürlükleri, yönetmelik gereğince saklama sürelerine göre dosya imhalarını yaptığı, belgelerinin birim Müdürlüklerinde mevcut olduğu ifade edilmiş ancak İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü'nde arşiv imha komisyonunun oluşturulmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 33'üncü ve 35.maddeleri hükümleri gereğince her yıl Kurum Arşivi Ayıklama ve İmha Komisyonu kurularak, kurum arşivinde yer alan malzemenin ayıklama ve imha iş ve işlemlerinin Yönetmeliğin 37, 38, 39 ve 41.maddeleri uyarınca yürütülmesi sağlanmalıdır.

Açıklık, Şeffaflık ve Katılımcılığa İlişkin Hususlar:

42- Mülkiye Müfettişleri tarafından hazırlanan bir önceki teftiş raporunun kamuoyuna açıklanmadığı, 11/07/2019 tarihinde İl Genel Meclisinin bilgisine sunulduğu ancak meclisten raporla ilgili herhangi bir görüş ve karar alınmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "Denetimin kapsamı ve türleri" başlıklı 38.maddesinde; "İl özel idarelerinde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar. İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır. Ayrıca, il özel idaresinin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı, vali veya görevlendireceği elemanlar tarafından da denetlenir. İl özel idarelerine bağlı kuruluş ve işletmeler de yukarıdaki esaslara göre denetlenir. Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur." hükmü bulunmaktadır.

Bundan böyle, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 38.maddesi gereğince denetime ilişkin sonuçların kamuoyuna açıklanması sağlanmalı ve meclisin bilgisine sunulmasına gerekli önem ve dikkat gösterilmelidir.

43- Kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin İl Özel İdaresinin resmi internet sitesinde yayımlanarak halka duyurulduğu incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 15.maddesinde; "Kesinleşen il genel meclisi karar özetleri toplantıyı izleyen en geç yedi gün içinde çeşitli yollarla halka duyurulur." denilmektedir. Kanunun bu hükmü doğrultusunda meclis kararlarının kamuoyunun bilgisine sunulması ihmal edilmemelidir.

44- Sunulan hizmetler için, Verimlilik-Etkinlik-Tutumluluk analizlerinin yapılmadığı, hizmetlerin etkinlik ölçümünün yapılmadığı ve iş süreçleri analizlerinin yapılmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 5.maddesinin g) fıkrasında; "Kamu idarelerinin mal ve hizmet üretimi ile ihtiyaçlarının karşılanmasında, ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır." denilmektedir.

Aynı Kanununun 8.maddesinde ise; "Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır." denilmektedir.

Bundan böyle, bahse konu Kanun hükümleri çerçevesinde hesap verme sorumluluğu kapsamında İl Özel İdaresinin hizmet sunma süreçlerinin etkinlik ve verimlilik analizlerinin yapılması ve kaynakların verimli kullanılması için gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır.

45- Sunulan hizmetler için iş akış şemaları oluşturulduğu, ancak kurumsal internet sayfasında ve e- Devlet kapısında yayımlanmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in 5.maddesi gereğince İl Özel İdaresi tarafından sunulan hizmetlerin envanteri ve iş akış süreçleri güncellenerek kurumsal internet sayfasında ve e-Devlet Kapısında yayımlanmalıdır.

46- Hizmet standartlarının oluşturularak İl Özel İdaresinin kurumsal internet sayfasında ve vatandaşların kolayca görebileceği panolarda duyurulduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in 6.maddesi gereğince İl Özel İdaresi tarafından hizmet standartları oluşturularak, bu standartların vatandaşların kolayca görebileceği panolarda, belediyenin kurumsal internet sayfasında ve e-Devlet Kapısında duyurulması ihmal edilmemelidir.

47- İl Özel İdaresi tarafından inşaat izin süreçleri için gerekli bilgi ve belgeler İl Özel İdaresi'nin kurumsal internet sayfasında duyurulduğu, bu bilgi ve belgeler için alınacak ücretler hakkında Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına görüş sorulduğu, 16.04.2020 tarih ve E.45908 sayılı cevabi yazıda '2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamında söz

konusu harçların (ücretler) belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyelerce yapılan imarla ilgili iş ve işlemlerinde geçerli olduğu, mücavir alan sınırları dışında bu ücretlerin alınması için herhangi bir düzenleme olmadığı hususunda görüş bildirildiği, bahse konu görüş kapsamında Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından verilen hizmetler için herhangi bir ücret alınmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İçişleri Bakanlığı'nın 29.11.2012 tarihli ve 2012/68 nolu Genelgesi ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 26.10.2017 tarih ve 22187 sayılı Genelgesi gereğince, imar uygulamalarına ilişkin iş ve işlemlerde uygulamada birliğin sağlanması ve şeffaflık ilkesi gereği olarak, inşaat izin süreçleri için gerekli bilgi, belge ve varsa ücretlerin özel idarenin kurumsal internet sayfasında duyurulması ihmal edilmemelidir.

İL GENEL MECLİSİ:

48- Teftişe tabi dönemde yapılan İl Genel Meclisi toplantılarına ilişkin sayısal verilerin aşağıdaki tabloda gösterildiği,

	2019	2020	2021	2022	2023
Olağan Toplantı	75	65	75	75	35
Olağanüstü Toplantı	1	1	-	-	-
Olağan Birleşim	75	65	75	75	35

(Veriler 2023 Temmuz sonu itibariyledir.)

Teftişe tabi dönemde İl Genel Meclisince alınan kararların yıllara ve konularına göre dağılımının aşağıdaki tabloda gösterildiği,

	2019	2020	2021	2022	2023	Toplam
İmar	20	4	16	17	5	62
Emlak						
Mali	35	30	27	30	10	132
Komisyon	124	88	133	153	86	584
Diğer	55	46	48	42	28	219
TOPLAM	234	168	224	242	129	997

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, teftişe tabi dönemde İl Genel Meclisi'nce toplam (997) karar alındığı, bu kararlar arasında komisyon, imar, mali ve diğer kararların ağırlıkta olduğu görülmektedir.

İl Genel Meclisi'nce alınacak kararlarda mevzuat çerçevesinde hareket edilmesi ve özel idarenin görev alanına girmeyen konularda karar alınmaması sağlanmalıdır.

49- İl Genel Meclisi tarafından en son 01/04/2021 tarihinde Meclis Başkanı seçiminin yapıldığı, 01/04/2021 tarihinde Birinci ve İkinci Başkan Vekili ile Asil ve Yedek Kâtip üyelerin seçiminin yapılarak Başkanlık Divanının oluşturulduğu,

Başkanlık Divanı oluşturulurken oylama kurallarına uyulduğu ve yapılan seçimlerin Kanunda öngörülen sürede tamamlandığı incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 11.maddesinde; "İl genel meclisi, seçim sonuçlarının ilânını izleyen beşinci gün kendiliğinden toplanır. Bu toplantıda meclise en yaşlı üye başkanlık eder. Meclis, bu toplantıda, üyeleri arasından ve gizli oyla meclis başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere dört kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapar. Meclis başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır."

İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 5.maddesinde; "Meclis, mahalli idareler seçim sonuçlarının ilânını izleyen beşinci gün en yaşlı üyenin başkanlığında kendiliğinden toplanır. Başkan en genç iki üyeyi geçici kâtip olarak davet eder. Başkanlıkça yoklama yapılarak salt çoğunluğun mevcut olduğu tespit edildikten sonra meclis, meclis başkanını seçer. Meclis başkanı seçildikten sonra en yaşlı üye yerini seçilen başkana bırakır. Seçilmiş başkanın başkanlığında, meclis birinci ve ikinci başkan vekili seçimi ile en az iki kâtip üyelerin seçimi yapılır. Kâtip üyeler seçildikten sonra en genç iki üye de yerlerini seçilmiş kâtip üyelere bırakır." denildiğinden,

Buna göre işlemlerin yapılmasına devam edilmelidir.

50- İl Genel Meclisi gündeminin Meclis Başkanı tarafından hazırlandığı, Valinin önerdiği hususların gündeme alındığı, Meclis üyelerine imza karşılığı duyurulduğu, basın kuruluşlarına bilgi verildiği, Meclis Başkanı tarafından hazırlanan gündemin kamuoyuna ilan edildiği,

Gündem Meclis Başkanı tarafından hazırlandığı, Valinin önerdiği hususların gündeme alındığı Meclis üyelerine imza karşılığı duyurulduğu, Basına bilgi verildiği ve gündemin gönderildiği, Meclis başkanı tarafından hazırlanan gündemin basın kuruluşlarına gönderildiği ve internet sitesinde yayınlanarak kamuoyuna ilan edildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 13.maddesinin; "Gündem, meclis başkanı tarafından belirlenir ve üyelere en az üç gün önceden bildirilir. Valinin önerdiği hususlar meclisin ilk toplantısında gündeme alınır. Gündem, çeşitli yollarla da halka duyurulur. İl genel meclisi üyeleri de il özel idaresine ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilir. Öneri, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kabul edildiği takdirde gündeme alınır." hükmüyle,

İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 8.maddesinin; "Gündem, meclis başkanı tarafından belirlenir ve genel sekreterlik tarafından üyelere en az üç gün önceden bildirilir. Üç günün hesabında duyuru günü ile toplantı günü hesaba katılmaz. Meclis üyelerine bildirim, imza karşılığı gündemin teslimi, taahhütlü posta, telefon, faks, özel idare web sitesinde yayımlama, elektronik posta gibi ispat edici yöntemlerden biri veya birkaçı kullanılarak yapılır. Telefonla bildirimde, bildirim hangi numaralı telefonla, ne zaman ve kimin tarafından yapıldığı hususunda bildirim yapan kişi tarafından imzalanmış bir belge düzenlenir.

Gündem, çeşitli yollarla halka da duyurulur. Bu duyuru, meclis toplantı salonunun girişine ve özel idare ilân panosuna veya halkın yoğun olarak bulunduğu ve gelip geçtiği yerlere ilân asarak; gazete, hoparlör, internet, radyo ve televizyon yayını gibi yöntemlerden biri veya birkaçı kullanılarak yapılır.

Valinin önerdiği hususlar gündeme alınır. Vali, gündeme alınmasını istediği konuları yazılı olarak meclis başkanlığına bildirir. Meclis başkanı meclis toplantı halinde değilse ilk yapılacak meclis toplantısı gündemine ilave ederek üyelere duyurur. Meclis toplantı halinde ise o toplantı gündeminin son maddesi olarak görüşülür.

Meclis toplantıları sırasında üyeler de il özel idaresine ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilir. Öneri, toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kabulü ile gündeme alınır.”

Hükümleri göz önünde bulundurularak, İl Genel Meclisi'nin gündeminin belirlenmesi, İl Genel Meclisi üyelerine duyurulması ve bildirilmesi ihmal edilmemeli, ayrıca Meclis gündeminin kamuoyuna ilan edilmesine devam edilmelidir.

51- İl Özel İdaresinin birim müdürleri ile ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının birim amirlerinin, meclise bilgi vermek üzere toplantılara katıldığı, beyan edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı Kanununun 12.maddesinde, “...Özel idare teşkilatı ve ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının birim amirleri gündemdeki konularla ilgili olarak meclis toplantılarına davet edilebilir ve bilgi alınabilir...” hükmü bulunmaktadır.

Bu nedenle, her toplantı gündeminin ilgili birim müdürleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının idarecilerine gönderilmesi sağlanmalı ve gerekli görülmesi halinde ilgili kurum amirlerinin toplantıya davet edilmesi ihmal edilmemelidir.

52- Meclis tarafından alınan kararların tam metninin, İl Genel Meclisi Başkanı tarafından en geç beş gün içinde İl Valisine gönderildiği ve kararların Valilikte görevli memura imza karşılığı teslim edildiği, ayrıca teslim alınan karara yetkili kişi tarafından teslim tarihinin yazıldığı,

Teftişe tabi dönemde, İl Genel Meclisi tarafından alınarak kesinleşmesi ve yürürlüğe girmesi için İl Valisine gönderilen kararlardan (14) adedinin yeniden görüşülmek üzere Meclise iade edildiği, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Meclis kararlarının kesinleşmesi ile ilgili olarak İl Özel İdaresi Kanunu'nun 15'inci ve İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 17.maddelerindeki düzenlemeler göz önünde bulundurularak, kararların kesinleşmesi ve yürürlüğe girmesiyle ilgili sürelerin tespiti açısından, Valiliğe gönderilen kararların ilgili kişiye imza karşılığı teslim edilmesi ve teslim alınan karara yetkili kişi tarafından teslim tarihinin yazılması ihmal edilmemelidir.

53- Kesinleşen İl Genel Meclisi karar özetlerinin İl Özel İdaresine ait resmî web sitesinde yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulduğu ve Meclis Üyelerine imza karşılığı verildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı Kanununun 15.maddesindeki düzenleme esas alınarak, kesinleşen İl Genel Meclisi karar özetlerinin kamuoyuna duyurulmasına devam edilmelidir.

54- İl Genel Meclisi görüşmelerinin sesli olarak kayda alınmadığı, buna ilişkin İl Genel Meclisi kararı bulunmadığı, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı Kanununun 12/5 maddesinde; “Toplantılar, meclisin kararıyla sesli veya görüntülü cihazlarla da kaydedilebilir.” denildiği, benzer düzenlemeye İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 16.maddesinde de yer verildiği dikkate alınarak işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

55- Teftişe tabi dönem içerisinde; İl Genel Meclisi toplantılarının yapılacağı günün tespit edildiğine ilişkin ayrı bir Meclis kararı alınmadığı, her toplantı sonunda bir sonraki toplantının yapılacağı günün belirlenmesine yönelik kararın alınmadığı, ancak birleşim sonunda sözlü olarak söylendiği, kısa tutanaklara geçildiği,

Meclis toplantılarının genellikle mutat toplantı yeri olarak belirlenen yerde yapıldığı,

Dönem içerisinde kapalı oturum yapılmadığı, Meclis görüşmelerinin görevlilerce tutanağa geçirildiği ve tutanağın Başkan ve Kâtip Üyelerce imzalandığı, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Genel Meclisi toplantıları ile ilgili iş ve işlemlerin bundan böyle de 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 12.maddesi ile İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 6'ncı ve 7.maddeleri hükmüne uygun olarak yürütülmesine dikkat edilmelidir.

56- İl Genel Meclisinin toplantılarında toplantı ve karar yeter sayısının arandığı, dönem içerisinde salt çoğunluk sağlanamadığı için Meclisin tatil edilmesini gerektirecek bir durumun olmadığı, Meclis toplantılarında oylama kurallarına uyulduğu, alınan kararların Meclis Başkanı ve kâtip üyeler tarafından imzalandığı ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtıldığı, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 14.maddesi ile İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 10'uncu ve 13.maddeleri hükmüne uygun olarak işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

57- Teftişe tabi dönem içerisinde, İl Genel Meclisi kararları kayıt altına alınırken, bu kararlara “Kabul” ve Ret” oyu veren Meclis üyeleri ile “Çekimser” oy kullanan ya da çekimser kalan Meclis üyelerinin isimlerinin yazıldığı incelenmiştir.

Bundan böyle, İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 13.maddesi gereğince, Belediye Meclis kararları kayıt altına alınırken, yapılan oylamalarda “Kabul” ve Ret” oyu veren Meclis üyeleri ile “Çekimser” oy kullanan ya da çekimser kalan Meclis üyelerinin isimlerinin belirtilmesi ihmal edilmemelidir.

58- İl Genel Meclisi kararları mümkün olduğu ölçüde incelenmiş ve İl Özel İdaresiyle ilgisi olmayan ve siyasi nitelikte alınan bir karara rastlanmamıştır.

Bundan böyle de 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun “Meclisin Feshi” başlıklı 22.maddesine uygun işlem yapılmasına devam edilmelidir.

59- Teftişe tabi dönem içerisinde, meclis üyelerinin görüşmelere katılmayacağı durumların oluşmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 19.maddesinde; "İl genel meclisi başkanı ve üyeleri, münhasıran kendileriyle veya ikinci derece dâhil kan, kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar." şeklinde düzenleme bulunduğu dikkate alınarak İl Genel Meclis Başkanı ve Meclis üyelerinin görüşmelere katılamayacağı durumların olması halinde madde hükmüne uygun olarak adı geçenlerin toplantılara katılmaması sağlanmalıdır.

60- Meclis üyeliğinin sona ermesi ile ilgili iş ve işlemlerin takip edildiği, bu dönemde (1) üyenin vefat ettiği, bu durumla ilgili olarak Meclise bilgi verildiği, dönem içerisinde özürsüz veya izinsiz olarak arka arkaya üç birleşim günü veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan üye bulunmadığı, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresi Kanunu'nun 21.maddesindeki; "İl genel meclisi üyeliği, ölüm ve istifa durumunda kendiliğinden sona erer. Özürsüz veya izinsiz olarak arka arkaya üç birleşim günü veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan üyenin üyeliğinin düşmesine, savunması alındıktan sonra üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verilir." hükmüne uygun olarak işlem yapılmasına devam edilmelidir.

61- İl Genel Meclisi kararlarının örnekleme yöntemiyle incelenmesinde, alınan her karar için bir karar numarası verildiği incelenmiştir.

İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 16.maddesi hükmüne göre İl Genel Meclisince alınan her karar için yılbaşından itibaren "01" numaradan başlamak üzere birbirini takip eden sayı verilerek karar numarası verilmesi uygulamasına devam edilmelidir.

62- İl Genel Meclisi tarafından İl Özel İdaresi personelinin performans ölçütlerinin görüşülerek karara bağlanmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "İl Genel Meclisinin Görev ve Yetkileri" başlıklı 10.maddesinde; "a) Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, il özel idaresi faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak." hususu, İl Genel Meclislerinin görevleri arasında sayılmıştır.

Bundan böyle İl Genel Meclisi'nce, İl Özel İdaresi personelinin performans ölçütlerinin görüşülerek karara bağlanması sağlanmalıdır.

63- Teftişe tabi dönem içerisinde, her yıl Performans Planı'nın İl Genel Meclisince kabul edildiği, en son 2023 yılı Performans Planı'nın İl Genel Meclisinin 17/11/2022 tarih ve 218 sayılı kararı ile kabul edildiği, incelenmiştir.

Bundan böyle de Performans Planı'nın; 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 31.maddesi ve 5018 sayılı Kanunun 9.maddesinin 4.fikrası hükümleri ile Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazırlanması ve 5302 sayılı Kanunun 10.maddesinin (a) bendi gereğince, İl Genel Meclisinde görüşülüp kabul edilmesi ihmal edilmemelidir.

64- Teftişe tabi dönemde, İl Genel Meclisinin bilgi edinme ve denetim yetkisini ağırlıklı olarak denetim komisyonu ve faaliyet raporunu değerlendirme yollarıyla kullandığı, meclis üyelerince soru, genel görüşme ve gensoru yollarıyla denetim yetkisinin kullanılmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 18.maddesinde ayrıntıları ile düzenlenen Meclisin bilgi edinme ve denetim yollarının kullanılması konusunda gerekli tedbirlerin alınması ihmal edilmemelidir.

65- Teftişe tabi dönem içerisinde Kanunla kurulması zorunlu olan Plan ve Bütçe Komisyonu, İmar ve Bayındırlık Komisyonu, Eğitim, Kültür ve Sosyal Hizmetler Komisyonu ve Çevre ve Sağlık Komisyonlarının kurulduğu, kurulan komisyonların oluşumunda siyasi parti gruplarının Kanunda belirtilen şekilde temsillerinin sağlandığı incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 16/2 maddesinde; "İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. Eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu ile plân ve bütçe komisyonu kurulması zorunludur." denildiği,

Benzer düzenlemeye İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 20/1 maddesinde de yer verildiği dikkate alınarak, kurulması zorunlu olan ihtisas komisyonlarının kurulmasına bundan böyle de devam edilmelidir.

66- Teftiş tarihi itibarıyla İl Özel İdaresinde; İl Genel Meclisi tarafından (11) adet ihtisas komisyonu oluşturulduğu, zorunlu olan komisyonlar haricinde (7) ihtisas komisyonunun kurulduğu, böylece meclis üyelerinin tamamına yakınının bu ihtisas komisyonlarında görev aldığı, bu ihtisas komisyonlarında görev alan meclis üyelerine 2021 yılında net 820.094,48-TL, brüt 1.131.796,61-TL, 2022 yılında net 1.950.423,29-TL, brüt 2.321.055,44-TL, 2023 yılı Temmuz ayı itibarıyla net 1.902.623,49-TL, brüt 2.128.830,95-TL ödendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı Kanununun 16'ncı maddesinde, kurulacak ihtisas komisyonu sayısı ve konusu açısından bir sınırlandırma söz konusu olmamakla birlikte, komisyonun tanımından da anlaşılacağı üzere "ihtisas" gerektiren, diğer bir ifade ile uzmanlığa ihtiyaç duyulan ve meclise katkı sağlayacağı düşünülen alanlarda "ihtisas komisyonlarının" kurulması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Nitekim ihtisası gerektirmesi nedeniyle plan ve bütçe, imar ve bayındırlık, sağlık ve çevre ile eğitim, kültür ve sosyal hizmetler alanlarında ihtisas komisyonlarının kurulması zorunluluk haline getirilmiştir.

Çorum İl Özel İdaresi'nin ihtisas komisyonlarının oluşturulmasında çok sayıda komisyon oluşturulduğu, gereksiz yere ihtisas komisyonu kurulduğu, gerekli olmayan konuların bu komisyonlara havale edildiği ve bu şekilde kamu kaynağının kullanılmasında azami özen gösterilmediği değerlendirilmiştir.

Bu nedenle, uzmanlık gerektirmeyen konularda ihtisas komisyonları kurulmaması, keza uzmanlık gerektirmeyen konularda komisyonlara iş havale edilmemesi tavsiye değer bulunmuştur.

67- İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24.maddesi uyarınca, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, il genel meclisi başkanına 6026 gösterge, diğer meclis üyelerine 2226

gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödendiği,

Hastalıkları sebebiyle izinli sayılan veya mazeretleri nedeniyle Meclis tarafından izin verilen Meclis üyelerinin bulunduğu,

Bununla birlikte; İl Genel Meclisi üyelerine huzur hakkı ödenirken, bu üyelerin ilçelerdeki Köylere Hizmet Götürme Birlikleri'nden aldıkları huzur haklarına bakılmadığı, dolayısıyla bu üyelere yapılan huzur hakkı ödemelerinde mükerrerlik olabileceği değerlendirilmiştir.

İl Genel Meclisi üyelerinin aynı zamanda ilçelerdeki Köylere Hizmet Götürme Birlikleri'nde Encümen üyesi oldukları ve bu nedenle birliklerden de huzur hakkı aldıkları düşünüldüğünde, bundan böyle İl Özel İdaresi tarafından yapılan huzur hakkı ödemelerinde veya İlçe Kaymakamlıkları ve Merkez İlçe KHGB ile birlikte hareket edilerek mükerrer ödemeye sebebiyet verilmemesi, ayrıca daha önce yapılan bu tür ödemeler incelenerek mükerrer ödeme yapıldığı tespit edilenlerden, fazla ödemelerin yasal faiziyle tahsil edilmesi sağlanmalı, aksi davranışın ilgililer hakkında adli ve mali sorumluluk doğuracağı unutulmamalıdır.

68- İhtisas Komisyonları toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olmak üzere Meclis üyeleri dışında katılımcı davet edildiği ve komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 16.maddesinde; "Kaymakamlar ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ve ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile gündemdeki konularla ilgili köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

...Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir." hükmü bulunmaktadır.

Bu hüküm doğrultusunda İhtisas Komisyonları'nda görüşülecek konularla ilgili olmak üzere faydalı olacağı ve katkıda bulunacağı anlaşılan Kaymakamlar, ildeki kamu kuruluşlarının amirleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin davet edilmesi sağlanmalı, ihtiyaç duyulması halinde komisyon çalışmalarından uzman kişilerden yararlanması ihmal edilmemelidir.

69- İhtisas Komisyonu raporlarının çeşitli yollarla halka duyurulduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 16.maddesinde; "Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilir." hükmü bulunmaktadır.

Belirtilen madde hükmüne uygun olarak komisyon raporlarının İl Özel İdaresine ait resmi internet sitesinde yayınlanarak ya da başka şekillerde aleniliği sağlanmalı ve çeşitli yollarla halka duyurulmasına devam edilmelidir.

70- Teftiše tabi dönemde, İl Genel Meclisi kararıyla denetim komisyonlarının kurulduğu, komisyonun oluşumunda siyasi parti gruplarının mevzuatta belirtilen şekilde temsilinin sağlandığı,

Denetim komisyonu toplantılarına, diğer kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilen personel olduğu ve komisyon çalışmalarında uzman kişi ve kuruluşlardan yararlandırıldığı,

Denetim Komisyonu toplantı tutanaklarının tutulduğu, Komisyonun çalışmasını kırk beş işgünü içinde tamamladığı ve denetim raporunu mart ayının on beşine kadar Meclis Başkanlığına sunduğu,

Denetim Komisyonu Raporunun Meclisin Nisan dönemi toplantısında Başkan tarafından okutulması suretiyle Meclise bilgi verildiği,

Denetim Komisyonu raporunda konusu suç teşkil eden bir hususa rastlanmadığı, bu nedenle Meclis Başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulmadığı, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 17'nci ve İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 21'inci ve 22.maddelerindeki hükümler uyarınca Denetim Komisyonu ile ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesine devam edilmelidir.

71- Teftiše tabi dönemde, Denetim Komisyonları tarafından düzenlenen raporlar incelendiğinde; bu raporların ağırlıklı olarak İl Özel İdaresinin ilgili birimlerinden alınan mali tablolardan ve istatistiki bilgilerden oluştuğu, bu raporlarda getirilen önerilerin çok genel nitelikli olduğu ve bu önerilerden İl Özel İdaresi'nin faaliyetlerinin detaylı olarak incelemeye tabi tutulmadığının anlaşıldığı, ayrıca bu raporlarda her yıl sunulan önerilerin birbiriyle benzerlik gösterdiği, bu nedenlerle de Denetim Komisyonları'nın idareyi denetleme görevlerini gereği gibi yerine getirmedikleri incelenmiştir.

Denetim Komisyonları'na İl Özel İdaresinin (1) yıllık çalışmalarının ayrıntılı bir şekilde denetlenmesi yönünde önemli bir görev verildiği dikkate alındığında, bundan böyle kurulacak Denetim Komisyonları'nın etkin bir şekilde çalıştırılması, bu komisyonlara yapılacak üye seçimlerinde bahse konu görevleri yapabilecek kişilerin üye olarak seçilmesi, İl Özel İdaresi çalışmalarının detaylı bir şekilde denetlenmesi ve birbirine benzer öneriler getiren raporlar yazılmaması sağlanmalıdır.

72- İl Genel Meclisi üyelerinin mal bildirimlerinin alınması Encümen Müdürlüğüne yürütüldüğü, bu müdürlüğün söz konusu mal bildirimleri ile ilgili iş ve işlemleri yürütmekle görevlendirildiğine ilişkin Çorum İl özel İdaresi Görev Yetki Çalışma Yönergesinde "*İl Genel Meclis Üyelerinin Özlük ve Sicil işlemleri*" ibaresinin bulunduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 7/1 maddesinde; "6.maddede belirtilen merciler, mal bildirimlerinin süresi içinde verilmesini sağlamakla sorumludurlar. Bu merciler mal bildirimlerinin verilmesini izlemek için birim veya personel görevlendirirler." denildiğinden,

Madde hükmüne uygun işlem tesis edilmesi sağlanmalı, mal bildirimleri ile ilgili iş ve işlemleri hangi Müdürlüğün yürüteceğine ilişkin olarak görevlendirme yapılması ihmal edilmemelidir.

73- Teftiše tabi dönemde, yeniden seçilen Meclis üyeleri tarafından verilen mal bildiriminin bir önceki mal bildirimini ile karşılaştırılmasının yapılmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 18.maddesinde; “Yeni ve ek bildirimler, 6.maddede belirtilen yetkili merciler tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılır. Yapılan karşılaştırma sonucunda gerçeğe aykırı bildirimde buldukları veya haksız mal edindikleri, kaçırdıkları veya gizledikleri anlaşılabilirler hakkında yetkili mercilerce Cumhuriyet başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulur.” hükmüne yer verildiği dikkate alınarak işlem yapılması ve yapılan işlemin belgelendirilmesi sağlanmalıdır.

74- Yeni seçilen İl Genel Meclis üyeleri ile yeniden seçilememeye sebebiyle üyeliği sona eren veya istifa eden İl Genel Meclis üyelerinin mal bildirimlerinin süresi içerisinde alındığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu’nun bildirimlerin verileceği mercileri gösteren birim olarak 8.maddesinin (n) bendinde; İl Genel Meclisi Üyeleri için Valilerin, bildirim verileceği merciler olarak belirlendiği,

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 6.maddesinin (n) bendinde de benzer anlatımla aynı hükme yer verildiği,

Yönetmeliğin 9/c maddesinde; “Seçimle gelinen görevlerle, seçimin kesinleşme tarihini izleyen iki ay içinde”, 9/e maddesinde ise; görevi sona erenlerin ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunacakları ile ilgili düzenlemeye yer verildiği,

Yönetmeliğin 7.maddesinde; “6.maddede belirtilen merciler, mal bildirimlerinin süresi içinde verilmesini sağlamakla sorumludurlar. Bu merciler mal bildirimlerinin verilmesini izlemek için birim veya personel görevlendirirler.”

Yönetmeliğin 17.maddesinde; “Bu Yönetmelikte belirtilen süreler içinde mal bildiriminde bulunmayanlara, bildirim verileceği mercilerce yazılı olarak ihtarında bulunulur. Bu ihtar, ilgisine Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ olunur. İhtarın kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde bildirimde bulunmayanlar hakkında gerekli işlem yapılmak üzere yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.” denildiği dikkate alınarak,

İl Genel Meclisi üyelerinin mal bildirimleri ile ilgili iş ve işlemlerin Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

75- Teftiše tabi dönem içerisinde, İl Genel Meclisi tarafından 2019, 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarında İl Özel İdaresine ait araç ve iş makinelerinin kiralanmasına ilişkin olarak ücret tarifelerinin belirlendiği, ancak bazı dosya muhteviyatlarında belge olmadığı, idarece tanzim edilen İş Makinası Kiralama Sözleşmelerinin bazılarında imzaların eksik olduğu, İş Makinası ve Ekipman Kiralama İşe Başlama ve Günlük Puantaj formunun çoğunlukla tanzim edilmediği, incelenmiştir.

Dosyalama ve arşivleme sisteminin olduğu, Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne takibinin yapıldığı, kayıtlarının tutulduğu görülmüştür.

Bundan böyle, 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1.maddesinde; il özel idareleri ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler tarafından üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirimler hariç, herhangi bir kişi ve kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmayacağı hükme bağlandığından, Kanuna uygun işlem yapılması ve indirimli tarife belirlenmemesi, dosya muhteviyatlarında eksik belge olmaması, idarece tanzim edilen İş Makinası Kiralama Sözleşmelerinde imzaların eksik olmaması, İş Makinası ve Ekipman Kiralama İşe Başlama ve Günlük Puantaj formunun tanzim edilmesi sağlanmalıdır.

76- Teftişe tabi dönem içerisinde İl Genel Meclisi'nin kararıyla dernek ile vakıfa İl Özel İdaresine ait taşınmazların süreli olarak tahsis edilmediği incelenmiştir.

Gerek 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda, gerekse ilgili diğer kanunlar ve yönetmeliklerde İl Özel İdarelerinin, dernek ve vakıflara taşınmaz tahsis edebilmesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 64.maddesinin (c) bendinde il özel idarelerinin dernek ve vakıflarla ortak hizmet projesi gerçekleştirebilecekleri belirtilmiş, aynı maddenin (d) bendinde ise kendilerine ait taşınmazları kimlere tahsis edebileceklerine dair düzenlemelere yer verilmiştir. 64.maddenin (c) ve (d) bentleri birlikte değerlendirildiğinde; (c) bendinde dernek ve vakıflarla ilgili olarak sadece ortak hizmet projesi gerçekleştirilebileceğinden bahsedilmekte, ancak bunlara taşınmaz tahsisi yapılabileceğine dair bir düzenleme yer almamakta olup taşınmaz tahsisi ile ilgili düzenlemeler (d) bendinde yer almaktadır. Fıkranın (d) bendinde ise dernek ve vakıflar il özel idarelerinin taşınmaz tahsis edebileceği kurum veya kuruluşlar arasında sayılmamaktadır.

Yine aynı şekilde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz tahsisi" başlıklı 47.maddesinde kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazlarını birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine tahsis edebilecekleri belirtilmiş, dernek ve vakıflara taşınmaz tahsis edilebileceğine dair burada da bir düzenlemeye yer verilmemiştir. 5018 sayılı Kanuna dayanılarak çıkartılan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'te de aynı şekilde kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazlarını kimlere tahsis edebilecekleri açık bir şekilde sayılmış olup dernek ve vakıflar taşınmaz tahsis edilebilecek kurum ve kuruluşlar arasında sayılmamıştır.

Yukarıda yer alan kanun ve yönetmelik hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; il özel idarelerinin dernek ve vakıflara taşınmaz tahsis etme yetkisi veya hakkı bulunmamaktadır.

Bundan böyle, dernek ve vakıflara, her ne ad altında olursa olsun, il özel idaresi taşınmazlarının tahsis edilmemesi ve bugüne kadar bu ad altında yapılan taşınmazların tahsisinin iptal edilmesi sağlanmalı ve aksi durumun adli ve mali sorumluluk doğuracağı unutulmamalıdır.

77- Teftişe tabi dönemde, İl Genel Meclisinin kararlarına istinaden İl Genel Meclisi üyelerinin katılımıyla; yurtdışı gezilerinin düzenlenmediği,

Bahse konu gezilerde; herhangi bir toplantı, çalıştay, konferans ve benzeri etkinliğin düzenlenmediği, gezi kapsamındaki ülkelerde herhangi bir resmi kurumun ziyaret edilmediği, bu gezilerin sonucunda kurumsal birikime katkı sağlaması amacıyla herhangi bir rapor tanzim edilmediği, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İL ENCÜMENİ:

78- Teftiše tabi dönem içerisinde; İl Encümeni tarafından 2019 yılında (47) toplantıda (500) karar, 2020 yılında (51) toplantıda (696) karar, 2021 yılında (49) toplantıda (521) karar, 2022 yılında (50) toplantıda (466) karar ve 2023 yılı 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla (27) toplantıda (235) karar alındığı, kararların genellikle oy birliği ile alındığı ve karar defterine kayıt edildiği,

Encümen kararları içinde İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü, Yapı Kontrol Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Müdürlüğü'nün konularına ilişkin kararların önemli yer tuttuğu, incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 26.maddesinde Encümenin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek.

b) Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak.

c) Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.

d) Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

e) Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.

f) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş milyar Türk Lirasına kadar olan ihtilafların sulhen halline karar vermek.

g) Taşınmaz mal satımına, trampa edilmesine ve tahsisine ilişkin kararları uygulamak, süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.

h) Belediye sınırları dışındaki umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.

i) Vali tarafından havale edilen konularda görüş bildirmek.

j) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.” şeklinde düzenlenmiş olup,

İl Encümenince alınacak kararlarda 5302 sayılı Kanunun 26.maddesinde belirtilen çerçevede hareket edilmesine dikkat edilmelidir.

79- Teftiše tabi dönemde İl Encümenin;

2019 yılında (47) toplantı yaptığı, bunlardan (18)'ine genel sekreter, (29)'üne ise valinin başkanlık ettiği,

2020 yılında (51) toplantı yaptığı, bunlardan (12)'ine genel sekreter, (39)'üne ise valinin başkanlık ettiği,

2021 yılında teftiş tarihine kadar (49) toplantı yaptığı, bunlardan (27)'sine genel sekreter, (22)'sine valinin başkanlık ettiği,

2022 yılında teftiş tarihine kadar (50) toplantı yaptığı, bunlardan (28)'sine genel sekreter, (22)'sine valinin başkanlık ettiği,

2023 yılında (12 Temmuz 2023 tarihine kadar) teftiş tarihine kadar (27) toplantı yaptığı, bunlardan (7)'sine genel sekreter, (20)'sine valinin başkanlık ettiği,

İncelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 25.maddesindeki; "İl encümeni valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşur. Valinin katılmadığı encümen toplantısına genel sekreter başkanlık eder." hükmüyle,

Valinin görev ve yetkileri başlıklı 30.maddesinin (d) fıkrasındaki; "İl encümenine başkanlık etmek..." hükmüne uygun olarak valinin katılmadığı encümen toplantılarına genel sekreterin başkanlık etmesi uygulaması sürdürülmelidir.

80- Valinin her yıl birim amirleri arasından iki Encümen üyesini tespit ettiği incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun İl Encümeni başlığı altındaki 25.maddesinde; "İl encümeni valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşur." denildiğinden,

Valinin her yıl birim amirleri arasından iki Encümen üyesini seçmesi ihmal edilmemelidir.

81- Teftişe tabi dönemde, Vali tarafından yeniden görüşülmek üzere encümene geri gönderilen karar bulunmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 27.maddesinde; "Vali kanun, tüzük, yönetmelik ve il genel meclisi kararlarına aykırı gördüğü encümen kararının bir sonraki toplantıda tekrar görüşülmesini isteyebilir. Encümen, kararında ısrar ederse karar kesinleşir. Bu takdirde, vali, kesinleşen encümen kararının uygulanmasını durdurur ve idari yargı mercilerine yürütmeyi durdurma talebi ile birlikte on gün içinde başvurur. İtiraz Danıştay'ca en geç altmış gün içinde karara bağlanır." hükmünün gerekli durumlarda uygulanması ihmal edilmemelidir.

82- İl Encümen başkan ve üyelerinin, işlerin görüşüldüğü encümen toplantılarına başlamadan önce, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili bağlantılarının olup olmadığı konularına dikkat edildiği ifade edilmiştir.

Bundan böyle de doğması muhtemel hukuki anlaşmazlıklara neden olunmaması için 5302 sayılı Kanunun 27.maddesinin son fıkrası uyarınca işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

83- Encümenin çarşamba günleri saat 13.30'da kendiliğinden toplandığı, 5302 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca İl Encümeninin gündeminin İl Valisi tarafından belirlendiği, encümen üyelerinin tamamına düzenli olarak gündemin duyurulduğu, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Encümen üyelerinin tamamının gündemdeki konulardan önceden bilgilerinin olması ve gündem konuları ile ilgili hazırlıklı olmalarının sağlanması için gündemin üyelere duyurulması ihmal edilmemelidir.

84- İl Özel İdaresi hazırlık bütçesinin; Vali tarafından zamanında İl Encümeni'ne gönderildiği ve Encümenin bütçeyi inceleyerek zamanında İl Genel Meclisi'ne sunduğu incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun "Encümenin Görev ve Yetkileri" başlıklı 26.maddesi ile aynı Kanunun "Bütçenin Hazırlanması ve Kabulü" başlıklı 45.maddesi gereği işlem yapılmasına devam edilmelidir.

85- İl Özel İdaresi kesin hesabının, Vali tarafından zamanında İl Encümeni'ne gönderildiği ve Encümenin kesin hesabı inceleyerek zamanında İl Genel Meclisi'ne sunduğu incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 26.maddesi ile aynı Kanunun "Kesin Hesap" başlıklı 47.maddesi gereği işlem yapılmasına devam edilmelidir.

86- İl Encümenine havale edilen evrakların genellikle bir hafta içinde görüşüldüğü ifade edilmiş ve örnekleme yöntemiyle incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 27.maddesindeki; "Encümen, gündemindeki konuları en geç bir hafta içinde görüşüp karara bağlar." hükmü uyarınca işlem yapılmasına devam edilmelidir.

87- Encümene havale işlemlerinin, ilgili Vali Yardımcısının uygun görüşü ve Valinin onayıyla yapıldığı incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 27.maddesinde yer alan; "Encümen gündemi vali tarafından hazırlanır. Encümen üyeleri gündem maddesi teklif edebilir." hükmü uyarınca işlem yapılması ve Encümenin gündemine alınacak konular için Valinin onayının alınması ihmal edilmemelidir.

88- İl Encümeninin toplanmasında ve karar almasında mevzuatın öngördüğü nisaplara uyulduğu, alınan kararların başkan ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalandığı incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 27/2 maddesinde; "Encümen üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Çekimser oy kullanılamaz. Encümenin ihale komisyonu olarak yapacağı toplantılarda da bu fıkra hükümleri geçerlidir."

Aynı Kanununun 27/5 maddesinde; "Alınan kararlar başkan ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar gerekçelerini de açıklar." hükmü çerçevesinde,

İl Encümeninin toplanması, karar alması, alınan kararların yazılması ve dosyalanması iş ve işlemlerinin aynı titizlikle yürütülmesine, bundan böyle de devam edilmelidir.

89- Teftiş dönemi içerisinde, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatlerinin belirlenmesi amacıyla İl Encümeni tarafından en son 28/03/2007 tarih ve 70 sayılı kararın alındığı, incelenmiştir.

İl Özel İdaresi Kanunu'nun 26/h maddesi gereğince umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirleme görevinin İl Encümenine verildiği,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin açılış ve kapanış saatleri başlıklı 33.maddesindeki; “Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatleri belediye sınırları içinde Belediye Encümeni, bu yerler dışında İl Encümeni tarafından tespit edilir.” hükümlerine uygun olarak,

Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatlerinin tespiti ile ilgili uygulamanın sürdürülmesi ihmal edilmemelidir.

90- Örnekleme bakılan kararlarda; İl Encümenince görev ve yetki alanında bulunmayan hususlarda karar alınmadığı incelenmiştir.

2886 sayılı Kanun uyarınca yapılacak ihalelerin usulüne, İl Encümeni tarafından karar verilmesi bu duruma örnektir.

Bundan böylede, İl Encümenince, 5302 sayılı Kanunun 26.maddesinde sayılan görev ve yetkileri dışında kalan, İl Özel İdaresinin diğer organlarının görev ve yetki alanında kalan hususlarda karar alınmamasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

91- 2559 sayılı PVSK’ nın 6.maddesi gereğince hakkında kolluk birimleri tarafından tutanak düzenlenen umuma açık istirahat ve eğlence yerleri hakkında, İl Encümeni tarafından bu maddede belirtilen idari para cezalarının verildiği,

09.11.2022 tarihli ve 412 sayılı il encümen kararına istinaden verilen idari ceza bu duruma örnektir.

Bu kapsamda 2019 yılı haziran ayından sonra (5), 2020 yılında (2), 2021 yılında (1), 2022 yılında (1) ve 2023 yılında (0) işletme olmak üzere toplam (9) adet işletmeye idari para cezası verildiği,

Kanunun 6.maddesindeki; “Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.” hükmü gereğince, bu kapsamda verilen idari para cezalarının bir kat artırılarak uygulandığı,

Bundan böyle, 2559 sayılı Kanunun 6.maddesi kapsamına giren eylemlerle ilgili olarak İl Encümeni tarafından idari para cezası verilmesi ihmal edilmemeli ve idari para cezalarının bir kat artırılarak uygulanması gereken hallerde, aynı tarihli Encümen kararıyla iki kez artırım yapılmamasına dikkat edilmelidir.

92- Maden Kanununa istinaden uygulanan idari para cezalarının, mahalli mülki amir yerine, İl Encümeni tarafından verildiği incelenmiştir.

Uygulama genel olmakla birlikte 09.11.2022 tarih ve 410 sayılı encümen kararı ile verilen idari para cezası örnektir.

Kabahatlere ilişkin neredeyse bütün kanunlarda idari yaptırım hakkında hangi merciin karar vermeye yetkili olduğu açık ve net bir şekilde yazılmasına rağmen, Maden Kanunu’nda idari yaptırımı kimin karar vereceği hususu açık bir şekilde düzenlenmemiştir.

Kabahatler Kanunu’nun 22.maddesinde “(1) Kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir.

(2) Kanunda açık hüküm bulunmayan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri bu konuda yetkilidir.” denilmektedir.

Bundan böyle Maden Kanunu’na istinaden uygulanacak idari yaptırımların Kabahatler Kanunu’nun 22/2 maddesi gereğince İl Valisi tarafından verilmesi sağlanmalıdır.

93- İl Encümeni tarafından 2559 sayılı Kanuna istinaden uygulanan idari para cezalarının tebliği sırasında kanun yolu ve süresinin doğru gösterildiği incelenmiştir.

Uygulama genel olmakla birlikte, Kargı ilçesi Gökçedoğan Köyü’nden Mustafa Korkut hakkında, mevzuata aykırı ruhsatsız umuma açık yer işletmesi sebebiyle verilen idari para cezasının 08.03.2021 tarih ve 3006 sayılı yazı ile bildirim sırasında Sulh Ceza Mahkemesine 15 gün içerisinde itiraz edebileceğinin tebliğ edilmesi örnektir.

Kabahatler Kanunu’nun 27.maddesine göre, işlenen kabahatler hakkında genel yetkili başvuru merci Sulh Ceza Mahkemesi ise de, aynı Kanunun 3.maddesine göre, kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde idare mahkemesinin yetkili olacağı;

2559 sayılı Kanunun 6. Maddesinde; “Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.” denildiğinden,

2559 sayılı Kanuna istinaden uygulanan idari para cezalarının tebliği sırasında 7 gün içinde Çorum İdare Mahkemesine itiraz edilebileceğinin belirtilmesi ihmal edilmemelidir.

94- İdari yaptırımlarla ilgili tutanakta birden fazla kabahat tespit edilmişse her iki kabahatten de ayrı idari yaptırım uygulandığı incelenmiştir.

Bundan böylede farklı eylemler sebebiyle birden fazla idari yaptırım uygulanması ve idari yaptırım uygulanmak üzere mahalli mülki amire tutanağın örneğinin gönderilmesi ihmal edilmemelidir.

95- İl Encümeni tarafından, nispi idari para cezalarının alt limitin üstünde bir uygulamanın bulunduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

18.03.2020 tarihli ve 164 sayılı il encümen kararı ile uygulanan alt limitin üstünde uygulanan ceza bu duruma örnektir.

Danıştay 6. Dairesinin 10.03.2006 tarih ve E:2005/6379, K:2006/984 sayılı kararında; “İdarelerin, yasanın alt ve üst sınırlarını belirlediği bir alanda takdir yetkilerini kullanırken asgari haddin üzerinde bir karar verilmesi durumunda bu kararın nedenlerini de belirtmeleri gerekir. İdare kararında yaptığı işlemin nedenini göstermiyorsa, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 20.maddesi uyarınca gerekçeyi ve delillerini yargıya sunmak zorundadır.” denildiğinden,

Alt limitin üstünde uygulanan nispi idari para cezalarının, hangi gerekçelerle uygulandığının belirtilmesi ihmal edilmemelidir.

96- Teftişe tabi dönem içerisinde, İl Özel İdaresi tarafından 2019, 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarında İl Genel Meclisi ve/veya İl Encümeni kararlarına istinaden, Belediyeye para aktarılmadığı, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6.maddesinde; "İl özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

...Yapmakla görevli ve yetkilidir." Denilmektedir.

Bu tür hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkili olmanın, ayrı bir yerel yönetim birimi olan, ayrı bir tüzel kişiliği ve bütçesi bulunan Belediyelere para aktarılmasına yetki veya izin vermediği bilinmelidir.

97- Teftişe tabi dönem içerisinde, İl Özel İdaresi tarafından İl Genel Meclisi ve/veya İl Encümeni kararlarına istinaden Amatör Spor Kulüplerine Spor malzemesi alımı için Çorum Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu Genel Başkanlığının, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğünden aynı yardım talebinde bulunduğu, İl Özel İdaresi Bütçesinden, Gençlik Spor İl Müdürlüğü ile İl Özel İdare personelleri tarafından oluşturulan komisyon marifetiyle alımların gerçekleştirildiği, alınan malzemelerin muayene kabullerinin Gençlik Spor İl Müdürlüğü personelleri tarafından yapıldığı incelenmiştir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29.maddesinde; "Gerçek veya tüzel kişilere kanuni dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmaz, yardımda bulunulamaz veya menfaat sağlanamaz. Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir. Bu yardımların yapılması, kullanılması, izlenmesi, denetlenmesi ve kamuoyuna açıklanmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." denilmektedir.

Dernek, Vakıf, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık ve Benzeri Teşekküllere Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Bütçelerinden Yardım Yapılması Hakkında Yönetmeliğin 5.maddesinde yardım yapılabilme şartları düzenlenmiş, 10.maddesinde de idarelere bu yönetmeliğe aykırı olmamak koşuluyla düzenleme yapma yetkisi verilmiştir.

5253 sayılı Demekler Kanunu'nun "Yardım ve iş birliği" başlıklı 10.maddesinde ise; "Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, siyasi partilerden, işçi ve işveren sendikalarından ve mesleki kuruluşlardan maddî yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddî yardımda bulunabilirler." hükmü bulunmaktadır.

Gerek 5018 sayılı Kanunun 29.maddesinde, gerekse 5253 sayılı Kanunun 10.maddesinde kamu kuruluşlarınca derneklere yardım yapılabileceği belirtilmekte ise de,

5393 sayılı Kanunun 75.maddesinde; "... c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek

Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

...(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/19 md.) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 29.maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10.maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz." hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, 5018 sayılı Kanunun bütçelerden yardım yapılmasına imkân veren 29.maddesindeki hüküm, 6360 sayılı Kanunun 19.maddesi ile 5393 sayılı Kanunun 75.maddesine eklenen fıkra ile hem belediyeler hem de özel idareler ve bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için 6360 sayılı Kanunun Resmi Gazete'de yayımı tarihi olan 06.12.2012 tarihinden itibaren uygulanamayacağı için, söz konusu kurumlar için bütçelerine ödenek koymak sureti ile yardım yapılması uygulaması kaldırılmıştır. Bu nedenle, il özel idarelerince dernek, vakıf vb. kuruluşlara aynî veya nakdî yardım sağlanması mümkün değildir. Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 06.03.2019 tarih ve 45816 sayılı kararı da bu doğrultudadır.

Bundan böyle, dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere aynî ve nakdî yardım yapılmaması sağlanmalıdır.

98- İl Özel İdaresinde çalışan personelin kusurları nedeniyle sebebiyet verdikleri durumlarda personele rücu edilen meblağları affına yönelik il encümeni tarafından teftişe tabi dönemde herhangi bir karar alınmadığı ifade edilmiş ve anlaşılmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 26.maddesinde; "Encümenin görev ve yetkileri şunlardır:

...f) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş milyar Türk Lirasına kadar olan ihtilafların sulhen halline karar vermek." denilmektedir.

Bundan böylede, İl Encümenine 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 26/f maddesi ile tanınan yetkisinin, İl Özel İdaresinin alacaklarının affedilmesi şeklinde kullanılmamasına dikkat edilmelidir.

VALİ:

99- Teftişe tabi dönemde Vali tarafından hazırlanan bütçe tasarılarının İl Encümenine ve İl Genel Meclisine sunulmasında, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesinde ve kabul edilmesinde mevzuatta öngörülen şekle, zamana ve sürelerle riayet edildiği, kesin hesapların da Vali tarafından mart ayında İl Encümenine sunulduğu, İl Genel Meclisinin mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlandığı incelenmiştir.

Bütçenin hazırlanması ve kesin hesaplar konusunda 5302 sayılı Kanunun 45.maddesi ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 26-32.maddeleri ile 40.maddesi hükümleri uyarınca işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

100- Faaliyet raporları her yıl mevzuatta öngörüldüğü süre içerisinde mecliste görüşülmekte olup, en son faaliyet raporu 03/03/2023 tarih ve 55 sayılı kararı ile il genel

meclisinde kabul edilmiş, 09/03/2023 tarihinde Sayıştay Başkanlığı ve Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderildiği incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 39.maddesindeki; "Vali, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 41'inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans hedeflerine göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporu mart ayı toplantısında vali veya genel sekreter tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır." hükmü gereği işlem yapılmasına devam edilmelidir.

101- Birim faaliyet raporları, şubat sonuna kadar üst yöneticinin onayına sunulduğu, üst yönetici ve harcama yetkilileri tarafından "İç Kontrol Güvence Beyanı" "Mali Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı" düzenlenerek faaliyet raporuna eklendiği incelenmiştir.

Bundan böyle de Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin 10/3 ve 19.maddeleri gereğince işlem yapılmasına devam edilmelidir.

MALİ İŞ ve İŞLEMLER:

102- Mali Hizmetler Müdürlüğünün; Muhasebe Servisi ve Gelir Servisi şeklinde teşkilatlandığı,

Müdürlük hizmetlerinin Müdür dâhil (12) memur, (1) şirket personeli olmak üzere toplam (13) personelle yürütüldüğü ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128.maddesinin birinci fıkrasında; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." hükmüne yer verilmiştir.

Mali Hizmetler Müdürlüğü hizmetleri; devamlılık arz eden, diğer bir deyişle "asli ve sürekli kamu hizmeti" niteliğinde olan ve bu nedenle de memur eliyle yürütülmesi gereken görev konumundadır. Dolayısıyla, bu tür hizmetlerin işçiler veya şirket personeli tarafından yürütülmesi mümkün değildir.

Bundan böyle, işçilerin memurlara ilişkin görevlerde çalıştırılmaması için gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

103- Teftişe tabi dönemde haziran ayı içinde Mali Hizmetler Müdürlüğünün, İl Özel İdare birimlerine gider bütçelerini hazırlamak üzere bütçe çağrısını yaptığı ve bütçenin hazırlanmasında uyulacak ilke ve hedefleri belirlediği incelenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 22.maddesindeki; "Kurumlarda üst yönetici, her yıl haziran ayının sonuna kadar stratejik plân ve performans programına uygun olarak gider bütçelerini hazırlamak üzere birimlere çağrı yapar." hükmü uyarınca bütçe çağrısının yapılması ve Yönetmeliğin 23.maddesi gereğince birimlerin bütçe fişini hazırlaması ihmal edilmemelidir.

104- İl Özel İdaresi tarafından bütçeye ilişkin işlemlerin düzenli bir şekilde yürütüldüğü, hazırlanan bütçe taslağının Valiye sunulduğu, Vali tarafında incelenmek üzere Eylül ayı sonuna

kadar Encümene sevk edildiği, bütçeyle ilgili Encümen kararı alınarak üst yöneticiye verildiği ve süresi içinde mecliste görüşülmek üzere Vali tarafından Meclise gönderildiği, Meclisin ilk oturumunda Plan Bütçe Komisyonuna havale edildiği, komisyonun süresi içerisinde görüşünü bildirdiği, daha sonra mevzuatta belirtilen süre içinde Mecliste görüşülerek bütçenin kabul edildiği incelenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 24, 25, 26, 27, 28, 29'uncu maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda yapılan işlemlerin devamı sağlanmalıdır.

105- Bütçelerde bulunması gereken cetvellerin bütçelere eklendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin "Bütçe kararnamesi ve bütçeyi oluşturan cetveller" başlıklı 30.maddesinde belirtilen cetvellerin, bütçeye eklenmesi ihmal edilmemelidir.

106- Teftişe tabi dönemde kesin hesapların zamanında Encümende görüşüldüğü ve Encümen tarafından Meclise süresi içerisinde sunulduğu, kesin hesapların mayıs ayı içinde kabul edildiği ve haziran ayının sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına gönderildiği incelenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 40.maddesi uyarınca kesin hesaba ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi ve kesin hesabın Yönetmeliğin 41.maddesinde belirtilen cetvellerden oluşturulması ihmal edilmemelidir.

107- Çorum İl Özel İdaresinin 2019-2023 mali yılları bütçelerine ilişkin gelir ve giderlerin gerçekleşme oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

BÜTÇE GELİR GİDER GERÇEKLEŞME ORANLARI						
YILLAR	BÜTÇE GELİR TAHMİNİ	GERÇEKLEŞEN GELİR	%	BÜTÇE GİDER TAHMİNİ	GERÇEKLEŞEN GİDER	%
2019	114.100.000,00	109.939.105,17	96,4	114.100.000,00	127.130.755,88	111,4
2020	100.000.000,00	130.546.463,93	130,5	100.000.000,00	98.607.531,91	98,6
2021	100.000.000,00	180.322.933,60	180,3	116.757.137,00	114.110.310,59	97,7
2022	170.750.000,00	340.127.013,94	199,2	353.811.816,00	364.905.139,68	103,1
2023*	420.000.000,00	297.850.735,07	70,9	420.000.000,00	230.493.504,54	54,9

Tablonun incelenmesi neticesinde, teftiş yapılan yıllarda gelir ve gider tahminlerinde oldukça önemli ölçüde sapmaların olduğu incelenmiştir.

Bundan böyle bütçe hazırlanırken ve gelir tahminlerinde bulunurken, son üç yılın gelir artış oranlarından istifade edilerek gerçekçi gelir rakamlarına yer verilmeli, geçmiş yıllarda yapılan tahsilât tutarı ile yapılan harcamaların göz önünde bulundurulması, fazla gelir ve harcama söz konusu olduğunda ek bütçe yapılarak bütçesiz harcamalara meydan verilmemeli, bütçe hazırlanmasında, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 13.maddesindeki ilkelere uygun olarak isabetli tahminlerde bulunulması sağlanmalıdır.

108- Kesin Hesap rakamlarına göre Çorum İl Özel İdaresinin öz gelirleri ile kanuni pay ve merkezden gönderilen gelirlerin mukayeseli cetveli aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	ÖZ GELİR	%	KANUNİ PAY	%	DİĞER GELİRLER	%	TOPLAM
2019	5,661,908.74	2.4	104,277,196.43	44.3	125,536,758.42	53.3	235,475,863.59
2020	9,726,746.16	3.8	120,819,717.77	47.4	124,529,276.76	48.8	255,075,740.69
2021	11,949,549.22	3.9	168,373,384.38	54.9	126,515,752.42	41.2	306,838,686.02
2022	21,668,798.18	3.5	318,458,215.76	51.9	272,898,104.81	44.5	613,025,118.75
2023*	18,587,772.70	3.9	207,609,905.77	43.4	252,393,851.53	52.7	478,591,530.00

Teftişe tabi yıllar birlikte değerlendirildiğinde; İl Özel İdaresinin öz gelirlerinin toplam gelirlere oranının yıllar itibariyle ortalama yaklaşık %2-4 oranında olduğu görülmektedir. İl Özel İdareleri mevzuatla kendisine verilen görevleri yerine getirirken ve yerel hizmetleri ifa ederken elde ettiği ve etmesi gereken öz gelirlerle paralel olarak bu amaçlarını gerçekleştirebilirler. Merkezi idareden gönderilecek paylara endeksli olan bir bütçenin istenilen ve arzulan ölçülerde, mahalli müşterek ihtiyaçlarına cevap verebilmesi düşünülemez.

Bu bağlamda; il özel idaresinin öz gelirlerini öncelikli olarak artırması gerektiği gibi, ayrıca kendisine yeni kaynaklar oluşturması gerekmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin vergi gelirlerini, kiralarnı, idari para cezalarını ve kanuni paylarını maksimum düzeyde tahsil etmesi mecburiyeti bulunmaktadır. Öz gelirlerin artırılması doğrultusunda İl Özel İdaresinin gerekli tedbirleri mutlak surette alması gerekmektedir.

Bundan böyle, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 42.maddesinde yer alan gelirlerin tahsil edilmesi için gayret gösterilmeli ve öz gelirlerin bütçe gelirleri içindeki oranının yükseltmesi sağlanmalıdır.

109- Çorum İl Özel İdaresinin yıllar itibariyle cari harcamalar, yatırım harcamaları ve transfer harcamalarının bütçeler içerisindeki yerleri ve bütçe rakamlarına oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	CARİ	%	YATIRIM	%	TRANSFER	%
2019	47.731.092,00	41,8	52.193.176,00	45,7	14.175.732,00	12,5
2020	57.981.992,00	58,00	27.306.473,00	27,3	14.711.535,00	14,7
2021	60.694.296,00	60,7	26.110.984,00	26,1	13.194.720,00	13,2
2022	88.172.546,00	51,6	53.721.624,00	31,5	28.855.830,00	16,9
2023*	224.037.980,00	53,3	146.000.690,00	34,8	49.961.330,00	11,9

İl Özel İdaresinin sürdürülebilir bir hizmet yapısına kavuşturulması, kanunlarda tanımlanmış görevlerini yapabilmesi amacıyla cari giderlerin düşürülmesi, geleceğe dönük yatırım giderlerinin artırılması önem arz etmektedir. Bundan böyle, yatırım harcamalarının artırılması ve cari harcamaların azaltılması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

110- İl Özel İdaresi tarafından bütçe denkliğinin ve yatırımların gerçekleştirilebilmesi için bazı dönemlerde borçlanma yoluna gidildiği incelenmiş olup, 2023 yılı temmuz ayı itibariyle İl Özel İdaresinin borçları aşağıda gösterilmiştir.

Borcun Türü	Borcun Miktarı (TL)
Bütçe Emanetleri	2.919.554,23
Alınan Depozito ve Teminatlar (Nakit)	4.982.797,97
Kişi ve Kurumlara Ait Emanetler	1.513.140,52
Vergi Dairesi	3.333.151,56
Sosyal Güvenlik Kurumu	1.577.798,90
İller Bankası	79.967.979,63
İç Kredilerin Ödenecek Faiz Borçları	22.156.170,54
Borç Toplamı	116.450.593,35

Borç tablosu incelendiğinde, İl Özel İdaresinin toplam borcunun **116.450.593,35-TL** olduğu, bunun ağırlıklı kısmını İl Bank'tan alınan kredilerin oluşturduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresinin borç miktarının en son gerçekleşen gelirin (yeniden değerlendirme oranıyla 2023 yılına uyarlanan) yaklaşık % 12,22'sine karşılık geldiği, bu oranın 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 51.maddesinin (d) bendinde belirtilen sınırı aştığı, 51/e maddesine göre bakanlıktan gerekli iznin alındığı, kanun kapsamında belirtilen sınırlamaya dikkat edilerek iş ve işlemlerin yapılmasına dikkat edilmelidir.

111- Çorum İl Özel İdaresine ait kirada bulunan gayrimenkuller ile ilgili kira gelirlerinin tahakkuk ve tahsilât oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

KİRA GELİRLERİ			
YILLAR	TAHAKKUK	TAHSİLAT	ORAN
2019*	20.036,50 (8 aylık)	20.036,50 (8 aylık)	% 100
2020	52.638,50	52.638,50	% 100
2021	88.973,00	88.973,00	% 100
2022	91.420,48	91.420,48	% 100
2023*	53.897,00 (6 aylık)	53.897,00 (6 aylık)	% 100

Kira tahakkuklarının tahsil oranlarının tam olarak gerçekleştiği incelenmiştir.

Kira gelirlerinin düzenli tahsili ihmal edilmemeli, icra takipleri sürdürülmeli, tahakkuk eden kira gelirlerinin tahsili konusunda daha fazla gayret sarf edilmeli ve icra takiplerinin sıkı takibi yanında sözleşmelerde kiracıların kiralarını düzenli yatırımları konusunda zorlayıcı önlemler alınmasına dikkat edilmelidir.

112- Teftişe tabi dönemde, para cezalarına ilişkin tahakkuk ve tahsil oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yıllar	Tahakkuk	Tahsilat	Oran
2019	157.156,15	81.621,93	%51,94
2020	17.141,51	1.175,26	%6,8
2021	129.016,25	125.016,25	%97
2022	2.649,00	-	0
2023*	50.720,50	6.857,50	%13,53

Tablo incelendiğinde, teftişe tabi dönemde para cezalarının tahsilat oranının bazı yıllarda çok düşük olduğu, bazı yıllarda iyi seviyede olduğu, tahsil edilemeyen para cezalarının icra ve haciz yoluyla tahsil edilmesi için gerekli çalışmaların yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, para cezalarının tahsilat oranlarının yükseltilmesi sağlanmalı ve tahsil edilemeyen para cezalarına karşı icra yoluna başvurulması ihmal edilmemelidir.

113- Teftiş tarihi itibariyle, İl Özel İdaresinin tahsil edilemeyen alacakları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Alacağın türü	Alacağın miktarı (TL)
Maden İşletmelerinden Alınan Paylar	
Kira Geliri	
Para Cezaları	142.012,47
Alacak Toplamı	142.012,47

İl Özel İdaresinin tahsil edilemeyen alacaklarından; kira gelirleri, maden işletmelerinden paylar ve para cezalarının ya ödeme süreciyle ilgili bir sorun yaşanmadığı, para cezaları ile ilgili 142.012,47- TL için gerekli icra takibinin başlatıldığı, teftiş tarihi itibariyle bahse konu alacaklardan zamanaşımına uğrayan bir alacağın bulunmadığı, borcunu süresi içinde ödemeyenlerle ilgili olarak gerekli iş ve işlemlerin yürütüldüğü beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresinin bütün alacaklarının tahsil edilmeye çalışılması, tahsil edilemeyen özel idare alacaklarının tamamının yasal takibinin yapılması ihmal edilmemelidir.

114- İl Özel İdaresi tarafından Mizan Cetveli, Bilanço, Faaliyet Sonuçları Tablosu ve Nakit Akış Tablosu'ndan oluşan Temel Mali Tablolar ile bu maddenin 3.fıkrasında sayılan Diğer Mali Tabloların hazırlandığı, ancak aylık olarak Sayıştay'a gönderilmediği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 485.maddesi gereğince, bu maddede belirtilen tabloların hazırlanması ihmal edilmemeli ve Sayıştay'a gönderilmesi sağlanmalıdır.

115- Teftiše tabi dönem içerisinde, Muhasebe Yetkilileri Devir Cetveli'nin (Örnek: 71/A-J) düzenlenmediği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 495.maddesi gereğince, muhasebe yetkilisinin değişmesi halinde Muhasebe Yetkilileri Devir Cetveli'nin düzenlenmesi sağlanmalıdır.

116- İl Özel İdaresinde hazır değerler, menkul kıymet ve varlıklar ile teminat mektubu gibi değerlerin, mali yılın son günü itibariyle muhasebe yetkilisinin başkanlığı altında veznedar ve diğer memurlardan oluşturulacak sayım kurulları tarafından sayıldığı,

Muhasebe birimlerinde ve muhasebe yetkilisi mutemetliklerinde yılsonunda yapılan sayımlarda; paralar için Kasa Sayımı Tutanağı (Örnek:67) ve Banka Mevcudu Tespit Tutanağı (Örnek:68), alınan çekler için Alınan Çekler Sayım Tutanağı (Örnek:69), menkul kıymet ve varlıklar (kişilere ait olanlar dâhil) ve teminat mektupları sayımında ise Menkul Kıymet ve Varlıklar/Teminat Mektupları Sayım Tutanağı'nın (Örnek:70) kullanıldığı ve örneğine uygun olarak üçer nüsha düzenlenen bu tutanakların muhasebe biriminde muhafaza edildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 493'üncü ve 494.maddeleri gereğince, İl Özel İdaresinin kasa ve veznesinde bulunan hazır değerler, menkul kıymet ve varlıklar ile teminat mektubu gibi değerlerin, mali yılın son günü itibariyle muhasebe yetkilisinin başkanlığı altında veznedar ve diğer memurlardan oluşturulacak sayım kurulları tarafından sayılması ve bu sayımlarda Yönetmelikte belirtilen cetvellerin hazırlanması ve yetkili imzalarının eksiksiz olmasına dikkat edilmelidir.

117- İl merkezinde Muhasebe Yetkilisi Mutemeti'nin bulunduğu, ilçelerde ise İlçe Özel İdare Müdürlerinin Muhasebe Yetkilisi Mutemeti olarak görevlendirildiği, ancak Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin kefalete tabi tutulmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5.maddesi gereğince, muhasebe yetkilisi mutemedi görevlendirilmesine devam edilmeli; Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi'nin 11.maddesi ve Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 6.maddesi gereğince ise, muhasebe yetkilisi mutemedinin kefalete tabi tutulması sağlanmalıdır.

118- Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 44.maddesi gereğince;

Kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı Yevmiye Defteri'nin tutulduğu (Örnek-37),

Yevmiye defterinde kayda geçirilmiş olan işlemleri usulüne göre hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan Büyük Defter'in tutulduğu (Örnek-38),

Diğer büyük defterlerde yer alan bilgilere ilaveten, günlük kasa sayımına ilişkin bilgileri ve muhasebe yetkilisi ve veznedar tarafından durumun tespitine ilişkin açıklamaları ihtiva edecek Kasa Defteri'nin vezne olmadığından tutulmadığı, (Örnek-39)

Hesap planını oluşturan hesaplara ait bilgilerin ayrıntı bazında kaydına mahsus olarak tutulan Yardımcı Hesap Defterleri'nin elektronik ortamda tutulduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 44.maddesi gereğince tutulması zorunlu olan defterlerin tutulmasına devam edilmelidir.

119- İl Özel İdaresi'nde ilçeler dahil (64) taşınır kayıt ve kontrol yetkilisinin bulunduğu, ancak bu personellere ait görevlendirmelerin yapılmadığı, ayrıca bu personellerden kefalet kesintisinin yapılmadığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Taşınır kayıt ve kontrol görevi yapan personellerin görevlendirme olurlarının alınması,

2489 sayılı Kefalet Kanunu'nun 1.maddesinde; "5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlarda para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan; memur, sözleşmeli personel ve işçiler (geçici işçiler hariç) için müteselsil kefalet usulü kabul edilmiş ve bu maksatla tüzel kişiliği haiz Kefalet Sandığı kurulmuştur. Bu Kanundaki memur ve müstahdem ibarelerinden bu fıkrada geçen kefalet tabi personel anlaşılır." denildiği,

Bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi'nin 11.maddesinde; "Vilayetler hususi idareleriyle belediyelerde para ve menkul kıymetleri ve tayınları alıp veren ve elinde tutan ve bunların girmesinden ve çıkmasından ve saklanmasından mesul olan veznedar, tahsildar, ambar ve tevzi memurları, müteselsil kefalet tabi olduğu gibi bu idarelere merbut müesseselerin aynı vaziyette bulunan diğer memur ve müstahdemleri dahi müteselsil kefalet tabidir." denildiğinden,

Bundan böyle; 2489 sayılı Kefalet Kanunu ve Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi'nde belirtilen kefalet bağlanması zorunlu personellerin her ay maaşlarından kefalet kesintisinin yapılarak, kefalet sandığına gönderilmesi sağlanmalıdır.

120- Merkez ve İlçe Köylere Hizmet Götürme Birliklerine 2019 yılında; 2.265.000,00 TL, 2020 Yılında; 3.687.313,45 TL, 2021 yılında 2.000.000,00.- TL, 2022 yılında 8.707.500,00 TL, 2023 yılı haziran ayı itibariyle 8.397.000,00 TL aktarıldığı,

Bununla birlikte yerinde kullanıp kullanılmadığı ile ilgili sorumlu müdürlüklerce takip edildikleri ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Köylere Hizmet Götürme Birliklerine ve köylere aktarılan ödeneklerin yerinde kullanılıp kullanılmadığı hususunun zaman zaman Valilikçe denetlenmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, köylere nakdi yardım yapılması usulünün terk edilmesi tavsiyeye değer görülmüştür.

Kanuni paylar:

121- Çorum İl Özel İdaresince, Vilayetler Hizmet Birliğine Mecliste kabul edilen yılı bütçesinin %1'i oranında katkı payı ödendiği incelenmiştir.

Vilayetler Hizmet Birliği Tüzüğü'nün ilgili hükümleri uyarınca, İl Özel İdaresi tarafından katılım payının ödenmesi ihmal edilmemelidir.

122- İl Özel İdaresi Madenlerden devlet hakkı hesabına 2019 yılında 286.549,00 TL, 2020 yılında 963.836,65 TL, 2021 yılında 1.501.527,38 TL, 2022 yılında 1.653.728,32 TL, 2023 yılında ise 314.087,94 TL madenlerden devlet hakkı payı 3213 sayılı maden kanununun 14 maddesinin b bendinde bağlayıcı hüküm olmaması nedeniyle gelir kaydedilmekte ve gider bütçesi içerisinde kullanılmaktadır. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesabına yatan miktarların kullanımı ise mevzuat gereği Köylere Hizmet Götürme Birlik Başkanlığının sorumluluğunda kaldığı beyan edilmiş ve anlaşılmıştır.

Strateji Geliştirme Başkanlığınca; gönderilen maden paylarının 3213 sayılı Maden Kanununun 14 üncü maddesine göre; Öncelikli olarak madenlerin çıkarıldığı bölgedeki yollar ve altyapı işlerinde kullanılması, geri kalan kısmın da ihtiyaç olması halinde öncelikle madenin çıkarıldığı bölgedeki eğitim yatırımlarında kullanılması, Yol yapımlarında kesinlikle sathi kaplama yapılmaması, asfalt ve beton yol yapılması, gönderilen ödeneklerin tamamının bu yıl yaz sezonunda kullanılması, yapılan işlerin durum raporlarının aylık olarak Strateji Geliştirme Başkanlığı'na eksiksiz gönderilmesine dikkat edilmelidir.

Üyesi olunan Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı toplantılarına Vali ve Meclis Başkanı tarafından katılım sağlandığı, katkı payları her yıl düzenli olarak ödendiği, ajansa proje teklifi yapıldığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunun 19.maddesinde Kalkınma Ajanslarının gelirleri arasında; “Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay” sayıldığından katılma paylarının ödenmesi ihmal edilmemelidir.

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payı:

123- Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca oluşturulan İl Özel İdaresi Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanuni Pay Hesabı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	TAHAKKUK	TAHSİLAT	%
2019	2.411.065,27	267.336,07	% 11,09
2020	2.315.571,55	846.494,80	% 36,56
2021	3.105.206,08	6.496.420,26	% 210
2022	3.574.126,64	3.447.908,92	% 96,5
2023	-	1.424.831,23	

Çorum İlinde toplam (16) belediye bulunduğu, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarını ödemeyen Belediyelerin kanuni paylarından kesinti yapılması için İl Bank'a her yıl yazı yazıldığı,

Teftiše tabi dönemde; (9) ayrı proje için toplam (3.345.466,56)-TL tutarında kaynak aktarımı yapıldığı, teftiş tarihi itibariyle (2023 Temmuz ayı sonu itibariyle) söz konusu hesapta toplam (15.206.479,69)-TL bulunduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının tahsil edilmesi ve bu payları ödemeyen Belediyelerin kanuni paylarından kesinti yapılması için İl Bank'a yazı yazılması ihmal edilmemelidir. Ayrıca, bahse konu hesapta toplanan paranın, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik projeler yapılarak harcanması tavsiyeye değer görülmüştür.

Mikro Kredi Uygulamaları:

124- Teftiše tabi dönemde Çorum İl Özel İdaresi tarafından herhangi bir mikro kredi uygulamasının yapılmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Mikro kredi uygulamalarında kullanılmak üzere kaynak ayrılması durumunda; bu paraların kamu kaynağı olduğu göz önünde bulundurularak, bunların harcanmasına ilişkin iş ve işlemlerin dikkatli ve özenli bir şekilde yapılmasına gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

Taşınır Mal İşlemleri:

125- İl Özel İdaresine ait taşınırlara ilişkin iş ve işlemlerin İdarenin tüm müdürlüklerinde görevli Taşınır Kayıt yetkilisi olarak (1) personel ve Taşınır Kayıt Kontrol görevlisi olarak (1) personel ile yürütüldüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğünde görevli (1) personelin ise Taşınır Konsolide Görevlisi olarak görevlendirildiği ancak görevlendirme yazısının tarafıma ibraz edilemediği incelenmiştir.

Bundan böyle, Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 6'ncı ve 7.maddeleri gereğince, bahse konu görevlendirmelerin yapılması sağlanmalıdır.

126- Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 9.maddesi gereğince; Tüketim Malzemeleri Defteri (Örnek:1) ve Dayanıklı Taşınırlar Defteri'nin (Örnek:2) elektronik ortamda tutulmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 9'uncu ve 11.maddeleri gereğince Tüketim Malzemeleri Defteri (Örnek:1) ve Dayanıklı Taşınırlar Defteri'nin (Örnek:2) elektronik ortamda tutulması sağlanmalıdır.

127- Dayanıklı Taşınırlar Listesinin (Örnek:8) düzenlenerek, taşınır kayıt kontrol yetkilisi ve ortak kullanım alanı sorumlusu tarafından imzalanmadığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 10.maddesinin 1.fıkrasının (ç) bendi gereğince; oda, büro, bölüm, geçit, atölye, garaj ve servislere tahsis edilenler için Dayanıklı Taşınırlar Listesinin (Örnek:8) düzenlenerek, istek yapan birim yetkilisi ve/veya varsa ortak kullanım alanı sorumlusu tarafından imzalanması sağlanmalıdır.

128- Tüketim malzemelerinin özelliklerinde, ağırlıklarında veya miktarlarında meydana gelen değişimler nedeniyle oluşan fireler, sayımda noksan çıkan taşınırlar, çalınma, kaybolma gibi nedenlerle yok olan taşınırlar ya da yıpranma, kırılma veya bozulma gibi nedenlerle

kullanılamaz hale gelen taşınırların Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı (Örnek:10) ve Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 27.maddesi gereğince işlem yapılması sağlanmalıdır.

129- Taşınırların, taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılmalarında ve yıllarında sayımının, en az üç kişiden oluşturulan sayım kurulu tarafından yapıldığı ve kayıtların sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlandıktan sonra sayım kurulu tarafından Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli'nin (Örnek:12) düzenlendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 32.maddesi gereğince işlem yapılmasına devam edilmelidir.

130- Taşınır mal yönetim hesabının hazırlandığı ve Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetvelinin düzenlendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 34.maddesi gereğince taşınır mal yönetim hesabının hazırlanması ve Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetvelinin düzenlenmesi ihmal edilmemelidir.

131- Giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara, taşınır kayıt yetkilisi tarafından bir sicil numarasının verildiği ve bu numaranın taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtildiği incelenmiştir.

Mali Hizmetler Müdürünün odasında masaya verilen 16/230 sicil numarası bu duruma örnektir.

Bundan böyle, Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 36.maddesi gereğince işlem yapılmasına devam edilmelidir.

STRATEJİK PLAN ve PERFORMANS PROGRAMI:

132- Çorum İl Özel İdaresince 2020-2024 yıllarına ait Stratejik Plan İl Genel Meclisinin 06/09/2019 tarih ve 188 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9.maddesi gereğince, belediyelerin; kalkınma planları, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen politikalar, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlayacakları,

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 31.maddesi gereğince; Valinin, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plânı hazırlayıp il genel meclisine sunacağı; stratejik plânın, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanacağı ve il genel meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe gireceği,

Hükümlerine uygun olarak stratejik plana ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi ihmal edilmemelidir.

133- 2020-2024 yıllarına ait Stratejik Planın il özel idaresi personeli tarafından hazırlandığı, bununla birlikte bu planın hazırlanması esnasında katılımcı bir yaklaşım sergilenmediği, il özel idaresinin hizmetlerinden yararlananlar, üniversiteler, STK'lar ve kamu kuruluşları ile görüşülmediği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5.maddesi gereğince; stratejik planın il özel idaresinin kendi çalışanları tarafından hazırlanması ihmal edilmemeli, ancak il özel idaresinin hizmetlerinden yararlananların, üniversitenin, özel idarenin faaliyet alanı ve hizmetleri ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının, ilgili kamu idareleri ile diğer paydaşların katkılarının alınması sağlanmalıdır.

134- Eylem Planı'nın hazırlanmadığı Bütçe ve Muhasebe Genel Müdürlüğü'ne gönderilmediği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 11.maddesi gereğince; stratejik planların uygulama etkinliğini artırmak üzere eylem planlarının stratejik plan ile aynı dönemi kapsayacak bir biçimde hazırlanması ve üst yönetici tarafından onaylanmasını müteakip uygulamaya konulması, eylem planlarının her yıl Aralık ayında stratejik plan döneminin kalan yıllarını içerecek bir şekilde revize edilerek üst yöneticinin onayına sunulması ve Ocak ayında uygulamaya konulması sağlanmalıdır.

135- Çorum İl Özel İdaresi Stratejik Planı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na ve İçişleri Bakanlığına 25/09/2019 tarihinde gönderildiği,

Stratejik Plan'ın İl Özel İdarenin resmi internet sitesinde yayımlandığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 14.maddesi gereğince, İl Genel Meclisi tarafından kabulünü müteakip Stratejik Plan'ın Kalkınma Bakanlığı'na ve İçişleri Bakanlığına, ayrıca 24.07.2018 tarih 30488 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 13 sayılı Strateji ve Bütçe Bakanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2.maddesi uyarınca Cumhurbaşkanlığına elektronik nüshasıyla birlikte gönderilmesi sağlanmalı ve stratejik planın özel idarenin internet sitesinde yayımlanması ihmal edilmemelidir.

136- Çorum İl Özel İdaresi tarafından temmuz ayının sonuna kadar stratejik plan izleme raporunun, takip eden yılın şubat ayının sonuna kadar ise stratejik plan değerlendirme raporunun hazırlandığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 16.maddesi gereğince; İl Özel İdaresi tarafından Temmuz ayının sonuna kadar stratejik plan izleme raporunun, takip eden yılın Şubat ayının sonuna kadar ise stratejik plan değerlendirme raporunun hazırlanması; bu raporların hazırlanmasını müteakip Strateji Geliştirme Kurulu'nun altı aylık dönemlerde izleme toplantıları, bir yıllık dönemlerde ise değerlendirme toplantıları yapması, bu toplantılara strateji geliştirme birim yöneticisinin de katılması ve bu toplantıların sonucunda üst yöneticinin, stratejik plan döneminin kalan süresi için hedeflere nasıl ulaşılacağına ilişkin gerekli önlemleri ortaya koyarak ilgili birimleri görevlendirmesi; stratejik plan değerlendirme raporunun, hedeflere nasıl ulaşılacağına ilişkin alınacak gerekli önlemleri de içerecek şekilde nihai hale getirilerek Mart ayı sonuna kadar Kalkınma Bakanlığına ve

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmesi, ayrıca stratejik plan dönemi sonunda ise stratejik plan gerçekleştirme raporunun hazırlanması ihmal edilmemelidir.

137- Stratejik Plan İl Encümeni tarafından 31/07/2019 tarih ve 217 sayılı İl Encümen kararı ile incelenmiş ve İl Genel Meclisine sunulmasına karar verildiği incelenmiştir.

Bundan böyle, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 26.maddesi gereğince işlem yapılmasına dikkat edilmelidir.

Performans Programı:

138- Performans programının her yıl hazırlandığı, 2023 yılı performans programı İl Genel Meclisinin 17/11/2022 tarih ve 218 sayılı karar ile kabul edildiği incelenmiştir.

Bundan böyle de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9.maddesi gereğince, İl Özel İdaresinin yürütecekleri faaliyet ve projeler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programını hazırlayacağı,

5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu'nun 31.maddesi gereğince; Valinin, ilgili olduğu yılbaşından önce yıllık performans programı hazırlayarak il genel meclisine sunacağı,

Hükümlerine uygun olarak performans programına ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi ihmal edilmemelidir.

139- İl Özel İdaresi tarafından hazırlanan Performans Programı'na ilişkin olarak İl Encümeni ve İl Genel Meclisi'nde karar alındığı, bu programın İl Özel İdaresinin resmi internet sitesinde yayımlandığı ve her yıl bu programın İçişleri Bakanlığı'na gönderildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de, Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik'in 4.maddesi gereğince; belediyenin performans programının, üst yöneticisi tarafından bütçe teklifleri ile birlikte ilgili mevzuatında belirlenen tarihte yetkili organlara (Encümen ve Meclis) sunulması, kesinleşen performans programının üst yönetici tarafından Ocak ayı içinde kamuoyuna açıklanması ve özel idarenin internet sitesinde yayımlanması ve özel idarenin kamuoyuna açıklanan performans programını en geç Mart ayının on beşine kadar İçişleri Bakanlığına gönderilmesi ihmal edilmemelidir.

EMLAK ve İSTİMLAK İŞLEMLERİ:

140- İl Özel İdaresi hüküm ve tasarrufunda (449) adet ve (2.162.477,83) m² taşınmazın bulunduğu incelenmiştir.

Bu taşınmazların kullanım durumuna göre dağılımı aşağıda çıkartılmıştır.

NİTELİK	M ²	ORAN %	PARSEL SAYISI
Bina ve Tesisler	159.895,16	8	37
Okullar	644.876,24	33	146
Arsalar	342.952,03	22	100
Tarla, Bağ ve Bahçeler	949.040,21	32	143
Su Kuyuları ve Göletler	65.714,19	5	23
TOPLAM	2.162.477,83		449

Tablo incelendiğinde; taşınmazların daha çok tarla, bağ ve bahçe, okullar, arsa, okul ile bina ve tesis olarak kullanıldığı görülmektedir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresine ait taşınmazların düzenli bir şekilde kayıt altına alınması ve korunması için gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

141- Teftişe tabi dönem içerisinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uyarınca, toplam (8) gayrimenkulün satıldığı ve bu gayrimenkullerin satışından toplam (8.867.100,00)-TL gelir elde edildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresine ait gayrimenkullerin satışında, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

142- Belediyenin mülkiyetinde bulunan işyerlerinin Belediye Encümeni kararıyla, yeniden değerlendirme oranında kira artışı yapılmak suretiyle (3) yıllık süreler ile kira sürelerinin uzatıldığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Kiraya verme işlemlerinin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 34/g maddesinin; "Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek," hükmünün dikkate alınarak yapılması ve kiralama süresi biten gayrimenkullerin kiralama süreleri uzatılmayarak yeniden 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale yolu ile kiraya verilmesi sağlanmalı, aksi tutum ve davranışın adli ve mali sorumluluk doğuracağı unutulmamalıdır.

143- İl Özel İdaresinin mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufunda bulunan taşınmaz malların gerçek ve tüzel kişilerce işgali olmadığı ve ecrimisil uygulanmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresinin mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufunda bulunan taşınmaz malların gerçek ve tüzel kişilerce işgali halinde, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'inci ve 75.maddeleri ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca ecrimisil istenmesi ihmal edilmemeli ve tebliğ tarihinden itibaren (30) gün içerisinde ecrimisil borcunu ödemeyen kişiler hakkında 6183 sayılı Kanun uyarınca haciz işlemlerinin yapılması ihmal edilmemelidir.

Taşınmaz Mal İşlemleri:

144- Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin 7.maddesi gereğince, İl Özel İdaresi tarafından;

a) Tapu kütüğünde adlarına tescilli olan ve Kayıt Planı'nın (Ek:1) "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazlarının kaydını Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu'nda (Ek:2),

b) Tapu kütüğünde kayıtlı olmayan ve Kayıt Planı'nın "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazlarından sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılanların kaydını Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu'nda (Ek:3),

c) Kayıt Planı'nın "Orta Malları" başlığı altında yer alan taşınmazlarının kaydını Orta Malları Formu'nda (Ek:4),

ç) Kayıt Planı'nın "Genel Hizmet Alanları" başlığı altında yer alan taşınmazlarının kaydını Genel Hizmet Alanları Formu'nda (Ek:5),

d) Tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli olan veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nda (Ek:6) yer alan bilgileri içerecek şekilde elektronik ortamda tutulduğu,

Ayrıca ilgili birim tarafından bu formlar konsolide edilerek taşınmaz icmal cetvellerinin (Ek:7) oluşturulduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin 7.maddesi gereğince işlem yapılmasına dikkat edilmeli, özel idare taşınmazlarının tapu müdürlüklerinde kayıtlarının güncelliği sağlanmalıdır.

145- İl Özel İdaresi tarafından kaydedilen her taşınmaz için bir taşınmaz numarasının belirlendiği, her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan ve gerekli belgeleri içeren birer dosya düzenlendiği ve bu sistemin TAKBİS Sistemine entegre edildiği ancak satılan yerlerin düşümlerinin yapılamadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin 8'inci ve 9.maddeleri gereğince işlem yapılmasına devam edilmeli ve düşümlerin yapılması sağlanmalıdır.

146- Teftişe tabi dönem içerisinde, İl Özel İdaresine ait (30) adet taşınmazın İl Genel Meclisi kararıyla 3-25 yıl süreli olarak çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nu 64.maddesindeki; "Kendilerine ait taşınmaz malları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak ve süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması durumunda, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir.

(b) ve (d) bentleri uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarına il özel idarelerince karşılanan veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz."

Hükümlerine uygun olarak işlem tesis edilmesine dikkat edilmelidir.

147- İl Özel İdaresi mülkiyetinde İl Merkezi ve İlçelerde (55) adet lojmanın olduğu, bu lojmanlardan (48)'sinin dolu olduğu, İl Özel İdare bünyesinde konut tahsis komisyonunun oluşturulup, konut tahsis komisyonu vasıtası ile lojmanların dağıtıldığı, sırada bekleyen memurun bulunmadığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Konut tahsislerinin Kamu Konutları Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda dağıtımına devam olunmalı, boş lojmanların talebi memurlara verilmesine dikkat edilmeli, lojmanların amacı dışında kullanılmaması sağlanmalıdır.

Kamulaştırma İş ve İşlemleri:

148- Teftiše tabi dönem içerisinde; İl Özel İdaresi lehine yapılacak kamulaştırmalar için İl Encümeni tarafından kamu yararı kararı alındığı ve kamu yararı kararlarının Valinin onayına sunulduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 5.maddesinin a/3 bendi ile 6.maddesinin (a) bendi gereğince işlem yapılmasına dikkat edilmelidir.

149- - Teftiše tabi dönem içerisinde Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğü tarafından İl Encümeni'nin 30/06/2021 tarih ve 211 sayılı kamu yararı kararı ile Sungurlu ilçesi Aşağıfındıklı köyünde, İl Encümeni'nin 20/10/2021 tarih ve 378 sayılı kamu yararı kararı ile Bayat ilçesi İshaklı köyünde, İl Encümeni'nin 01/02/2023 tarih ve 41 sayılı kamu yararı kararı ile Bayat ilçesi Beydili, Derekutuğun ve Barak köylerinde olmak üzere (3) adet kamulaştırma çalışmasına başlanılmış olup, Bayat ilçesi İshaklı köyünde yapılan (1) adet kamulaştırma çalışması tamamlandığı ve tapuya tescil edildiği, (2) adet kamulaştırma çalışmasının devam etmekte olduğu, Kamulaştırma işlemlerinde; kamulaştırma yolu ile üzerinde irtifak hakkı kurulacak taşınmaz malların veya kaynakların sınırını, yüzölçümünü ve cinsini gösterir ölçekli planın yapıldığı, kamulaştırılan ve kamulaştırma çalışması devam eden taşınmaz malın sahiplerinin tapu kayıtlarından tespit edildiği,

Kamulaştırma kararı verildikten sonra kamulaştırmanın tapu siciline şerh verildiği ve kamulaştırmaya konu taşınmaz malın kayıtlı bulunduğu tapu idaresine bildirildiği,

Teftiše tabi dönem içerisinde Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü tarafından İl Encümeni'nin 02.05.2018 tarih ve 105 sayılı Kamu yararı kararı ile Merkez ilçeye bağlı Kırkdilim, Osmaniye, Sarmaşa köyünde (1) adet kamulaştırma çalışması tamamlanmış ve tapuya 2022 yılında tescil edilmiştir. Kamulaştırma işlemlerinde; kamulaştırma yolu ile üzerinde irtifak hakkı kurulacak taşınmaz malların veya kaynakların sınırı, yüz ölçümünü ve cinsini gösterir ölçekli planın yapıldığı, kamulaştırma ve kamulaştırma çalışması devam eden taşınmaz malın sahiplerinin, tapu kayıtlarından tespit edildiği,

Kamulaştırma kararı verildikten sonra kamulaştırmanın tapu siciline şerh verildiği ve kamulaştırmaya konu taşınmaz malın kayıtlı bulunduğu tapu idaresine bildirildiği, ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresi tarafından yürütülecek kamulaştırma iş ve işlemlerinde 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 7.maddesi hükümlerine uygun olarak işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

150- Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğüne yapılan (1) adet kamulaştırma çalışmasında satın alma usulünün uygulandığı ve idare bünyesinde oluşturulan kıymet takdir komisyonu marifetiyle bedel tespiti yapıldığı diğer kamulaştırma çalışmalarının devam etmekte olduğu,

Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne yapılan (1) adet kamulaştırma çalışmasında satın alma yöntemi uygulandığı ve idare bünyesinde oluşturulan kıymet takdir komisyonu marifetiyle bedel tespiti yapıldığı incelenmiştir.

Bundan böyle de kamulaştırılacak taşınmazın tahmini bedelinin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 8.maddesi gereğince ve bu Kanunun 11.maddesindeki esaslara uygun olarak belirlenmesine devam edilmelidir.

İÇ DENETİM BİRİMİ:

151- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 08/09/2016 tarih ve 315 sayılı İl Genel Meclis kararı ile (1) adet iç denetçi kadrosu ihdas edildiği ancak Kurumda İç Denetçi kadrosuna atama yapılmadığı ve kadronun boş olduğu incelenmiştir.

Kurum faaliyetlerinin 5302, 5355 sayılı kanunlar başta olmak üzere ilgili mevzuat kapsamında iş ve işlemlerin yürütülmesi büyük önem taşıdığı değerlendirildiğinden, iç denetçi kadrosunun doldurulması sağlanmalıdır.

HUKUK İŞLERİ:

152- Çorum İl Özel İdaresi Hukuk Müşavirliği Biriminde, sözleşmeli işçi statüsünde (1) İdare Avukatı, (1) Şef ve (1) V.H.K.İ ile hizmetlerin yürütüldüğü, hizmetlerin yürütülmesi için mevcut personelin sayısının yeterli olmadığı, idarenin hak ve menfaatlerinin korunması ile yaptığı iş ve eylemlerin hukuki sonuçları olduğu göz önünde bulundurularak birimin nitelikli personel ile takviyesi sağlanmalıdır.

Teftişe tabi dönemde; Çorum İl Özel İdaresi tarafından (31)'i ceza davası, (20)'si hukuk davası ve (2)'si idari dava olmak üzere toplam (53) dava açıldığı; İl Özel İdaresi aleyhine ise (229)'u hukuk davası ve (153)'ü idari dava olmak üzere toplam (382) dava açıldığı,

Gerek teftişe tabi dönemde gerekse daha önceden devreden dosyalardan; İl Özel İdaresi aleyhine açılan ya da İl Özel İdaresi tarafından açılan davalardan; (351)'inin idare lehine, (454)'ünün idare aleyhine ve (200)'ünün ise kısmen lehe kısmen aleyhe sonuçlandığı, (2) davada ise karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği,

Teftişe tabi dönemde Çorum İl Özel İdaresine yapılan başvurular sonucunda, (456) adet arabuluculuk dosyasının (101)'inin anlaşma; (321)'inin anlaşamama ile sonuçlandığı,

İl Özel İdaresi tarafından üst derece yargı yerine yapılan başvurular sonucunda, (77) dosyanın Bölge Adliye Mahkemesi ve (11) dosyanın Yargıtay'da, (45) dosyanın ise Bölge İdare Mahkemesi ve (12) dosyanın Danıştay'da olduğu,

Toplam (768) davanın ise halen derdest durumda olduğu, derdest davalar içinde kamulaştırmaz/hukuki el atma ve iptal davalarının yoğunlukta olduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresinin menfaatlerinin korunması için davaların en iyi şekilde takibi ve hazırlanması ihmal edilmemelidir.

153- Teftiše tabi dönem içerisinde Hukuk Müşavirliğince yapılan icra takiplerine ilişkin sayısal bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	İcra Takibi Adedi	İcra Tutarı (TL)	İnfaz Adedi	İnfaz Tutarı
2019	30	1.572.980,25 TL	3	503.090,11TL
2020	46	505.636,43 TL	17	14.297,45 TL
2021	20	27.615,22 TL	4	13.278,53 TL
2022	15	59.394,09 TL	4	49.609,76 TL
2023*	10	36.900,00 TL	-	-

Tablo incelendiğinde, (121) adet icra takibi yapılan dosyadan (28) adedinin infaz edildiği, toplam (580.275,85)-TL'lik tahsilat yapıldığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Hukuk birimince infazı tamamlanmamış olan icra dosyalarının infazının en kısa zamanda tamamlanması ihmal edilmemeli ve özel idare alacak hak ve menfaatlerinin titizlikle takip edilmesi sağlanmalıdır.

154- Hukuk biriminden, İl Özel İdaresi tarafından değişik hukuki konular hakkında zaman zaman görüş istendiği

Teftiše tabi dönemde hukuk birimince, 2019 yılında (10), 2020 yılında (5), 2021 yılında (7), 2022 yılında (5) ve 2023 yılında (5) olmak üzere toplam (32) mütalaa verildiği anlaşılmıştır.

İl Özel İdaresi birimlerinin hukuka aykırı işlem yapmaktan kaçınma çabası olarak değerlendirilebilecek bu durum olumlu olmakla birlikte, birimlerin kendi görev sahaları ile ilgili mevzuatı yakından takip ederek kurumsal kapasitelerini güçlendirmesi tavsiyeye değer görülmüştür.

155- Davalara ve icra takiplerinin, UYAP Sistemi üzerinden elektronik ortamda yapıldığı, Hukuk Müşavirliği görevli avukatı tarafından, yöneticisinin Kurum Amiri olduğu KURUM UYAP Portal kullanıldığı, dosyaların ve dosya kapsamındaki tüm ödemelerin bu ortamda kayıtlandırıldığı ayrıca dava ve icra takiplerinin UYAP üzerinden Excel ortamına da aktarılarak kontrol ve kayıt altında tutulduğu, beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de davalara ve icra takiplerine ilişkin kayıtların düzenli bir şekilde tutulmasına dikkat edilmelidir.

156- İl Özel İdaresini yükümlülük altına sokabilecek sözleşmelerin, incelenmek üzere Hukuk birimine gönderilmediği beyan edilmiş ve anlaşılmıştır.

Bundan böyle de Vali tarafından uygun görülecek ve ileride Özel İdare aleyhine telafisi mümkün olmayan yükümlülükler getirebilecek olan sözleşmelerin imzalanmadan önce hukuk birimi tarafından incelemeye tabi tutulması ihmal edilmemelidir.

AFET ve ACİL DURUM İŞLEMLERİ:

157- Teftiše tabi dönemde İl Özel İdaresi Acil Durum Planının hazırlanmadığı, Sivil Savunma Planı adı altında bir planın 2023 yılında güncellendiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 69.maddesindeki; "İl özel idaresi, yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla ilin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir.

İl özel idaresi, il dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir." hükmü gereğince,

Bundan böyle, Afet ve Acil Durum Planının yapılarak güncel durumda tutulması sağlanmalı, olası afetlere hazırlıklı olunması için gerekli çalışmalar titizlikle yürütülmelidir.

158- Teftiş dönemi içinde, İl Özel İdaresi Ana Hizmet Binası'nın elektrik tesisatının kontrolünün yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in beşinci kısım hükümlerine uygun olarak kontrollerin yaptırılması ve tutanağa bağlanması, ayrıca rapora bağlanması ve elektrik planlarının elektrik sayacına yakın bir yerde asılı halde bulundurulması ihmal edilmemelidir.

159- İl Özel İdaresi Hizmet Binalarına ait "Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesinin" en son 2018 yılında hazırlandığı 2022'de güncellendiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 137.maddesine uygun olarak Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesinin hazırlanması ihmal edilmemeli ve hazırlanacak Yönergenin bir örneğinin mahalli itfaiye teşkilatı gönderilmesi ihmal edilmemelidir.

160- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 126.maddesi gereğince; İl Özel İdaresi Hizmet Binaları'nda, her bina için ayrı ayrı olmak üzere söndürme, kurtarma, koruma ve ilk yardım ekiplerinin oluşturulduğu; bu ekiplerde yer alan kişilere tebligat yapıldığı, acil durum ekiplerinin görevleri ile isim ve adres listelerinin, bina içinde kolayca görülebilecek yerlerde asılı olarak bulundurulduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 126.maddesi gereğince, bahse konu ekiplerin oluşturulması ve acil durum ekiplerinin görevleri ile isim ve adres listelerinin, bina içinde kolayca görülebilecek yerlerde asılı olarak bulundurulmasının devamı sağlanmalıdır.

161- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 129.maddesi gereğince, acil durum ekiplerinin personelinin; yangından korunma, yangının söndürülmesi, can ve mal kurtarma, ilk yardım faaliyetleri, itfaiye ile işbirliği ve organizasyon sağlanması konularında, mahalli itfaiye teşkilatlarından Çorum Belediye İtfaiye Amirliği, İş Güvenliği Uzmanı ve İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü personeli gözetiminde, eğitim ve yangın söndürme tatbikatının en

son 2020’de yapıldığı, 2021 ve 2022’de pandemiden, 2023 yılında ise depremden dolayı yapılamadığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 129.maddesi gereğince, acil durum ekiplerinin personelinin eğitilmesi ve mahalli itfaiye teşkilatı ile ortak tatbikat düzenlenmesi ihmal edilmemelidir.

162- İl Özel İdaresi İdare binası aynı sahada olduğu için, Genel Sekreter Yardımcısı Başkanlığında, Birim Müdürlerinin kontrolünde, Sivil Savunma Amirliğinin gözetiminde sürekli denetlendiği ifade edilmiş ve anlaşılmıştır.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 125.maddesindeki düzenlemeye uygun olarak yangın güvenliği sorumlusunun tespit edilmesi ve maddede düzenlenen görevleri yerine getirmesi ihmal edilmemelidir.

163- İl Özel İdaresi Hizmet Binalarında sulu yangın söndürme tertibatının bulunmadığı, toplam (50) adet yangın söndürme tüpünün bulunduğu, yangın söndürme tüplerinin kontrollerinin yaptırıldığı ve kullanım süreleri sona erenlerin değiştirildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 99.maddesine göre, yangın söndürme cihaz, araç-gereç ve malzemeleri noksatsız ve çalışır durumda bulundurulması ihmal edilmemelidir.

İŞYERİ AÇMA ve ÇALIŞMA RUHSATLARI:

İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarına dair işlerin teftişinde Müfettişliğime yardımcı olmak üzere Çorum Valiliği tarafından görevlendirilen Çorum Belediyesi personelleri Çevre Mühendisi N. Hilal BAKAL ile Yasin ÜNSAL’ın yardımıyla işyeri açma ve çalışma ruhsatları iş ve işlemleri incelenmiştir. Adı geçen teknik personeller tarafından hazırlanan rapor bu bölümün ilgili kısımlarına dercedilmiştir.

164- Çorum İl Özel İdaresi tarafından (01/06/2019) ve (15/07/2023) tarihleri arasında verilen işyeri açma ve çalışma izni işyeri sayıları aşağıda gösterilmiştir:

YILLAR	2019*-2023** VERİLEN RUHSATLAR	VERİLEN TOPLAM RUHSAT SAYISI
Sihhi İşyerleri Ruhsatı	12	279
Umuma Açık İşyeri	3	61
Gayrisihhi İşyeri Ruhsatları		
1.Sınıf GSM Ruhsatı (Maden Dahil)	10	30
2.Sınıf GSM Ruhsatı (Maden Dahil)	107	609
3. Sınıf GSM Ruhsatı (Maden Dahil)	17	184
1.Sınıf Maden GSM Ruhsatı	8	9
2.Sınıf Maden GSM Ruhsatı	41	300
3.Sınıf Maden GSM Ruhsatı	1	51
I(a) Grubu (Kum-Çakıl) Ruhsatı	13	(2.Sınıf)
I(b) Grubu (Tuğla-Kiremit-Kil Ocağı) Ruhsatı	9	(2.Sınıf)
II(a) Grubu(Kalker) Ruhsatı	16	(8 ‘i 1.sınıf,8’i 2.sınıf)

II(b) Grubu (Mermer)Ruhsatı	1	(2.Sınıf)
III. Grup (Kaynak tuzu) Ruhsatı	1	(3.Sınıf)
IV. Grubu (Alçıtaşı) Ruhsatı	3	(2.Sınıf)
IV(a)Grubu(Bentonit) Ruhsatı	3	(2.Sınıf)
IV(b) Grubu (Açık ve yer altı işletme-Linyit Ocağı) Ruhsatı	3	(2.Sınıf)
IV(c)Grubu(Bakır) Ruhsatı	1	(2.Sınıf)
Hammadde Üretim İzin Belgesi Alan İşyeri		
I(a) Grubu HÜİB	37 (9'u Temdit)	
DSİ Bölge Müdürlüğü'ne Ait HÜİB	14	Kum-Çakıl
Karayolları Bölge Müdürlüğü'ne Ait HÜİB	17	2 adet Kum-Çakıl 15 adet Ariyet
Özel Şahsa ait HÜİB	6 (3'ü Süre uzatımı)	Kum-Çakıl
Maden Ruhsatı ve HÜİB'lerden sadece I(a) grubu maden ruhsatları Özel İdare tarafından verilmektedir. I(a) dışındaki ruhsatlar ve HÜİB ler Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce düzenlenmektedir.		
* 01/06/2019 itibari ile ** 15/07/2023 itibari ile		

Teftişe tabi dönem içerisinde; Çorum İl Özel İdaresi görev alanında (12) sıhhi, (3) umuma açık işyeri ve (50) adet maden ruhsatı, (134)'ü gayri sıhhi olmak üzere toplam (149) işyerinin ruhsat alarak faaliyet gösterdiği,

Ayrıca Özel İdare bünyesinde verilen I(a) maden Hammadde üretim izni (HÜİB) (31)'i ticari amaç olmadan kendi işleri için kullanmak üzere kamu kurumuna (Karayolları ve DSİ) ait olup, diğer 6 tanesi de özel şahsa ait işletme ruhsatı kapsadığı, I(a) dışındaki işletme ruhsatlarının ve HÜİB' lerin Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlendiği, ve toplam (62) işletmeye para cezası uygulandığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

İşyeri ruhsatlarına ilişkin iş ve işlemlerin ilgili mevzuatları uyarınca yapılması ihmal edilmemelidir.

165- İl Özel İdaresi sınırları içerisinde 'İçkili Yer Bölgesi' tespitinin yapılmadığı, incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 29.maddesinin; "*İçkili yer bölgesi, mülki idare amirinin genel güvenlik ve asayiş durumu hakkındaki görüşü doğrultusunda belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediye meclisi, bu sınırlar dışında il genel meclisi tarafından tespit edilir.*"

Yönetmeliğin 30.maddesinin; "*İçkili yer bölgesi;*

a) *Hükümet binaları, hapishane ve ıslah evleri; her türlü mabet, dini kurum ve kuruluşlar; sanat müesseseleri, maden ocakları, inşaat yerleri; patlayıcı, parlayıcı, yanıcı ve benzeri tehlikeli maddeler üretilen, satılan ve depolanan yerler ile gaz dolum tesisleri yakınında,*

b) *Konaklama yerleri hariç olmak üzere, otoyolları ve karayollarının her iki tarafında sınır çizgisine iki yüz metreden yakın mesafe içinde,*

c) Otogar ve otobüs terminallerinde,

d) Resmî ve özel okul binaları, ilk ve orta öğretim öğrencilerinin barındığı öğrenci yurtları ile anaokullarına yüz metreden yakın mesafe içinde tespit edilemez.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamına girmeyen eğitim-öğretim kurum ve tesisleri ile öğrenci yurtları ve (a) bendinde belirtilen yerler için mahallî şartlar dikkate alınarak belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediye meclisi, bu sınırlar dışında il genel meclisi tarafından belirli bir mesafe, tayin ve tespit edilir.”,

31.maddesinin; “Tespit edilen içkili yer bölgesi, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediye meclisi, bu sınırlar dışında il genel meclisi tarafından karar şeklinde tutanağa geçirilir ve karara adres bilgilerinin bulunduğu tasdiklenmiş ölçekli kroki eklenir.” hükümleri uyarınca işlem yapılması sağlanmalıdır.

166- Ruhsat dosyalarının hemen hemen hepsinde kira sözleşmeleri hariç, belgelerin aslının veya onaysız fotokopilerinin bulunduğu incelenmiştir.

Fotokopi belgenin hukuki bir değeri olmadığı ve yanıltıcı nitelikte olabilecekleri bilinerek ve ruhsat işlemlerinin hukuki hak ve sorumluluk doğuran işlemler olduğu dikkate alınarak, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in EK-1 maddesinde yer alan “Sıhî ve gayrisıhî işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması sırasında başvuru sahibi tarafından mevzuat gereği istenen herhangi bir belgenin aslının getirilmesi hâlinde, bu belgenin sureti, aslına uygunluğu kontrol edildikten sonra yetkili idarece görevlendirilen personel tarafından isim ve unvan yazılarak tasdik edilir. Başvuru sahiplerinden ayrıca belgelerin asıllarını veya noter onaylı suretlerini yetkili idareye teslim etmeleri istenemez.” hükmü uyarınca işlem yapılması sağlanarak, İncelemeyi yapan personel tarafından aslına uygunluğu isim ve unvan yazılarak tasdik edilmesi ihmal edilmemelidir.

167- İşyeri açma ruhsatları verilirken başvuru sahiplerinden nüfus cüzdanı örneği, vergi levhası sureti, ticaret odası kayıt belgesi veya ticaret sicil gazetesi, tapu istenmeye devam edildiği incelenmiştir.

10/08/2005 Tarih ve 25902 sayılı İşyeri Açma ve çalışma Yönetmeliği'nin Beşinci Kısımında yer alan Ek-1 (Ek: 12/03/2012-2012/2958) maddesinde;

“İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alma başvurusunda bulunan gerçek kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğunun tespitinde başvuru formunda beyan etmiş oldukları Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları esas alınır. Yetkili idare başvuru sahibinin kimlik bilgilerine Kimlik Paylaşım Sistemi üzerinden erişir. Başvuru sahiplerinden, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası beyanı dışında kimlik bilgilerinin teyidi için nüfus cüzdanı sureti, nüfus kayıt örneği, ikametgâh il mühaberi, fotoğraf veya kimlik bilgilerine ilişkin başkaca bir belge talep edilemez.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alma başvurusunda bulunanların vergi mükellefiyet kaydı bilgileri başvuru formunda beyan etmiş oldukları vergi numaraları ve bağlı buldukları vergi dairesi adı esas alınarak e-vergi levhası sorgulamasıyla teyit edilir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alma başvuruları sırasında başvuru sahiplerinden vergi levhası sureti veya vergi mükellefiyetine ilişkin başkaca bir belge talep edilemez.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alma başvurusunda bulunan ticaret siciline kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerin ticaret sicil kayıtları hususunda başvuru formunda beyan etmiş oldukları ticaret sicil numaraları ve kayıtlı oldukları ticaret sicili müdürlüğünün adı esas alınır. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alma başvuruları sırasında başvuru sahiplerinden ticaret odası kayıt belgesi veya ticaret sicil gazetesi talep edilemez. Başvuru sahibinin ticaret sicil gazetesi bilgileri Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi Müdürlüğünün kurumsal internet sayfası üzerinden yapılacak ticaret sicil gazetesi sorgulaması ile teyit edilir. Ancak, başvuru sahibinin ticaret sicil kayıtları 1/10/2003 tarihinden önce ticaret sicil gazetesinde yayımlanmış ise başvuru sahibinden ticaret sicil gazetesi talep edilir.

Başvuru sahibinin mülk sahibi olması ve tapu kayıtlarına idare tarafından erişilmesinin mümkün olduğu durumlarda, başvuru sahiplerinden tapu sureti alınmaz; yalnızca beyan ile tapu kayıtlarına ulaşılması için gerekli bilgiler alınır. Mülkiyet beyanının doğruluğu yetkili idarelerce Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) üzerinden teyit edilir.” Denildiği,

Bundan böyle Nüfus cüzdanı örneklerinin Kimlik paylaşım sisteminden, vergi kayıtlarının vergi dairesi sitesinden, tapu kayıtlarının TAKPAS sisteminden çıkartılarak doğruluğunun teyit edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

168- Ruhsatta faaliyet alanı, faaliyet konusu, işletmecinin değişmesi ile ruhsatlara yeniden ruhsat numarası verilmeyip aynı ruhsat numarası verilerek işlem yapılmasının doğru olmadığı incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin “İşletmecinin değişmesi ve işyerinin nakli” başlıklı 8. Maddesinde; *“Ruhsatta belirtilen faaliyet konusu, faaliyet alanı ve adresin değişmemesi kaydıyla iş yerinin devredilmesi halinde, devralan kişinin başvurusu üzerine dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınmak suretiyle yeni işletmeci adına tekrar ruhsat düzenlenir. Ancak devredilmek istenen iş yerinin fiziki durumu ve ruhsat dosyasındaki bilgi ve belgelerin işletmecinin kusuru sebebiyle faaliyet konusuyla ilgili bu Yönetmelik kapsamında karşılanması gereken mevzuat hükümlerine aykırı olması halinde, söz konusu aykırılıklar ve noksanlıklar giderilmeden yeni işletmeci adına ruhsat düzenlenemez.*

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile gayrisihhî müesseseler hariç olmak üzere, sihhî işyerleri için adresin değişmemesi kaydıyla faaliyet konusunun değiştiği durumlarda ruhsat başvurusunda bulunulması halinde, dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınarak yeni faaliyet konusu ile ilgili şartlar karşılanmak kaydıyla başvuru sahibi adına tekrar ruhsat düzenlenir. İşyerine yeni ortak alınması veya ortaklardan birinin ayrılması durumunda yeni ruhsat düzenlenmez. İşyerinin başka bir adrese nakledilmesi halinde yeniden ruhsatlandırılması esastır. Mahalle, cadde, sokak ve benzeri yerlerin isim veya numaralarının değişmesi nedeniyle aynı işyeri için yeni ruhsat düzenlenmez. Ruhsatta yer alan bilgiler güncellenir. İşyeri sahibinin ölümü halinde, yeni ruhsat düzenlenmeksizin kanunî mirasçıları adına eski ruhsatın intibakı yapılır. Ruhsatın yenilenmesi veya intibakı gereken hallerde yetkili idareye en geç üç ay içinde müracaat edilmesi zorunludur. Bu süre mirasçılar için altı ay olarak uygulanır. Süresi içinde müracaat yapılmadığının yetkili idarelerce tespiti durumunda tespit tarihinden itibaren onbeş günlük süre verilir. Bu süre sonunda ruhsat yenilenmediği veya intibak yaptırılmadığı hallerde ruhsat iptal edilir. Hükmü bulunduğu,

Ruhsatta faaliyet konusu, kişi ve işyeri adresi değişmesi yeni bir ruhsat düzenlenmesini gerektirir. Ruhsat devir olsa bile eski dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınmalı; fakat ruhsat yenileme veya intibak gibi işlem yapılması uygun olmayıp yeni ruhsat numarası verilerek ruhsat düzenlenmesinin doğru olacağı bilinmeli ve buna göre işlem tesis edilmelidir.

169- Alkol deposu ve satışı yapmak için başvuru yapan işletme için Kolluk kuvvetinin görüşünün alınmadığı incelenmiştir.

11/06/2013 tarih ve 28674 sayı ile yayımlanan 6487 sayılı bazı Kanunlar ile 375 sayılı kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapılması hakkında kanunun 4. maddesi 4250 sayılı kanunun mülga 9. Maddesi; *“Tütün ve Alkol piyasası Düzenleme kurumundan satış belgesi almak isteyenlerin, öncelikle belediye veya özel idaresinden işyeri açma ve çalışma ruhsatı ya da kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan turizm belgesi almaları zorunludur. Tütün mamulü, etil alkol, metil alkol ve alkollü içki satmak isteyenlerin tütün ve alkol piyasası Düzenleme Kurumundan satış belgesi almaları zorunludur. Belediye veya özel idaresi, ruhsat vermeden önce kolluk kuvvetinin görüşünü alır. Kolluk kuvveti görüşünü yedi gün içinde verir.”*

Hükmü uyarınca işlem yapılması sağlanmalıdır.

170- Umuma açık işyeri ruhsat örneklerinin bir tanesi hariç diğerlerinin yetkili kolluğa bildirildiği incelenmiştir.

26/03/2021 Tarih ve 2021/135 Sayılı Dursun KARABAYIR' a ait kahvehane bildiriminin kolluk kuvvetine bildirildiğine dair dosyasında bir veri bulunmamıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 7.maddesinde yer alan *“Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için düzenlenen işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının bir örneği en geç yedi gün içinde yetkili idare tarafından kolluğa gönderilir.”* hükmü uyarınca işlem yapılmasına dikkat edilmelidir.

171- Bazı umuma açık işyerlerine ilişkin ruhsat başvurularında, adına ruhsat düzenlenecek kişilerin nüfus cüzdanı örnekleri, adlî sicil kaydı ve bulaşıcı hastalığı olmadığına dair sağlık raporlarının alınmamakta olduğu ve umuma açık yerlerde çalıştırılanların sağlık raporlarının 6 ayda bir yenilenip yenilenmediğinin yapılan denetimlerde kontrol edilmediği incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 36.maddesinin *“Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adlî sicil ve bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair beyanlarının yetkili idareye verilmesi şarttır.*

Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin, bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair resmî sağlık kurumundan alınacak sağlık raporu, bu kişiler işe başlamadan önce temin edilir ve bu kişiler çalıştığı sürece altı ayda bir yenilenerek işyerinde hazır bulundurulur. Bu raporlar ruhsat verme aşamasında yetkili idare tarafından istenmez; ancak, yapılacak denetimlerde bu raporların görevlilere gösterilmesi gerekir.” hükmüne göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

172- Ruhsatsız işyerlerinin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6. Maddesine istinaden direk kapatılmayarak 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 55. Maddesine istinaden para cezası uygulandığı incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin "İşyeri Açılması" başlıklı 6. Maddesinde; *"Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır."* denildiği,

İl Özel İdaresi Kanunu'nun "İdari Yaptırımlar" başlıklı 55. Maddesinde; *"İl özel idaresinin görev ve yetki alanına giren konularda, kanunların verdiği yetkiye dayanarak il genel meclisi tarafından alınan ve usulüne uygun olarak ilân edilen kararlara aykırı davranışlara; fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, üç yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiilin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, bu tüzel kişiye verilecek idarî para cezası bir kat artırılır.*

Birinci fıkrada belirtilen fiillerin yeme, içme, eğlenme, dinlenme, yatma, bakım ve temizlenme gibi ihtiyaçlarla ilgili ticaret, sanat ve meslekleri yapanlar tarafından işlenmesi durumunda, ayrıca üç günden yedi güne kadar işyerinin kapatılmasına karar verilir. İl özel idaresinin görev ve sorumluluk alanlarında bulunan tesislere herhangi bir zarar verilmesi durumunda, il özel idaresince eski duruma getirilerek yapılan masraflar %30 fazlasıyla zarar verenden tahsil edilir." Hükümünün bulunduğu,

Bundan böyle; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6. Maddesine göre işlem tesis edilmesi sağlanmalıdır.

173- İnceleme döneminde umuma açık işyerlerinden toplam (16) işletmeye ceza uygulanmış olduğu, bunlardan (9) adetinin umuma açık işyerlerine ait olduğu, Ruhsatsız işyeri çalıştırmaktan dolayı toplam (2) adet ceza uygulandığı incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin 4. kısmında yer alan 39 maddesinde; *"2559 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde sayılan hususların tespiti halinde belirtilen işyerleri otuz günü geçmemek üzere geçici süreyle; bu işyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak ruhsatsız işletildiğinin tespiti halinde ise süresiz olarak ya da ruhsat alıncaya kadar mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından faaliyetten men edilir. Faaliyetten men'e ilişkin onay uygulanmak üzere yetkili idareye bildirilir. Yetkili idare en geç üç işgünü içinde faaliyetten men'e ilişkin kararı işyerini mühürlemek suretiyle uygulayarak buna ilişkin tutanağın bir suretini ilgili mülki makama gönderir. Yetkili idare, işyerinin faaliyetten men'ine ilişkin karar süresinde uygulamazsa, sorumluluğu yetkili idareye ait olmak üzere kapatma kararı kolluk güçleri tarafından re'sen uygulanır ve yetkili idareye bilgi verilir. 36'ncı maddeye aykırılığın veya 2559 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinde belirtilen hususların tespiti hâlinde, yetkili idare tarafından 2559 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinde belirtilen usûle göre idarî para cezası uygulanır.*

Yönetmeliğin 36. Maddesinde; *“Kanunî istisnalar saklı kalmak üzere; eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık yerlerde on sekiz yaşından küçükler çalıştırılmaz. Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adli sicil ve bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair beyanlarının yetkili idareye verilmesi şarttır. Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin, bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair resmî sağlık kurumundan alınacak sağlık raporu, bu kişiler işe başlamadan önce temin edilir ve bu kişiler çalıştığı sürece altı ayda bir yenilenerek işyerinde hazır bulundurulur. Bu raporlar ruhsat verme aşamasında yetkili idare tarafından istenmez; ancak, yapılacak denetimlerde bu raporların görevlilere gösterilmesi gerekir. Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde, genel kadın olarak tescil edilenler çalıştırılmaz. Sahneye münhasır olarak sanatını icra edecek sanatçılar için yukarıdaki bilgi ve belgeler istenmez. Müşteri ile beraber yiyip içerek müşterinin eğlenmesini sağlayan konsomatrisler sadece pavyon ruhsatlı yerlerde çalışabilir. Yabancıların umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalışmaları yabancılarla ilgili mevzuat hükümlerine tabidir.”* Denildiği,

Bundan böyle; ruhsatsız işyeri çalıştıranlara Yönetmeliğin 39. Maddesine göre işlem tesis edilmesi sağlanmalıdır.

174- Özel yapı şeklini gerektiren işyerlerinden “Otel “ruhsatının yapı kullanma izin belgesinde ‘Otel’ değil de ‘pansiyon’ olarak belirtildiği incelenmiştir.

01/07/2022 Tarih ve 2022/141 ruhsat sayılı İklim Gıda Tar.Hayv.ve Orman Ür.Tic.ve San.A.Ş. (İklim Orman Oteli) verilen ruhsat bu duruma örnektir.

İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin “İşyerlerinde Aranacak Genel Şartlar” başlıklı 5. Maddesinin (c) bendinde; *“Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması”* hükmü bulunduğundan,

Bundan böyle; İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin “İşyerlerinde Aranacak Genel Şartlar” başlıklı 5. Maddesinin (c) bendine göre işlem tesisi sağlanmalıdır.

175- Umuma açık işyerlerinin Yönetmeliğin 5. maddesinin ‘e’ bendinde belirtilen uzaklıklara uyulup uyulmadığı ile ilgili dosyalarda herhangi bir bilgi olmadığı incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmeliğin 5. Maddesinin ‘e’ bendinde *“Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin, patlayıcı, parlayıcı, yanıcı ve benzeri tehlikeli maddeler üretilen, satılan, kullanılan, depolanan yerler ile gaz dolun tesislerine mevzuatın öngördüğü uzaklıkta bulunması”* hükmüne uygun işlem tesis edilmesi sağlanmalıdır.

176- Umuma açık işyerlerinin mesafe krokilerinin bazı dosyalarda olduğu bazılarında olmadığı, içki satışı yapacak iş yerlerinin mesafe krokisi dosyalarında mevcut olduğu incelenmiştir.

Yönetmeliğin 5. maddesinin (1) bendinde *Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden meyhane, bar, kahvehane, kiraathane, elektronik oyun merkezi, internet salonu ile açıkta alkollü içki satılan işyerlerinin okul, yurt, mabet bina ve tesislerine mevzuatın öngördüğü uzaklıkta bulunması,*

Yönetmeliğin 32. maddesinin 6. bendinde "*Meyhane, kahvehane, kiraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, resmi ve özel okul binalarından ve ilk ve orta öğretim öğrencilerinin bulunduğu öğrenci yurtları ile anaokullarından, kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunludur. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları için bu zorunluluk aranmaz. Ancak söz konusu özel öğretim kurumlarıyla yukarıda belirtilen türdeki işyerleri aynı binada bulunamaz.*" Hükümlerine göre işlem tesis edilmesine dikkat edilmelidir.

177- Yönetmelikte "geçici işyeri açma belgesi" ve "satış elemanlığı belgesi" diye bir belge olmamasına rağmen bağlı oldukları odalardan aldıkları geçici işyeri açma belgesi ve satış elemanlığı belgesinin bazı dosyalarda mevcut olduğu incelenmiştir.

08/02/2017 tarihli Resmî Gazetenin "*Çeşitli İlanlar*" kısmında satış elemanlığı belgesinin kaldırıldığı ilan edilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmeliğin 6. Maddesinin Örnek-1 'de yer alan 11. Madde "Ticaret sicil numarası ve kayıtlı olduğu ticaret sicili müdürlüğünün adı" veya 15. madde "Esnaf sicil numarası ve kayıtlı olduğu esnaf sicili müdürlüğünün adı" kısmının başvuran kişi tarafından doldurulması yeterlidir. Esnaf veya Ticaret Sicil kayıtlarının kontrol edilmesi yeterlidir. Ayrıca Odadan aldıkları 'Geçici işyeri açma belgesi' istenmesine gerek olmadığı, bu belgelerin istenmemesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

178- Teftişe tabi dönemde (10) adet 1.Sınıf GSM' ye ruhsat verildiği ve bu işyerlerin etrafında sağlık koruma bandı bırakıldığı denetim tutanaklarında belirtildiği, vaziyet planlarında 'sağlık koruma bandı' olarak çizdirildiği görülmüş, ancak inceleme kurulu tarafından hazırlanan Yönetmeliğin Örnek-3 'te yer alan Birinci Sınıf Gayrisihhi Müesseselere ait Yer Seçimi ve Tesis Kurma raporunun bir dosya hariç diğerlerinde görülmediği incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 16.maddesinde; "*Sanayi bölgesi, organize sanayi bölgesi ve endüstri bölgeleri ile bu bölgeler dışında kurulacak birinci sınıf gayrisihhî müesseselerin etrafında, sağlık koruma bandı konulması mecburîdir. Sağlık koruma bandı mülkiyet sınırları dışında belirlenemez ve bu alan içinde mesken veya insan ikametine mahsus yapılaşmaya izin verilmez.*

Sağlık koruma bandı, inceleme kurulları tarafından tesislerin çevre ve toplum sağlığına yapacağı zararlı etkiler ve kirletici unsurlar dikkate alınarak belirlenir. Sağlık koruma bandı, sanayi bölgesi sınırı esas alınarak tespit edilir. ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesislerde bu rapordaki mesafeler esas alınır." hükmü gereğince işlem yapılmasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

179- Yer seçimi ve tesis kurma izni verilmiş, çalışmasında sakınca bulunmadığı anlaşılan birinci sınıf gayrisihhî müesseselerin çalışabilmesi için Örnek 4'teki açılma izni raporlarının düzenlendiği; fakat raporlarda düzenleme tarihlerinin yer almadığı, ayrıca düzenlenen açılma raporunun yetkili idareye 'olur' olarak sunulmadığı,

Birinci sınıf gayrisihhî müessese başvuru ve beyan formunda yer alan bilgiler esas alınarak bir ay içinde denetimlerin yapıldığı incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği'nin 'Açılma Ruhsatı' başlıklı 21 maddesinde; “Yer seçimi ve tesis kurma izni verilmiş veya deneme izni sonunda çalışmasında sakınca bulunmadığı anlaşılan birinci sınıf gayrisihhî müesseselerin çalışabilmesi için müracaatı takip eden yedi gün içinde yetkili idarenin inceleme kurulu tarafından yerinde inceleme yapılır. Çevre izni veya çevre izin ve lisans belgesi (...) (1) mevzuat hükümlerine uygun olan yerler için diğer tüm bilgi ve belgeler de dikkate alınmak suretiyle, Örnek 4'teki açılma izni raporu düzenlenir ve yetkili idareye sunulur. Yetkili idarenin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından üç gün içerisinde işyeri açma ruhsatı düzenlenir.

Birinci sınıf gayrisihhî müessese başvuru ve beyan formunda yer alan bilgiler esas alınarak bir ay içinde yapılan denetimlerde, beyan edilen hususlara aykırı bir durumun tespiti halinde ilgililer hakkında gerekli kanunî işlem yapılır. Aykırılık ve noksanlıklar toplum ve çevre sağlığı açısından bir zarar doğurmuyorsa, tedbirlerin alınması ve noksanlıkların giderilmesi için bir yılı geçmemek üzere süre verilir. Verilen süre içinde aykırılık ve noksanlıklarını gidermeyen işletmelerin faaliyeti söz konusu aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar durdurulur.” hükümlerine hassasiyet gösterilerek uygulama yapılmasına dikkat edilmelidir.

180- Birinci, İkinci ve Üçüncü Sınıf Gayrisihhî müesseselerde yapılan incelemede insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemeleri, yangın, patlatma, iş ve işçi sağlığı güvenliği ile ilgili tedbirler alındığı tutulan tutanaklarda belirtilmiş olup; fakat işletmeden çıkan atık suların ne şekilde bertaraf edildiği ve ne gibi tedbirler alındığına dair herhangi bir bilgi bulunmadığı, Denetim raporlarında çevre ve insan sağlığının korunması açısından atık suyu ile ilgili bilgi ve tedbirlere yer verilmediği incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 'İkinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler' başlıklı 23. Maddesinin ikinci bendi; “Yetkili idareler, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler için yapılacak beyan ve incelemelerde; insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemeleri esas alır. “ve

“Yer seçimi ve tesis kurma izni ile ruhsat için gerekli belgeler' başlıklı 22. Maddesinin “Ruhsat için gerekli belgeler” başlıklı 'b' maddesinde Birinci sınıf gayrisihhî müesseseler için aşağıdaki belgeler istenir:

b) Ruhsat için gerekli belgeler;

1) Başvuru formu,

2) Sağlık koruma bandının işaretlendiği vaziyet planı örneği, birinci sınıf gayrisihhî müesseseler kapsamında yer alan madencilik tesislerinde ise sağlık koruma bandının işaretlendiği ve maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı olarak üretim yapılan geçici tesislerin yerleşiminin son durumunu gösteren uygun ölçekli harita,

3) Yangın ve patlamalar için gerekli önlemlerin alındığına dair itfaiye raporu,

4) Sorumlu müdürün adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve sorumlu müdür sözleşme tarihinin beyanı,

5) Çevre izni veya çevre izin ve lisans belgesi.

6) Açılma izni raporu.

Şeklinde olduğu, madde hükümlerine işlem tesisi sağlanarak, denetim raporlarında çevre ve insan sağlığının korunması açısından atık suyu ile ilgili bilgi ve tedbirlere yer verilmesi uygun olacağı değerlendirilmiştir.

181- LPG Perakende Satış İstasyonları dosyalarında Tehlikeli Maddeler Sorumluluk Sigortasının olmadığı incelenmiştir.

11/03/2010 Tarih ve 27518 Sayı ile Resmî Gazete'de yayımlanan "**Tehlikeli Maddeler için yaptırılacak Sorumluluk Sigortaları Hakkında Karar**" 'ın 3. maddesi gereğince *tüp gaz sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu getirilmiştir.*" Karar hükmüne göre işlem tesisi sağlanmalıdır.

182- Akaryakıt ve LPG Satış istasyonları birinci sınıf GSM ruhsatı kapsamında olmayıp ikinci sınıf gayrisihhi müessese kapsamında olmasına rağmen Yönetmeliğin 23. Maddesinin yedinci bendine göre sağlık koruma bandı mesafesi bırakılması mecburi olduğu, Sağlık koruma bandı mesafelerinin denetim tutanaklarında belirtildiği ve vaziyet planlarında gösterildiği; ancak inceleme kurulu tarafından düzenlenmiş herhangi bir inceleme raporunun dosyalarında mevcut olmadığı incelenmiştir.

Yönetmeliğin 23. maddesinin 7. bendinde "*İkinci sınıf gayrisihhî müesseselerden yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolum ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğalgaz istasyonları, atık işleme sanayi tesisleri ve benzeri yerlere müsaade verilmezden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşturulması için yetkili idarelerce inceleme yapılması zorunludur. Bu müesseselerin etrafında yetkili idareler tarafından belirlenecek mesafede sağlık koruma bandı bırakılması mecburidir. Söz konusu yerlerin üçüncü sınıf gayrisihhî müessese olarak açılması durumunda sıhhi nezarete tabi tutulması yeterlidir.*" Hükmüne uygun işlem yapılmasına dikkat edilmeli, İnceleme kurulu tarafından sağlık koruma bandının belirlenerek rapor olarak dosyalarında bulunması hususunda hassasiyet gösterilmelidir.

183- Akaryakıt ve LPG İstasyonlarının ruhsatlandırılmadan önce imar planlarında akaryakıt ve LPG İstasyonu olarak işaretlenmesi gerektiği, Akaryakıt ve LPG Perakende Satış istasyonu dosyalarında imar planlarında işaretlenmiş olup olmadığına dair bir bilginin bulunmadığı incelenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 80 inci maddesinde; "*Belediye sınırları ve mücavir alanları içinde, kara yolu ile yolcu taşıma hakkına sahip gerçek ve tüzel kişilerin şehirlerarası otobüs terminali kurmalarına ve işletmeleri ile her türlü akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) ve sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) istasyonlarına nazım imar ve uygulama imar plânına uygun olmak kaydıyla belediye tarafından izin verilebilir. Akaryakıt istasyonlarına izin*

verilmesi için nazım imar plânında akaryakıt istasyonu olarak gösterilmesi şarttır. Bu istasyonlara çalışma ruhsatı büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi tarafından verilir.” denilmektedir. **Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında;** “İmar planlarında akaryakıt istasyonu olarak belirlenen alanlarda istasyonlar arası mesafe ve diğer kriterlerle ilgili mevzuata uyulması şartıyla; akaryakıt ve servis istasyonları, CNG otopaz istasyonları, LPG otopaz istasyonları, hidrojen üretim ve dolum istasyonları yapılabilir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirlenen madde hükümlerine göre işlem tesisi sağlanmalıdır.

184- LPG İstasyonları arası mesafelerin sağlanıp sağlanmadığına dair dosyalarda herhangi bir bilginin olmadığı incelenmiştir.

Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 37' nci maddesinde; “Şehir içi veya şehirlerarası trafiğe açık yollarda aynı istikamette iki akaryakıt ve/veya otopaz istasyonu arasındaki mesafe, aynı yönde olmak üzere; şehirlerarası yollarda on, şehir içi yollarda bir kilometreden az olamaz.” Hükmünün uygun işlem tesisi sağlanmalıdır.

185- LPG Perakende Satış İstasyonu dosyalarında sorumlu müdür sözleşmelerinin olmadığı incelenmiştir.

16 Aralık 2012 tarih ve 28499 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Eğitim ve Sorumlu Müdür Yönetmeliği” nin 15. Maddesinde yükümlülükleri, 16. Maddesinde Hak ve Yetkileri, 17. Maddesinde sorumlulukları belirtilen kişidir. Sorumlu müdürlük hizmeti, anılan Yönetmelikte belirtilen yükümlülük ve sorumluluklar kapsamında otopaz istasyonu için sürekli ve kesintisiz bir hizmeti ifade etmektedir.

Hükümleri doğrultusunda sorumlu müdür sözleşmelerinin olmasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

186- Devir yapılan akaryakıt ve LPG istasyonu veya buna benzer tehlikeli işlerle çalışan işyerlerinde eski dosyada itfaiye raporları olması sebebiyle tekrar itfaiye raporları istenmediği ve yangın tüplerinin kontrollerinin yapılmadığı incelenmiştir.

Devir yapılan dosyalarda her ne kadar dosyadaki mevcut bilgi belgeler esas alınarak devir yapılması doğru olsa da genel güvenlik tedbirleri açısından itfaiye raporu yeniden istenmese bile en azından yangın tüpleri vb. kontrollerinin yaptırılıp yaptırılmadığının kontrol edilmesine dikkat edilmelidir.

187- ÇED muafiyeti kapsamında yer alan tesislere yeniden yer seçimi izni düzenlenmemiş ve sağlık koruma bandı ÇED dosyasındaki mesafeler baz alınarak denetim tutanaklarında belirtildiği incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmeliğin ‘Yer seçimi ve tesis kurma izni muafiyeti’ başlıklı 19. maddesinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi raporu düzenlenmesi gereken tesisler için düzenlenen Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu belgesi ve raporu, yer seçimi ve tesis kurma izni yerine geçer.” Hükmü gereğince yeniden yer seçimi ve tesis kurma izni düzenlenmemesi doğru bir işlem olacaktır,

Aydın Yönetmeliğın ‘Sağlık Koruma Bandı’ başlıklı 16. Maddesinde “*Sanayi bölgesi, organize sanayi bölgesi ve endüstri bölgeleri ile bu bölgeler dışında kurulacak birinci sınıf gayrisihhî müesseselerin etrafında, sağlık koruma bandı konulması mecburîdir. .... Sağlık koruma bandı, inceleme kurulları tarafından tesislerin çevre ve toplum sağlığına yapacağı zararlı etkiler ve kirlenici unsurlar dikkate alınarak belirlenir. Sağlık koruma bandı, sanayi bölgesi sınırı esas alınarak tespit edilir. ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesislerde bu rapordaki mesafeler esas alınır.*” hükmünce yapılan işlemin doğru olduğu, ancak sağlık koruma bandı mesafelerin kendi denetim tutanaklarında değil de ÇED dosyasındaki kısmın dosyaya eklenmesi daha doğru olacağı değerlendirilmiştir.

188- İncelenen gayri sıhhi müessese ruhsat dosyalarından Canpet Nak.Pet.Ür.Ak.San.ve Tic.A.Ş. (Ruhsat Tarihi :21/07/2020- Ruhsat Sayı :2020/369) LPG Otogaz istasyonu dosyasında kira sözleşmesinin tapuda adı geçen kişinin vefatı sebebiyle varisçileri olarak kişinin çocukları ile yapıldığı ve diğer varisçilerinin incelenmediği; fakat vefat eden kişinin çocuklarından ileride başka varisçi çıkması durumunda ruhsatının iptalini kabul ediyorum..” şeklinde taahhüt alınarak ruhsat düzenlenmesinin doğru olmadığı incelenmiştir.

Vefat eden kişinin diğer varisçileri tarafından ilgili işletmeyle ilgili dava açılmış ve alınan taahhüde istinaden 01/07/2021 tarihinde Valilik oluru ile verilen ruhsat hukuki süreç sonuçlanıncaya kadar iptal edilmiştir ve faaliyetine devam etmediği beyan edilmiştir.

Vefat eden kişinin varisçilerinin tam olarak araştırılmadan (mirasçılık belgesi istenmeden) ilgili kişinin elinden taahhüt alınarak kira sözleşmesinin kabul edilmesi ve ruhsat verilmesinin yanlış bir işlem olduğu ve bu taahhüde istinaden ruhsatın iptal edilmesi ikinci bir yanlış işlem olduğu; halbuki gayrisihhi müesseselere Yönetmeliğın 23. maddesi gereği aykırılıkların giderilmesi için 15 gün süre verilmesi, 15 gün sonunda giderilmediği takdirde ruhsat iptali değil, yönetmeliğın Ek-3 maddesine istinaden aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar faaliyetin men edilmesi, aykırılıkların ve noksanlıkların giderildiğinin tespiti halinde iş yeri hakkında verilmiş olan men kararının kaldırılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Yönetmeliğın ‘İkinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler’ başlıklı 23. Maddesinin 5. fıkrası “..... Ruhsat verilmesini takiben yapılacak kontrol ve denetimlerde, ikinci fıkrada belirtilen kriterlere aykırı beyan ve durumun tespiti halinde, işyerine bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilir. Yönetmeliğın Ek-3. Maddesi “.....23’üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca yapılacak ilk denetimden sonra yetkili idarelerce yapılacak denetimlerde, işletmecinin kusurlu fiili sebebiyle iş yerinde oluşmuş, mer’i mevzuata aykırılıkların ve noksanlıkların tespiti halinde, bu aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmesi için işletmeciye bir defaya mahsus on beş günlük süre verilir. .... Ayrıca gayrisihhî müesseselerde aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar, sıhhi müesseselerde ise yetkili idarenin öngördüğü ve on beş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilir. Aykırılıkların ve noksanlıkların giderildiğinin tespiti halinde iş yeri hakkında verilmiş olan men kararı derhal kaldırılır.” hükmünce işlem yapılmasına gerekli önem ve dikkat gösterilmelidir.

189- Farklı adreste farklı tüzel kişilere ait iki akaryakıt istasyonuna aynı ruhsat numarası verildiği incelenmiştir.

Şahinbey Tar. Nak. Gıd. San.ve Tic. Ltd. Şti. (Adres: Küre Köyü Arpa oğlu Mevki Alaca/ÇORUM → Ruhsat Tarihi: 08/02/2022 Ruhsat No: 2022/394

Salin Petrol Ür.Taş.Kuy.İl.İnş.Gıd.San.Tic.Ltd.Şti. (Adres: Kalehisar Köyü No:285 Merkez/ÇORUM) → Ruhsat Tarihi: 07/01/2022 Ruhsat No: 2022/394 ruhsatları bu duruma örnektir.

Her ruhsat farklı ruhsat numarasına sahip olmalıdır. Ruhsat numaralandırılmasında daha hassas davranılması gerektiği bilinmelidir.

190- Ruhsatsız umuma açık eğlence yerlerine İşyeri ruhsatı olmayan işletmelere Polis Vazife Salahiyet Kanunu'nun 6. Maddesi gereği para cezası uygulandığı; fakat bu maddenin ruhsatlı yerler için uygulanması gereken para cezalarını içermekte olduğu incelenmiştir.

2559 sayılı kanunun 6. Maddesinde; (Mülga: 13/1/1986- 3257/13 md.; Yeniden düzenleme: 24/11/2004-5259/1 md.)

“Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;

- a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan,*
- b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan,*
- c) Bu Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen yasaklara uymadığı tespit edilen,*
- d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen,*

İş yerlerinin işletmecilerine beş yüz milyon Türk Lirası ile bir milyar Türk Lirası arasında idarî para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında il daimî encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları 6183 sayılı Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.”

25902 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin yönetmeliğin 6. Maddesi;
“Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.”

25902 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin yönetmeliğin ‘Geçici süreyle faaliyetten men ve idarî para cezası’ başlıklı 39. Maddesi “2559 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde sayılan hususların tespiti halinde belirtilen işyerleri otuz günü geçmemek üzere geçici süreyle; bu işyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak ruhsatsız işletildiğinin tespiti halinde ise süresiz olarak ya da ruhsat alıncaya kadar mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından faaliyetten men edilir. Faaliyetten men’e ilişkin onay uygulanmak üzere yetkili idareye bildirilir. Yetkili idare en geç üç işgünü içinde faaliyetten men’e ilişkin kararı işyerini mühürlemek suretiyle uygulayarak buna ilişkin tutanağın bir suretini ilgili mülki makama gönderir. Yetkili idare, işyerinin faaliyetten men’ine ilişkin kararı süresinde uygulamazsa, sorumluluğu yetkili idareye ait olmak üzere kapatma kararı kolluk güçleri tarafından re’sen uygulanır ve yetkili idareye bilgi verilir. 36’ncı maddeye aykırılığın veya 2559 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinde belirtilen hususların tespiti hâlinde, yetkili idare tarafından 2559 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinde belirtilen usûle göre idarî para cezası uygulanır.” Denildiği,

İşyeri çalışma ruhsatı olmayan işyerlerine 25902 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği’nin 6. Maddesinin birinci bendi ve 39. Maddesinde Polis Vazife Salahiyet Kanununun 8.maddesine atıf yapılarak belirtildiği gibi işyeri ruhsatı olmadan açılan işyerlerinin kapatılmasının daha doğru bir uygulama olacağı, Ruhsatlı umuma açık işyerlerinde oluşmuş olan ceza uygulamalarının Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’na göre para cezası olarak uygulanmasına dikkat edilmelidir.

1(A) Grubu Madenler:

191- Madencilik faaliyetinde bulunan işyerleri dosyalarının bir kısmında parlayıcı, patlayıcı, yangın vb. gibi ile iş sağlığı güvenliği ile ilgili işletmeciden bu hususlara dikkat edeceğine dair taahhüt alınmış olup dosyalarda itfaiye raporu, çevre izni, iş ve işçi sağlığı güvenliği ile ilgili alınan önlemler vb. hakkında herhangi bir bilgi olmadığı incelenmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği’nin ‘İşyerlerinde aranacak genel şartlar’ başlıklı 5. Maddesinin (f) bendinde “Madencilik faaliyetleri sırasında patlayıcı madde kullanılan yerlerde 27/11/1973 tarihli ve 7/7551 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük, 14/8/1987 tarihli ve 87/12028 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük ve 26/12/2003 tarihli ve 25328 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun tedbirlerin alınması” denildiğinden bu konuda yoğun güvenlik önlemleri alınması sağlanmalıdır.

192- (31) adet hammadde üretim izni alan işletmeden (18)’inin işyeri açma ve çalışma ruhsatının olmadığı, (13)’ünün işyeri açma ve çalışma ruhsatının olduğu, İşletme ruhsatına sahip (6) işletmenin ise tümünün işyeri açma ve çalışma ruhsatının mevcut olduğu incelenmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı olmayan işyerlerine de ivedilikle işyeri ruhsatı alması veya kapatılması sağlanmalıdır.

193- Maden faaliyeti gösteren işyerlerine metrekaresi 1 TL üzerinden harç alınmış 5000 m²'yi geçen işletmelerde 5000 TL'yi geçemediğinden 5000 TL alınmış olduğu, bu alanların Belediye sınırları içinde olması durumunda yatırılan ücretin %50 'sinin belediye hesabına yatırıldığı ya da ilgili ilçe veya ilçelerin köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesabına aktarıldığı beyan edilmiş ve anlaşılmıştır. Bazı dosyalarda İl Özel İdaresi hesabına yatırılan harçların olduğu; fakat diğer belediye ve köye hizmet götürme birliklerine yatırılan harçların bazı dosyalarda olmadığı incelenmiştir.

Maden Kanununun 7. Maddesinde; “Maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatları il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı tarafından verilir. Maden ruhsat sahaslarında, maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki geçici tesisler dışındaki faaliyetler ve/veya tesisler için Bakanlığın izni olmaksızın hiçbir surette işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenemez. Bu ruhsatların verilmesi sırasında 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre belediyelerin tahsil ettiği işyeri açma izni harcı büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, büyükşehir belediyesi olmayan illerde il özel idaresi tarafından tahsil edilir. Bu bedelin % 50'si ruhsatın bulunduğu bölgeyle sınırlı olarak altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere, doğrudan ilgili ilçe veya ilçelerin Köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesabına aktarılır. Bu alanların belediyelerin mücavir alanı içerisinde kalması durumunda tahsil edilen harcın % 50'si ilgili belediyenin hesabına aktarılır.” Hükmü doğrultusunda işlem yapılmasına dikkat edilmelidir.

194- Ruhsatsız maden işletmelerine ruhsatsız oldukları için İl Özel İdaresi Kanunu'nun 55. Maddesine göre para cezası uygulandığı, izinsiz malzeme aldıkları için Maden Kanunu'nun 12. Maddesine istinaden para cezası uygulandığı ve işletme izni olmadan çalıştıkları için Maden Kanunu'nun Ek-15. Maddesine istinaden işletme hakkında suç duyurusunda bulunulduğu incelenmiştir.

Ruhsatlı işyerlerine ise Maden Kanunu'nun 12. Maddesince para cezası ve Ek 15. Maddesi hükmünce suç duyurusunda bulunulduğu, bazı işletmelere sadece para cezası uygulandığı suç duyurusunda bulunulmadığı, bunun sebebinin Maden Kanunu'nun Ek-15. Maddesinde belirtilen işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara 20 m² kadar taşmalar hariç dediği için bu metrekaresi geçmediği suç duyurusunda bulunulmadığı beyan edilmiştir ve anlaşılmıştır.

Maden Kanunu 12. maddesi “Ruhsatı olmadan veya başkasına ait ruhsat alanı içerisinde üretim yapıldığının tespiti hâlinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare tarafından el konulur. Bu fiili işleyenlere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. Üretim hakkı olmayan madenin üretiminin yapıldığının tespiti hâlinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulur. Bu fiili işleyen kişilere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. El konulan madenler, mülki idare amirliklerince satılarak bedeli büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, diğer illerde il özel idaresi

hesabına aktarılır. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.”

Maden Kanunu'nun Ek 15. Maddesi “*Bu Kanun kapsamında işletme izni veya Genel Müdürlükçe izin verilmiş rödovans sözleşmesi olmaksızın işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara yirmi metreye kadar taşmalar hariç olmak üzere, maden ocağı açılması, maden üretilmesi veya faaliyetleri durdurulmuş maden sahalarında üretim faaliyetlerinin durdurulmasına sebep olan durumların düzeltilmesi ve/veya işletme güvenliğine yönelik faaliyetlerin dışında üretim faaliyetinde bulunulması fülleri işleyenlere üç yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası verilir. Bu suçlardan hüküm giyenler, infazın tamamlanmasından itibaren on yıl boyunca madencilik faaliyeti yapamazlar.”* Denildiği,

Maden Kanunu'nun Ek-15. Maddesinde belirtilen işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara 20 m² kadar taşmalar hariç dediği için bu metrekareyi geçmediği hususunun yapılan inceleme tutanaklarında belirtilmesine dikkat edilmelidir.

195- Ruhsatsız faaliyet gösteren II. Sınıf gayri sıhhi müessese maden işletmesine (T. Y) 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununu 55.maddesine ve işletme izni alanı dışında faaliyet göstermesinden 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 12.maddesine istinaden para cezası uygulandığı, daha sonra ruhsat aldırıldığı; fakat kaçak yerden malzeme alımından dolayı ruhsatın iptal edildiği incelenmiştir. İşletmenin kaçak yerden ikinci kez malzeme alımından dolayı Maden kanununu 12. Maddesince ikinci kez ayısını yaptığı için 10 katı para cezası uygulanması ve İşyeri Açma Çalışma Ruhsat Yönetmeliğinin 23. Maddesine istinaden aykırılıkları gidermesi için 15 gün süre verilip süre sonunda aynı yönetmeliğin Ek-3. Madde kapsamında aykırılıklar giderilmedi ise faaliyetinin durdurulmasının daha doğru olacağı incelenmiştir. Ek 3. madde 09/06/2020 tarihinde eklendiği ruhsat iptal işleminin 28/05/2020 tarihinde yapıldığı; ruhsat iptal edilmeyip 15 gün süre verilseydi Yönetmeliğe Ek-3. Madde eklenmiş olacak ve ruhsat iptali değil faaliyetinin durdurulması işlemi yapılması gerekeceği incelenmiştir.

25902 Sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ‘İkinci ve üçüncü sınıf gayrisıhhi müesseseler’ başlıklı 23. Maddesinin 6. Bendi “*Ruhsat verilmesini takiben yapılacak kontrol ve denetimlerde, ikinci fıkrada belirtilen kriterlere aykırı beyan ve durumun tespiti halinde, işyerine bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde verilmiş olan ruhsat, yetkili idare tarafından iptal edilerek işyeri kapatılır ve ilgililer hakkında ruhsat vermeye yetkili idareler tarafından ayrıca yasal işlem yapılır.”* Denildiği,

25902 Sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ‘Faaliyetten geçici süreyle men ve idarî para cezası başlıklı Ek 3. maddesi (Ek:RG-9/6/2020-31150-C.K-2626/6 md.) 13 üncü maddenin birinci fıkrası, 21 inci maddenin ikinci fıkrası ve 23 üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca yapılacak ilk denetimden sonra yetkili idarelerce yapılacak denetimlerde, işletmecinin kusurlu fiili sebebiyle iş yerinde oluşmuş, mer’i mevzuata aykırılıkların ve noksanlıkların tespiti halinde, bu aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmesi için işletmeciye bir defaya mahsus onbeş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmemesi halinde 1608 sayılı Kanununun 1 inci maddesi

gereğince işletmeciye idari para cezası verilir. Ayrıca gayrisihhî müesseselerde aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar, sıhhi müesseselerde ise yetkili idarenin öngördüğü ve onbeş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilir. Aykırılıkların ve noksanlıkların giderildiğinin tespiti halinde iş yeri hakkında verilmiş olan men kararı derhal kaldırılır. Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri bakımından 2559 sayılı Kanununun 6 ncı ve 8 inci madde hükümleri saklıdır.” Denildiği,

Bundan böyle, iş ve işlemlerin yukarıda belirtilen mevzuat kapsamında yürütülmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

İHALE İŞ ve İŞLEMLERİ:

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu Kapsamındaki İhaleler:

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerin teftişinde Müfettişliğime yardımcı olmak üzere Çorum Valiliği tarafından görevlendirilen Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personelleri Milli Emlak Uzmanı İbrahim GEMEREKLİ ile Mükerrerem ÖZGER yardımıyla ihale iş ve işlemleri incelenmiştir. Adı geçen teknik personeller tarafından hazırlanan rapor bu bölümün ilgili kısımlarına dercedilmiştir.

196- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile ilgili iş ve işlemlerin Encümen Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü,

Bu kapsamda teftişe tabi dönem içerisinde, 25 adet ihale dosyası içerisinde 108 (yüz sekiz) ihalenin Açık Teklif Usulü ile 1(bir) ihalenin de Kapalı Teklif Usulü ile yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılan mevzuata uygun olarak yapılması ihmal edilmemelidir.

197- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapılan ihalelerde; ihale sürecinin İl Encümeni kararı ile başlatıldığı, İhale Komisyonu tarafından alınan ihale kararlarının onaylandığı ve tahmini bedel tespitine ilişkin kanıtlayıcı bilgi ve belgelerin genellikle Tahmini Bedel Tespit Komisyonu kararının ekinde bulunmadığı, matbu ihale şartnamesinin dosya muhteviyatında bulunduğu ancak doldurulması gerekli yerlerin genellikle doldurulmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uyarınca ihale yapılırken, söz konusu Kanununun 7, 9, 11, 13, 25, 31 ve 53.maddeleri gereğince; şartname düzenlenmesi, kira sözleşmesi yapılması, İl Encümeninin ayrıca İhale Komisyonu olarak toplanması ve İhale Komisyonu tarafından alınan ihale kararlarının onaylanması ihmal edilmemeli, tahmini bedel tespitinin usulüne uygun olarak yapılması, tahmini bedel tespitine ilişkin kanıtlayıcı bilgi ve belgelerin toplanması, ihale şartnamesinin dosya muhteviyatında bulundurulmaya devam edilmesi, doldurulması gerekli yerlerin doldurulması ve ihale dosyalarında muhafaza edilmesi sağlanmalıdır.

198- İhale suretiyle yapılacak işler için bir işlem dosyası düzenlendiği ve bu dosyada; şartname ve ekleri, gerekli projeler, ilana ilişkin belge ve gazete nüshaları, sözleşme tasarısı ile saklanmasında yarar görülen diğer belgelerin bulunduğu, ancak isteklilerin ihaleye katılabilmesi için şartnamede belirtilen belgelerinin (geçici teminat, ikametgâh belgesi vb.), ihaleyi alanın

mükellefiyetini yerine getirdiğini gösteren belgelerin (ödeme evrakları vb.) bulunmadığı bu evrakların ihalenin uhdesinde olduğu birimlerde olduğu incelenmiştir.

Bundan böyle, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 15.maddesi gereğince ihale işlem dosyası düzenlenmesi ve gerekli belgelerin bu dosyada muhafaza edilmesine devam edilmeli, isteklilerin ihaleye katılabilmesi için şartnamede belirtilen belgelerinin, ihaleyi alanın mükellefiyetini yerine getirdiğini gösteren belgelerin (ödeme evrakları vb.) dosyada bulunması sağlanmalıdır.

199- Taşınmazların kiralanmasına ve satışına esas ihale yönteminin İl Encümeni kararı, ihale şartnamesi ve ilan metninde açıkça belirtildiği incelenmiştir.

Taşınmazların kiralanmasına ve satışına esas ihale yönteminin İl Encümeni kararı, ihale şartnamesi ve ilan metninde açıkça belirtilmesine devam edilmelidir.

200- Kiralama ihalelerinin bir sözleşmeye bağlanarak, sözleşmenin idare adına harcama yetkilisi tarafından imzalandığı incelenmiştir.

Bundan böyle de 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 53.maddesi gereğince işlem yapılmasına devam edilmelidir.

201- Kiralama işlemlerinde ilk yıl kira bedelinin, 2886 Sayılı Kanun'un 76'ncı maddesi gereğince her yıl merkezî yönetim bütçe kanunuyla belirlenen parasal sınırı aşmadığı ve notere tasdik ettirilmediği incelenmiştir.

Bundan böyle 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun sözleşmenin yapılmasında müteahhit ve müşterinin görev ve sorumluluğunu düzenleyen 57.maddesi gereğince, taraflarca imzalanan kira sözleşmesinin müteahhit veya müşteri tarafından İlk yıl kira bedeli, Kanunun 76'ncı maddesi gereğince her yıl merkezî yönetim bütçe kanunuyla belirlenen parasal sınırı aşması halinde kiralamalarda notere tescilinin ihmal edilmemesi sağlanmalıdır.

202- Kiralama ve satış işlemlerinde ihale artırma tutanağına yazılan teklif edilen bedelin teklif veren tarafından imzalandığı ve ihale sonucunun sadece ihale üzerinde kalan kişiye tebliğ edildiği incelenmiştir.

Bundan böyle de 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 47.maddesi gereğince, yapılacak tekliflerin ihaleye ait artırma ve eksiltme kâğıdına yazılması ve teklif sahipleri tarafından imzalanması ihmal edilmemeli ve Kanunun 32.maddesi uyarınca ise onaylanan ihale kararlarının, onaylandığı günden itibaren en geç 5 işgünü içinde, üzerine ihale yapılana veya vekiline bildirilmesine devam edilmelidir. Tebellüğ işlemlerinin yazılı olarak yapılması sağlanmalıdır.

203- İhale konusu işlerin ilanında, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 17.maddesinde belirtilen ilân şekil, süre ve sayılarına uygun olarak işlem tesis edildiği incelenmiştir.

Bundan böylede, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılacak ihalelerde, Kanunun 17.maddesinde belirtilen ilân şekil, süre ve sayılarına uygun olarak işlem tesis edilmesi ihmal edilmemelidir.

204- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 25.maddesi gereğince, isteklilerden ihale konusu olan işin tahmin edilen bedelinin en az %3'ü oranında geçici teminat alındığı,

Kanunun 54.maddesi gereğince; taahhüdün, sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşme yapılmasından önce müteahhit veya müşteriden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle %6 oranında kesin teminat alındığı,

Yine Kanunun 26.maddesi gereğince ise; alınan geçici ve kesin teminatların, bu maddede belirtilen geçici veya kesin teminat olarak kabul edilecek değerlerden olduğu incelenmiştir.

Bundan böyle de geçici ve kesin teminat alınmasına ilişkin iş ve işlemlerin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 25'inci, 26'ncı ve 54.maddelerine uygun olarak yürütülmesine devam edilmelidir.

205- Açık teklif usulü ile yapılan ihalelerde tekliflerin, sözlü veya yazılı son teklifler alındıktan sonra, ihalenin 2886 sayılı Kanunun 41.maddesinde belirtilen hükümlere uygun olarak karara bağlandığı incelenmiştir.

Bundan böyle de 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 41'inci ve 48.maddeleri gereğince işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

206- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 10.maddesinin (f) bendi gereğince, taşınmaz mal satımı ihalesi yapılmadan önce İl Genel Meclisi kararı alınmasının gerektiği, ancak bu kararların ihale işlem dosyalarında bulunmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle de taşınmaz satımı yapılmadan İl Genel Meclisi kararı alınması ihmal edilmemeli ve bu kararların ihale işlem dosyasında bulundurulması sağlanmalıdır.

A- İşyeri Kiralama İhalesi olarak;

207- Bu kapsamda teftişe tabi dönem içerisinde, 14(on dört) adet ihale dosyası içerisinde 46 (kırkaltı) ihalenin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45. maddesi kapsamında Açık Teklif Usulü ile yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Merkez İlçede, Mimar Sinan Mahallesinde bulunan Aile Sağlığı Merkezi binası altında bulunan işyerlerinin, yine merkez ilçe Gülabibey Mahallesi sınırları dahilinde bulunan İl Özel İdaresi Hizmet binası Bahçesinde bulunan 6,90m² lik alanın A.T.M yeri olarak kiraya verilmesi, yine Çorum Merkez Ömerbey köyündeki G.33 -C2-C3-C4 Pafta da bulunan Jeotermal Kaynak Arama Ruhsat Sahası Kiralanması(4.959,09 Hektarlık Alan), Yine Çorum Merkez Altınbaş köyündeki G.33 -C2-C3-C4 Pafta Jeotermal Kaynak Arama Ruhsat Sahası Kiralanması(4.961,73 Hektarlık Alan) yerinin kiralama ihalesinin yapıldığı,

Sungurlu İlçesi Özel İdare İşhanı'nda bulunan 2. Kat 40,52 no.lu işyerleri ile Mülkiyeti Amasya Şeker Fabrikasına Ait Bahçeli Kargir Depo ve Bina Vasıflı Taşınmazın kiralama ihalelerinin yapıldığı,

İskilip İlçesinde 1 Özel İdare İşhanı'nda bulunan Zemin Kat 82 no.lu işyerinin kiralama ihalesinin yapıldığı,

Kargı İlçesi Hacıhamzada bulunan Dükkân Vasıflı Binadaki Zemin Kat 1-2-3-4-11-12 Kapı Nolu Dükkanların kiralama ihalesinin yapıldığı,

Oğuzlar İlçesinde bulunan Özel İdare İşhanı Zemin Kat 5-6 Nolu Depolu Dükkanların kiralama ihalesinin yapıldığı,

Uğurludağ İlçesinde bulunan Özel İdare Hizmet Binasındaki 1.Kat 2-3 Nolu Büronun kiralama ihalesinin yapıldığı,

Dodurga İlçesinde bulunan 118.813,73m² lik Alanın Tıbbi Aromatik Bitkiler Yetiştirilmek Üzere Tahsisli Taşınmaz ve Müştemilatının kiralama ihalesinin yapıldığı,

Laçın İlçesinde bulunan 1.729,51m² Yüzölçümlü Taşınmaz Üzerinde Bulunan Laçın Kaymakamlık Hizmet Binasının 2. Kat 1 Nolu Lojman Dairesindeki 2 Odanın kiralama ihalesinin yapıldığı, beyan edilmiş ve incelenmiştir.

208- Kiralama ihalesi yapılan taşınmazların ihale dosyalarının düzensiz olduğu, dosyadaki yazışmaların tarih sırasına göre sıralı olmadığı, bazı bilgi ve belgelerin (ihale onay belgesi, ilan metni, bedel tespit onayı vb.) başka dosyalara konulduğu incelenmiştir.

Bundan böyle, ihale işlem dosyalarının yazışma tarihlerine göre sıralı olmasına ve bilgi ve belgelerin ilgili olduğu dosyada muhafaza edilmesine dikkat edilmelidir.

209- 22.910,44 m²lik Çorum İl Özel İdaresi Hizmet Binası Bahçesindeki 6,90m² lik alanın bankamatik yeri olarak kiraya verilmesi ihalesinde onaylanan ihale kararının ilgiliye yazı ile Tebliğ/Tebellüğ edildiğine dair belgenin bulunmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle, her bir kiralama işleminin onaylanan ihale kararının ilgiliye yazı ile Tebliğ/Tebellüğ edildiğine dair belgenin dosyada bulunulması sağlanmalıdır.

210- Kira tahsilat makbuzlarının dosyasında bulunmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle, her bir kiralama işleminin takibi açısından aylık kira tahsilat makbuzlarının eksiksiz olarak dosyasında muhafaza edilmesi, kira tahsilatı ile yeni yıl kira artışlarının sağlıklı olarak yapılabilmesi için kira ve tahsilat bilgilerinin bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmalıdır.

211- Kiralama ihalesi yapılan işyerlerinin ödenmeyen, geciktirilen veya düzensiz ödenen kira bedellerine ilişkin uyarı yazılarının yazılmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle, kiralanan işyerlerinin ödenmeyen kira bedellerine ilişkin uyarı yazılarının zamanında yazılarak tebliğ edilmesi sağlanmalıdır.

212- Kiralama ihalelerine ait geçici teminat makbuzlarının dosyasında bulunmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle, ihale işlem dosyalarının eksiksiz olarak düzenlenmesi sağlanmalıdır.

213- Kiralanan bazı taşınmazlarda kira sözleşmesi devam ederken kiracının tayin nedeniyle kiralamadan vazgeçtiği, kiralama işleminin sona erdiği, ancak idarece kiralamanın sona erdirildiğine dair herhangi bir karar alınmadığı incelenmiştir.

Bundan böyle, kira sözleşmesindeki taahhüdünden vazgeçen veya sözleşme ve şartname hükümlerine uymayanlar hakkında 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 84. maddesinin 2. fıkrasındaki “Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü

sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir” hükmü gereğince kesin teminatlarının irat kaydedilmesiyle beraber bu kişiler hakkında ihalelerden geçici yasaklama kararının da alınması sağlanmalıdır.

B- Taşınmaz Satış İhalesi olarak;

Bu kapsamda teftişe tabi dönem içerisinde, 6(Altı) adet ihale dosyası içerisinde 20 (Yirmi) ihalenin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45. maddesi kapsamında Açık Teklif Usulü ile yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

214- Sungurlu İlçesinde Şekerpınar Mahallesinde Tapunun 130 ada 24 parselinde kayıtlı Sungurlu Özel İdare İşhanı'nın 2. Katında bulunan 38-40-52 nolu büroların,

Sungurlu İlçesinde Şekerpınar Mahallesinde Tapunun 130 ada 24 parselinde kayıtlı Sungurlu Özel İdare İşhanı'nda bulunan 31-32-33-34-35-36 nolu büroların blok halinde,

Ankara ili Çankaya ilçesi Kültür Mahallesinde bulunan tapunun 4909 ada 4 parselinde kayıtlı 555m² yüz ölçümlü taşınmaz üzerinde bulunan yurt binasının,

Uğurludağ İlçesinde Yeni Cami Mahallesinde bulunan Tapunun 86 ada 14 parselinde kayıtlı 600,79m² yüz ölçümlü taşınmaz üzerinde bulunan Uğurludağ İlçe Özel İdare İş Hanı Binasında Bulunan 12 Adet Bağımsız Bölümün Blok Halinde,

Oğuzlar İlçesinde Gölbaşı Mahallesinde Tapunun 215 ada 50 parselinde kayıtlı taşınmaz üzerinde bulunan Özel İdare İşhanı'nın zemin katında bulunan 5-6 nolu büroların

Bayat İlçesinde Yenimallede bulunan Tapunun 58 ada 2 parselinde kayıtlı 316,00m² yüz ölçümlü taşınmaz üzerinde bulunan Kaymakamlık lojmanı, kargir araba garajı ve bahçesi nitelikli taşınmazın satışı olmak üzere, toplam 25 (Yirmi beş) adet taşınmazın 20 (yirmi) adet satış ihalesinin gerçekleştirildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

215- Taşınmaz satış ihale sürecinin İl Daimî Encümeni kararı ile başlatıldığı, ihale onay belgesinin alındığı, teşekkül ettirilen bedel tespit komisyonu tarafından piyasa araştırması sonucunda elde edilen bedellerin göz önünde bulundurulduğu, ihaleye ilişkin gazete ilanlarının 17. maddeye uygun olarak süresinde yapıldığı incelenmiştir.

Ancak, satış işleminin hazırlık safhasında satışa konu edilen taşınmazın ilgili Belediyesinden güncel rayiç bedeli ile birlikte, güncel imar durumu ve yapılaşma koşullarının da (kaks, taks vb.) sorulmasına, komisyonca tahmin edilen bedel belirlenirken, her bir taşınmaz için değerlendirmenin ayrı ayrı olarak yapılmasına ve bedel tespit kararlarının her bir taşınmaz için ayrı ayrı alınmasına, bedel tespiti yapılırken, taşınmazın merkeze yakınlığı, ulaşım imkanları, belediye hizmetlerinden faydalanma durumu, imar yoluna cephesi ile mevcut imar durumu (konut, ticaret alanı gibi), yapılaşma koşulları (ayrık nizam, bitişik nizam vb.) gibi hususların mutlaka göz önünde bulundurulmasına, piyasa araştırması sonucunda elde edilen bilgileri içerir belgelerin ihale dosyasında bulundurulmasına dikkat edilmelidir.

216- Her satış işlemi için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 11. maddesi gereğince ihale onay belgesinin alındığı incelenmiştir.

2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun “Onay belgesi” başlıklı 11. maddesinde “İhalesi yapılacak her iş için bir onay belgesi hazırlanır. Onay belgesinde, ihale konusu olan işin nevi, niteliği, miktarı, varsa proje numarası, tahmin edilen bedeli, kullanılabilir ödenek tutarı, avans ve fiyat farkı verilecekse şartları, ihalede uygulanacak usul, yapılacaksa ilanın şekli ve adedi, alınacaksa geçici teminat miktarı belirtilir.” denilmektedir.

Bundan böyle de hazırlanacak ihale onay belgelerinin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 11. maddesine uygun olarak düzenlenmesi sağlanmalıdır.

217- 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında satışa konu edilen taşınır ve taşınmazların 17. madde hükmüne uygun olarak ilan edildiği ancak satışa konu taşınmazların aynı gazetede ve aynı günde farklı sayfalarda ilan edildiği incelenmiştir.

Bayat İlçesi Yukarıyoncalı Köyünde bulunan 27/10/2021 tarihinde satışı yapılacak olan Linyit Malzemenin Satışı (1.ilan Çorum Haber 15/10/2021-2. İlan Kesin Karar Gazetesi 18/10/2021) ve yine 27/10/2021 tarihinde satışı yapılacak olan Bayat İlçesi Yukarıyoncalı Köyünde bulunan Şlam (Leonardit) (1. İlan Çorum Hakimiyet 15/10/2021- 2. İlan Karar Gazetesi 18/10/2021) Malzemenin satışı buna örnektir.

Bundan böyle, Kurumun ilan giderlerinin daha verimli kullanılabilmesi için ihaleye katılacak olanlardan istenilen belgelerden müşterek olanların mükerrerlik teşkil etmemesi için aynı ilan metninde yer alacak şekilde ilan edilmesine dikkat edilmelidir.

218- 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında satış ihalesi yapılırken Resmî Gazete de yayımlanan İ-Cetvelinde (Çeşitli Kanunlara Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel) belirtilen parasal sınırlamalarda Kapalı teklif usulü ile yapılması gereken ihalenin açık teklif usulü ile yapıldığı incelenmiştir.

Ankara ili Çankaya ilçesi Kültür Mahallesiinde bulunan tapunun 4909 ada 4 parselinde kayıtlı 555,00 m² yüzölçümlü taşınmaz üzerinde bulunan yurt binasının 2022 yılında yapılan satış ihalesi buna örnektir. (2022 Resmî Gazete de yayımlanan Çeşitli Kanunlara Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara gösteren İ- Cetvelinde 45. Maddenin sınırı 3.562.000TL olmasına rağmen Muhammen bedeli 16.500.000TL olan Yurt binası satış ihalesi Açık Teklif Usulü ile Yapılmıştır.)

Yukarıda belirtilen madde hükümlerine dikkat edilerek ihalelerin yapılması sağlanmalıdır.

219- 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 84.maddesinin üçüncü fıkrası “Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete’de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir.” hükmüne amirdir.

İdarece 27/10/2021 tarihinde yapılan Ankara ili Çankaya ilçesi Kültür Mahallesiinde bulunan tapunun 4909 ada 4 parselinde kayıtlı 555,00m²yüz ölçümlü taşınmaz üzerinde bulunan yurt binasının satışı ihalesindeki istekli İhsan BAŞER isimli şahıs geçici ihalenin üzerine

yapılmış olmasına ve ita amirince onaylanıp kendisine bildirilmesine rağmen mükellefiyetini yerine getirmediği, İdarece geçici teminatının irat kaydedildiği incelenmiştir.

Bundan böyle de 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 84. maddesine uygun olarak hareket edilmemesi halinde yatırılan geçici teminatların irat kaydedilmesine devam edilerek ilgililerin ihalelerden geçici olarak yasaklanmasına dair yapılacak işlemlerin daha dikkatli yapılmasına önem verilmelidir.

220- 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 40.maddesi "Teklif mektuplarını taşıyan iç zarflar açılmadan önce, ihaleye katılacaklardan başkası ihale odasından çıkarılır. Bundan sonra zarflar numara sırası ile açılarak, teklifler komisyon başkanı tarafından okunur veya okutulur ve bir listesi yapılır. Bu liste komisyon başkanı ve üyeleri tarafından imzalanır."

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 40.maddesinin dördüncü fıkrasında (Ek fıkra: 25/1/2007-5577/1 md.) "Ancak, geçerli teklif sayısının üçten fazla olması durumunda bu işlem, geçerli en yüksek teklif üzerinden, oturumda hazır bulunan en yüksek üç teklif sahibi istekliyle, bu üç teklif ile aynı olan birden fazla teklifin bulunması halinde ise bu istekliler dahil edilmek suretiyle yapılır." Hükmü bulunmaktadır.

İdarece 19/10/2022 tarihinde yapılan Çorum Merkez ve ilçelerinde bulunan dosya muhteviyatında belirtilen 10 adet okul binasının enkazından çıkacak ekonomik değer ifade eden malzemeler karşılığı yıkım işinin yukarıda bahsedilen kanun hükmü uyarınca en yüksek teklifi veren üç kişi ile ihaleye devam edilmesi gerekirken söz konusu madde hükmü dikkate alınmayıp ihaleye katılan diğer isteklilerden de teklif alındığı incelenmiştir ayrıca ilk teklifleri içeren bir listenin tanzim edilmediği de görülmüştür.

Bundan böyle 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 40. maddesine uygun olarak hareket edilmesine dikkat edilmelidir.

221- İdarece 2886 sayılı kanun gereğince yapılan taşınmaz satışlarından önce tanzim edilen Taşınmaz Mal Satış Şartnamesinde ve aynı kanunun 17. Maddesi gereğince yapılan ilanlarda KDV hariç ibaresinin bulunduğu ve bazı dosyalarda da satış sonrasında KDV'nin tahsil edildiği incelenmiştir.

3065 Sayılı KDV Kanununun Altıncı Bölünün Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar başlıklı Madde 174. maddesinin (p) fıkrasında (Ek: 16/7/2004-5228/15 md.; Değişik: 24/7/2008-5793/13 md.) Hazinece yapılan taşınmaz teslimi ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca yapılan arsa ve arazi teslimleri, belediyeler ve il özel idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler denilmektedir.

Örnek olarak İdarece 30/09/2020 tarihinde İlimiz Oğuzlar ilçesinde bulunan Özel İdare İşhanı Zemin Kat 5 Kapı Nolu Büronun satış ihalesinde Alıcı Abdurrahman ÇAĞLAR'dan yersiz olarak 12.240,00TL KDV tahsil edildiği tespit edilmiştir.

Yine İlimiz Oğuzlar ilçesinde bulunan Özel İdare İşhanı Zemin Kat 6 Kapı Nolu Büronun satış ihalesinde Ata Ceviz Tarım ve Dış Tic.Ltd. Şirketinden de bu kapsamda 9.900,00TL KDV tahsil edildiği tespit edilmiştir.

Şartnamede ve ilan muhteviyatında olan KDV hariç ibaresinin 3065 sayılı KDV kanununa aykırı olduğu görülmüş olup, ayrıca ihalede rekabeti de azaltacağı değerlendirilmiştir.

C- Araç Satış İhalesi olarak;

222- Bu kapsamda teftişe tabi dönem içerisinde 3 (üç) adet ihale dosyası içerisinde muhtelif cins ve marka 32 (otuz iki) (19 DF 173, 19 KN 318, 19 KN 319, 19 AL 678, 19 KN 320, 19 KT 804, 19 BE 311, 19 KN 847, 19-9431039, 19-8230011, 19-8621178, 19-8621306, 19-8621461, 19-8621570, 19-9621790, 19-8621792, 19-8621307, 19-8621308, 19 KN 319, 19 BE 311, 19 KH 686, 19 TS 934, 19 TP 266, 19 PC 001, 19 BA 705, 19 AG 441, 19 AL 880, 19 BG 299, 19 KH 036, 19 KU 608, 19 BE 913, 19 KH 265 plakalı) araç için 36 (otuz altı) ihalenin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 45. maddesi kapsamında Açık Teklif Usulü ile yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

223- 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 84.madesinin üçüncü fıkrası “Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete’de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir.” hükmünü içermektedir.

İdarece 24/07/2019 tarihinde yapılan araç satış ihalesindeki istekli ÖZTÜRK ORMAN MÜH.TİC.SAN.LTD.ŞTİ. isimli şirket 19 KN 319 VE 19 BE 311 Plakalı araçların geçici ihalesinin üzerine yapılmış olmasına ve ita amirince onaylanıp kendilerine bildirilmesine rağmen mükellefiyetini yerine getirmediği, İdarece geçici teminatının irat kaydedildiği incelenmiştir.

Bundan böyle de, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 84. maddesine uygun olarak hareket edilmemesi halinde yatırılan geçici teminatların irat kaydedilmesine devam edilerek ilgililerin ihalelerden geçici olarak yasaklanmasına dair yapılacak işlemlerin daha dikkatli yapılmasına önem verilmelidir.

C- Kum/Çakıl-Maden Ocakları Kiralamaları;

Bu kapsamda teftişe tabi dönem içerisinde, 2(iki) adet ihale dosyası içerisinde 2 (İki) ihalenin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 45. maddesi kapsamında Açık Teklif Usulü ile Çorum Merkez Şanlıosman Köyündeki H.34-A4 paftadaki 2,37 hektarlık D.H.T.A taşınmaz ile Çorum İli İskilip İlçesi Karlık Köyünde Bulunan G.33.D1 PAFTA 3211031 erişim numaralı 0,33 hektarlık D.H.T.A taşınmaz ihalelerinin yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

224- Yapılan ihalelerde İl Tarım Müdürlüğünün kum çakıl ocağı olarak kiralanması hususunda uygun görüş verdiği incelenmiştir.

Bundan böyle, Kum Çakıl ve Benzeri Madenlerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliğinin “Kum, çakıl alımıyla ilgili sınırlamalar ve yasaklar” başlıklı 5. maddesi gereğince ilgili kurum ve kuruluşlardan uygun görüş yazılarının eksiksiz olarak alınmasına

müteakip ihale işlemlerine başlanması, ayrıca kira süresi sona eren yerlerde de süre uzatımının talep edilmesi halinde kurum uygun görüş yazılarının güncellenmesi sağlanmalıdır.

225- 3213 Sayılı Maden Kanununun 24. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen ruhsat taban bedeli ile vadesi geçmiş ruhsat harcı, ruhsat bedeli, çevre ile uyum teminatı ve Devlet hakkı, Özel İdare payı, Köylere Hizmet Götürme Birliği payı gibi ödemelerin hesaplandığı incelenmiştir

Bundan böyle; ruhsat süresi sona eren maden ocaklarından süre uzatımı talebinde bulunanlarla ilgili olarak 3213 Sayılı Maden Kanununun 24. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen ruhsat taban bedeli ile vadesi geçmiş ruhsat harcı, ruhsat bedeli, çevre ile uyum teminatı ve Devlet hakkı, Özel İdare payı, Köylere Hizmet Götürme Birliği payı gibi ödemelerin eksiksiz olarak yerine getirilip getirilmediğinin kontrolü sağlanmalıdır.

D- Kum/Çakıl-Maden Satışları;

226- Bu kapsamda teftişe tabi dönem içerisinde, 4 (Dört) adet ihale dosyası içerisinde 6 (Altı) ihalenin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45. maddesi kapsamında Açık Teklif Usulü ile yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Çorum Merkez Şanlıosman Köyündeki H.34-A4 paftadaki 2,37 hektarlık D.H.T.A taşınmaz üzerinde bulunan 35.267,56 TL muhammen bedelli kum/Çakıl malzemenin, Çorum Merkez Abdalata köyündeki yol yapım çalışması sırasında ortaya çıkan 48,175 m3 kum çakıl ariyet malzemenin, Çorum Merkez Yukarıyoncalı Köyündeki 1.250,56 m3 Şlam (leonardit) malzemenin, Çorum Merkez Yukarıyoncalı Köyündeki 1.518,53 m3 linyit malzemenin Çorum 27/10/2021 tarihinde Merkez Yukarıyoncalı Köyündeki 1.250,56 m3 Şlam(leonardit) malzeme için 70.344,00TL muhammen bedelle, Çorum Merkez Yukarıyoncalı Köyündeki 1.518,53 m3 linyit malzeme için 410.003,10TL muhammen bedel ile ihaleye çıkılmış ancak ihale sonuçlandırılmamıştır.

15/12/2021 tarihinde Merkez Yukarıyoncalı Köyündeki 1.250,56 m3 Şlam(leonardit) malzeme için 30.013,44TL muhammen bedelle, Çorum Merkez Yukarıyoncalı Köyündeki 1.518,53 m3 linyit malzeme için 250.101,89TL muhammen bedel ile ihaleye çıkılmış ve ihale sonuçlandırılmıştır.

Bundan böyle iş ve işlemlerin aksamaması, sürüncemede kalmaması, aradan geçecek zaman da İdarenin zarara uğramaması için yapılacak muhammen bedel tespitinin günün rayiçlerine uygun olarak yapılmasına dikkat edilmelidir.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Kapsamındaki İhaleler:

227- İhale iş ve işlemlerinin teftişinde Müfettişliğime yardımcı olmak üzere Çorum Valiliği tarafından görevlendirilen Defterdarlık personelleri Defterdarlık Uzmanları Cenk SEÇKİN, Musa ERAN ile V.H.K.İ Abdullah YILDIRIM, İl Milli Eğitim personeli Mustafa YILDIRIM, İl Sağlık Müdürlüğü personeli Mehmet Murat YILMAZ'ın yardımıyla ihale iş ve işlemleri incelenmiştir. İhale iş ve işlemleri ile ilgili olarak adı geçenler tarafından hazırlanan rapor bu bölümün ilgili kısımlarına dercedilmiştir.

Teftiše tabi dönem içerisinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre; 2019/228802, 2019/547417, 2019/129615, 2019/557411, 2019/262215, 2019/261751, 2019/281333, 2019/226839, 2019/228629, 2019/429201, 2019/240366, 2019/219751, 2019/13914, 2019/261464, 2019/676848, 2019/78815, 2019/339790, 2019/255983, 2019/65306, 2019/312306, 2019/332579, 2019/336570, 2019/368995, 2019/241046, 2019/249728, 2019/236171, 2019/288354, 2019/2831040 2019/169563, 2019/169563, 2019/129615, 2020/522155, 2020/319823, 2020/135836, 2020/292764, 2020/135836, 2020/514939, 2020/110328, 2020/43403, 2020/382051, 2020/436245, 2020/319516, 2020/375362, 2020/269721, 2020/645806, 2020/405833, 2020/69842, 2020/345521, 2020/252236, 2020/599469, 2020/439313, 2020/23857, 2020/252277, 2020/247031, 2020/439077, 2020/435894, 2020/238039, 2020/546289, 2020/307312, 2020/488228, 2020/522155, 2020/247415, 2020/458955, 2020/162908, 2020/293756, 2021/407247, 2021/376900, 2021/94039, 2021/416635, 2021/397232, 2021/385030, 2021/240823, 2021/383269, 2021/381510, 2021/277295, 2021/396746, 2021/393648, 2021/368135, 2021/785191, 2021/11279, 2021/301374, 2021/416581, 2021/491570, 2021/319150, 2021/277674, 2021/379068, 2021/284975, 2021/1762, 2021/4441, 2021/11279, 2021/535181, 2022/888531, 2022/730281, 2022/725894, 2022/623518, 2022/537336, 2022/804875, 2022/719917, 2022/739851, 2022/783187, 2022/728547, 2022/464497, 2022/853862, 2022/593286, 2022/490228, 2022/340802, 2022/788359, 2022/1339955, 2022/188731, 2022/124353, 2022/1318113, 2022/67747, 2022/41102, 2022/380154, 2022/794909, 2022/3924, 2022/751806, 2022/388322, 2022/341955, 2022/1726, 2022/653624, 2022/717025, 2022/420856, 2022/421044, 2022/124141, 2022/809531, 2022/1170439, 2022/1745, 2022/388195, 2022/707489, 2022/287356, 2022/717898, 2022/585130, 2022/317852, 2022/338087, 2022/717573, 2022/164098, 2022/317467, 2022/322781, 2022/342012, 2022/348996, 2022/67747, 2022/758107, 2022/762804, 2022/838790, 2023/485920, 2023/523918, 2023/51361, 2023/301822, 2023/417349, 2023/338803, 2023/457213, 2023/349511, 2023/409907, 2023/421092, 2023/493676, 2023/473291, 2023/376100, 2023/364262, 2023/579621, 2023/358723, 2023/590617, 2023/522992, 2023/471906, 2023/415216, 2023/483613, 2023/417822, 2023/527001, 2023/788978 İKN'li dosyalar incelenmiştir.

228- İhale işlerine ait bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

ÇORUM İL ÖZEL İDARESİ			
2019-2023 Yılları Genel İhale İcmali			
Madde	Yıl	Adet	Tutar (TL)
4734/19	2019	77	48.436.318,45
	2020	92	59.361.641,45
	2021	73	69.977.177,73
	2022	169	401.769.441,98
	2023*	67	122.926.401,88
4734/21-a-b-c-f	2019	348	3.291.778,89
	2020	554	6.543.698,90
	2021	623	45.747.468,48
	2022	691	24.212.193,89
	2023*	306	12.934.212,51
4734/3/i	2019	2	717.450,00
	2020	1	1.015.000,00
	2021	-	-
	2022	5	6.948.751,00
	2023*	2	4.635.434,08
4734/3/E	2020	2	1.095.501,89

Teftiştir tabi dönem içerisinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 19.maddesine göre açık ihale usulü ile toplam (478) ihalenin gerçekleştirildiği, 21-a-b-c-f yöntemleriyle ise (2522) ihale yapıldığı, ayrıca (3-i) usulüyle (10) alım yapıldığı incelenmiştir.

Bundan böyle de yapılan ihalelerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve diğer ihale mevzuatı hükümlerine uygun olarak yapılması ihmal edilmemelidir.

229- Teftiştir tabi dönemde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre yapılan işler için düzenlenen ihale dosyalarında belgelerin işlem tarihine göre sıralı bir şekilde yerleştirilmediği ve dosya tasnifinin genel olarak düzenli olmadığı incelenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İhale İşlem Dosyası" başlıklı 7. maddesindeki; "İhalesi yapılacak her iş için bir işlem dosyası düzenlenir. Bu dosyada ihale yetkilisinden alınan onay belgesi ve eki yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetveli, ihale dokümanı, ilan metinleri, adaylar veya istekliler tarafından sunulan başvurular veya teklifler ve diğer belgeler, ihale komisyonu tutanak ve kararları gibi ihale süreci ile ilgili bütün belgeler bulunur."

Hükmü uyarınca işlem yapılmasına ve ihale işlem dosyalarındaki belgelerin işlem tarihine göre sıralı bir şekilde yerleştirilmesine dikkat edilmeli; 4734 sayılı Kanunun 7.maddesi gereğince ihalesi yapılacak işlerle ilgili bütün belgelerin bulunması gerektiğinden ve daha sonra

oluşacak çeşitli ihtilafların çözümünde bu ihale dosyalarının esas alınacak olması nedeniyle dosyaların düzenli şekilde tutulması sağlanmalıdır.

230- İhale onay belgeleri üzerinde yapılan incelemede genel olarak ihale dokümanı için ücretin belirlendiği görülmüş, ancak bazı ihale işlem dosyalarında ise ihale dokümanı satış bedeli tespit tutanağının bulunmadığı incelenmiştir.

2022/317852 İKN’li Çorum Osmancık İlçesi Osmangazi İlkokulu Onarım ve Doğalgaz Dönüşüm İnşaatı İş, 2021/94039 İKN’li Çorum Osmancık İlçesi Nenehatun Ortaokulu Yapımı İş bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 28.maddesinde; “İhale ve ön yeterlik dokümanı idarede bedelsiz görülebilir. Ancak, ön yeterlik veya ihaleye katılmak isteyen isteklilerin bu dokümanı satın almaları zorunludur. Doküman bedeli, basım maliyetini aşmayacak ve rekabeti engellemeyecek şekilde idarelerce tespit edilir.” denildiğinden, madde hükmüne uygun işlem yapılması sağlanmalıdır.

231- İhale komisyonunun oluşturulması ve görevlendirilmesi hususunda yapılan incelemede, ihale komisyonunun mevzuatın öngördüğü şekilde oluşturulduğu, ancak yapılan bazı ihalelerde İhale Komisyon Olur’unun alınmadığı, ayrıca genel olarak ihalelerde komisyon üyelerine görevlendirme onayı ile ihale dosyasının bir örneğinin imza karşılığı tebliğ edilmediği incelenmiştir.

2022/464497 İKN’li Çorum Merkez Şahinkaya Köyü Yerüstü Sulama Tesisleri Yapımı İş, İhale Komisyonu Olur’unun alınmamasına,

2022/717898 İKN’li Kargı Yunus Emre İlkokulu Deprem Güçlendirme ve Onarım İş ve 2021/368135 İKN’li Osmancık Halk Kütüphanesi Tefrişat Alımı İş de ihale dosyasının imza karşılığı tebliğ edilmemesi hususuna örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 6.maddesinde; “İhale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinin en az dört kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dâhil olmak üzere görevlendirir. Gerekli incelemeyi yapmalarını sağlamak amacıyla ihale işlem dosyasının birer örneği, ilân veya daveti izleyen üç gün içinde ihale komisyonu üyelerine verilir.” denildiğinden,

Bundan böyle; İhale Komisyon Olur’unun alınması, görevlendirme belgesi ve ihale işlem dosyasının birer örneğinin, yedek üyeler de dâhil olmak üzere komisyon üyelerinin tamamına tebliğ edilmesi sağlanmalıdır.

232- İhalelerde ihale komisyon kararlarının mevzuatın öngördüğü sürelerde ihale yetkilisinin onayına sunulmadığı ve bazı dosyalarda ihale komisyon kararının ihale yetkilisi tarafından imzalanmadığı ve düzenlenen tutanakların komisyon üyeleri tarafından imzalanmadığı incelenmiştir.

2020/488228 İKN’li Sungurlu İlçesi Yörüklü Köyünde 130 Mt Uzunluğunda Trapez Kanal ve 40 Mt Uzunluğunda Beton Brit Yapım işinin ihale Yetkilisinin onayına sunulmadığı bu duruma örnektir.

2021/379068 Ortaöğretim Kurumları 1-Grup Onarım ve Doğalgaza Dönüşüm İnşaatı İşi'nde ise "İhale komisyonunca alınan kararlar ve düzenlenen tutanaklar, komisyon başkan ve üyelerinin adları, soyadları ve görev unvanları belirtilerek imzalanır." hükmüne uymadığı incelenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 40.maddesinde; "İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder." hükmü yer almaktadır.

Kamu İhale Kanunu'nun 40.maddesindeki düzenleme çerçevesinde ihale komisyon kararının alınması ve alınan komisyon kararının belirtilen süreleri aşmayacak şekilde ihale yetkilisinin onayına sunulması sağlanmalıdır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 6.maddesinde; İhale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinin en az dört kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir.

İhale komisyonunca alınan kararlar ve düzenlenen tutanaklar, komisyon başkan ve üyelerinin adları, soyadları ve görev unvanları belirtilerek imzalanmalıdır.

233- Sözleşmeye davet yazılarının genel olarak itiraz sürelerinin beklenmesine riayet edilerek yazıldığı, ancak bazı dosyalarda bu sürelere uyulmadığı incelenmiştir.

2022/421044 İKN'li Okul, Kurum ve Hizmet binaları 2-Grup Onarım ve Doğalgaz Dönüşüm İnşaatı İşi'nde, sözleşmeye davet tebligatının 02.06.2022 tarihinde gönderilmesi ve sözleşmenin 13.06.2022 tarihinde imzalanması bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 41.maddesinin 3.fıkrasındaki; "İhale sonucunun bütün isteklilere bildiriminden itibaren; 21.maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerde beş gün, diğer hallerde ise on gün geçmedikçe sözleşme imzalanamaz." ve 42.maddesinin 1.fıkrasındaki; "41.maddede belirtilen sürelerin bitimini, ön mali kontrol yapılması gereken hallerde ise bu kontrolün tamamlandığı tarihi izleyen günden itibaren üç gün içinde ihale üzerinde bırakılan istekliye, tebliğ tarihini izleyen on gün içinde kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması hususu bildirilir. Yabancı istekliler için bu süreye oniki gün ilave edilir." denilmektedir.

Bundan böyle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 41. maddesinde belirlenen sürelere riayet edilmesi sağlanmalıdır.

234- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında yapılan bazı ihalelerde ihale işlem dosyasında yer alması gereken belgelerin eksik olduğu incelenmiştir.

2020/345521 İKN'li Çorum Amatör Spor Kulüplerine Dağıtılmak Üzere 1320 Çift Tozluk, 660 Adet Futbol Antrenman Topu, 3 Adet Voleybol Müsabaka Topu, 66 Çift Kaleci Eldiveni, 660 Adet Yağmurluk ve 8 Çift Güreş Ayakkabısı Alımı İşi, 2021/368135 İKN'li Çorum Osmancık Halk Kütüphanesi Tefrişat Alımı İşi, 2022/885531 İKN'li Çorum Merkez Çıkrık Köyü Sulama Havuzu Yapım İşi ve 2019/673848 İKN'li Çorum Ortaköy Karahacıp Köyü Yer Üstü Sulama Tesisi bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 7. Maddesinde; İhalesi yapılacak her iş için bir işlem dosyası düzenlenir. Bu dosyada ihale yetkilisinden alınan onay belgesi ve eki yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetveli, ihale dokümanı, ilân metinleri, adaylar veya istekliler tarafından sunulan başvurular veya teklifler ve diğer belgeler, ihale komisyonu tutanak ve kararları gibi ihale süreci ile ilgili bütün belgeler bulunur.

Bundan böyle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 6. maddesinde belirtilen hususlara riayet edilmesi sağlanmalıdır.

235- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında pazarlık usulü ile yapılan bazı ihalelerde idarenin öngördüğü hukuki gerekçenin hazırlanmadığı incelenmiştir.

2020/345521 İKN'li Çorum Amatör Spor Kulüplerine Dağıtılmak Üzere 1320 Çift Tozluk, 660 Adet Futbol Antrenman Topu, 3 Adet Voleybol Müsabaka Topu, 66 Çift Kaleci Eldiveni, 660 Adet Yağmurluk ve 8 Çift Güreş Ayakkabısı Alımı İşi, 2021/368135 İKN'li Çorum Osmancık Halk Kütüphanesi Tefrişat Alımı İşi bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21. maddesine göre aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

c) Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

e) İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenememesi.

f) İdarelerin yaklaşık maliyeti her mali yıl belirlenen eşik değere kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları denilmektedir.

Bundan böyle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21. maddesi kapsamında yapılacak alımlarda kanunun ilgili maddelerinde belirtilen hususlara riayet edilerek hukuki gerekçe hazırlanmalıdır.

236- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında yapılan bazı ihalelerde yaklaşık maliyet tutarının aşılması ihale edildiği incelenmiştir.

2021/785191 İKN'li Çorum İl Özel İdaresi 2022 Yılı 700000 Lt Motorin ve 10000 Lt Kurşunsuz Benzin (95 Oktan) Alımı İşi bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu ihale kanununun 9. maddesinde; yaklaşık maliyet ile ilgili olarak; "Mal

veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilânlarında yer verilmez, isteklilere veya ihale süreci ile resmî ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra; Kamu İhale Genel Tebliğinde yapılan düzenleme gereği yaklaşık maliyetin üzerindeki isteklilere ait tekliflerin değerlendirilmesi ihale komisyonu tarafından yapılmalıdır.

Bu değerlendirme yapılırken; öncelikle yaklaşık maliyet hesaplanırken değerlendirilmeyen herhangi bir husus olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Bunun içinde ihale komisyonunda görev alan ihale konusu işin uzmanı olan teknik üyelerinin yaklaşık maliyet kontrolü sağlayarak yaklaşık maliyet kontrolü yapmaları ve istekliler tarafından verilen teklif fiyatlarının **piyasa rayiç fiyatlarını yansıtıp yansıtmadığının sorgulanması gerekmektedir.**

Bu hususlar ihale komisyonu tarafından değerlendirildikten sonra verilen teklifler yaklaşık maliyete göre mukayese edilmeli ve bütçe ödenekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Bundan böyle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 9. Maddesi ve Kamu İhale Genel Tebliğinde belirtilen hususlara riayet edilmesi ve ihale komisyon kararlarında da bu gerekçelere yer verilmesi sağlanmalıdır.

237- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2020/162908 İKN'li “Çorum İli Merkez Hayrettin Karaman İhl ve Sungurlu Kyk Yurt Çevre Düzenlemesi Beton Parke Taşı Yapım İşİ” için İhale komisyonu tarafından 20.05.2020 tarihli EKAP dokümanı ile ihaleye en avantajlı teklif veren kişi olarak Elif KIZILATEŞ (115.979,91TL.) belirlenmiştir. 28.05.2020 tarihinde EKAP üzerinden sorgulanamayan belgelerini İdari Şartnamenin 7.9. maddesi uyarınca 01.06.2020 tarihine kadar idareye sunması istenmiştir. Söz konusu belgelerin idareye sunulmadığı 02.06.2020 tarihli tutanakla imza altına alınmıştır. Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğünün 02.06.2020 tarihli ve 6323 sayılı yazısı ile Elif KIZILATEŞ'e ait 3.500 TL tutarındaki geçici teminat tutarının ilgilisine iade edilmesi istenmiş ve 03.06.2020 tarihli ihale komisyon kararı ile ihale en avantajlı teklif veren ikinci teklif sahibi Azra Yapı şirketine (117.982,00TL.) ihale edilerek geçici teminatın kişiye iade edildiği incelenmiştir.

4734 sayılı Kamu ihale kanununun 10. Maddesinde; aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır:

a) İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.

b) İflası ilân edilen, zorunlu tasfiye kararı verilen, alacaklılara karşı borçlarından dolayı mahkeme idaresi altında bulunan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.

c) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olan.

d) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan.

e) İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.

f) İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, ihaleyi yapan idareye yaptığı işler sırasında iş veya meslek ahlakına aykırı faaliyetlerde bulunduğu bu idare tarafından ispat edilen.

g) İhale tarihi itibarıyla, mevzuatı gereği kayıtlı olduğu oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan.

h) Bu maddede belirtilen bilgi ve belgeleri vermeyen veya yanıltıcı bilgi ve/veya sahte belge verdiği tespit edilen.

i) 11 inci maddeye göre ihaleye katılmayacağı belirtildiği halde ihaleye katılan.

j) 17 nci maddede belirtilen yasak fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilen.

Bu madde kapsamında istenen belgelerden hangilerinin taahhütname olarak sunulabileceği Kurum tarafından belirlenir. Gerçeğe aykırı hususlar içeren taahhütname sunulması veya ihale üzerinde kalan istekli tarafından taahhüt altına alınan durumu tevsik eden belgelerin sözleşme imzalanmadan önce verilmemesi halinde bu durumda olanlar ihale dışı bırakılarak geçici teminatları gelir kaydedilir.”

Bundan sonra, belirtilen hükümlere riayet edilerek iş ve işlemlerin tamamlanması ve geçici teminatların gelir kaydedilmesi sağlanmalıdır.

238- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2020/162908 İKN'li “Çorum İli Merkez Hayrettin Karaman İhl için 750 metrekare, Sungurlu Kyk Yurt Çevre Düzenlemesi için ise 2.750 metrekare Beton Parke Taşı Yapım İşİ” için sözleşmede toplamda 3500 metrekare parke taşı yapılacağı belirtilmiştir. Fakat Çorum Hayrettin Karaman İ.H.L.'ye yapılacak olan 750 metrekare parke taşı karşılığı asfalt olarak Çorum Belediyesi tarafından yapıldığı için sözleşmeden çıkarılarak planlanan 750 metrekare parke taşının Sungurlu Kyk Yurt Müdürlüğü'ne yapıldığı incelenmiştir. Ancak yapılan değişiklik ile alakalı herhangi bir onayın alınmadığı ve konuya ilişkin bir tutanağın düzenlenmediği incelenmiştir.

4735 Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 15. Maddesinde; Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve **idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla**, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

a) İşin yapılma veya teslim yeri.

b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.

Bundan sonra, belirtilen hükümlere riayet edilerek iş ve işlemlerin tamamlanması sağlanmalıdır.

239- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında yapılan bazı ihalelerde ihale onay belgelerinde ödenek miktarının belirtilmediği incelenmiştir.

2022/762804 İKN'li Alaca Dodurga ilçelerine bağlı 3 köyde grup Beton Parke Taşı Döşeme Yapım İşi, 2022/838790 İKN'li Sungurlu Alembeyli Grup Yoluna 1 Kat Asfalt Yapılması İçin Mıdır ve Elekaltı Malzeme Nakli Mal Alım İşi bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu ihale kanununun 5. Maddesinde; İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez. Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez. Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. (Ek cümle: 2/7/2018-KHK-703/171 md.) Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartlarına uygun şekilde yerine getirilme zorunluluğu nedeniyle Cumhurbaşkanlığınca gerçekleştirilecek her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihaleler bu Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılabilir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir. **Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılmaz.**

Bundan sonra, belirtilen hükümlere riayet edilerek iş ve işlemlerin tamamlanması sağlanmalıdır.

240- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında yapılan bazı ihalelerde ihale sonuç formlarının süresi içerisinde Kamu İhale Bülteninde yayımlandığına ilişkin belgelerin dosyalarda muhafaza edilmediği incelenmiştir.

2022/739851 İKN'li Asfalt Yapılması İçin Mıdır ve Elekaltı Malzeme Temini İşi, 2021/383269 İKN'li Temel Eğitim Kurumları 5-Grup onarım ve doğalgaza dönüşüm inşaatı İşi bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu ihale kanununun 47. Maddesinde; Bu Kanun kapsamında yer alan idarelerin yapım işleri ile mal ve hizmet alımlarının sonuçları, 42'nci maddeye göre gönderilenler hariç, en geç on beş gün içinde Kuruma bildirilir. Bu sonuçlardan Kanun kapsamındaki ihalelere ilişkin olanlar Kurum tarafından Kamu İhale Bülteninde yayımlanır. Sonuç bildirimlerinde yer verilecek bilgiler ile savunma, güvenlik ve istihbarat alanlarında görev yapan idarelerin Kanun kapsamında yaptıkları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihale sonuçlarından hangilerinin yayımlanacağı ilgili idarenin görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir.

Bundan sonra, belirtilen hükümlere riayet edilerek iş ve işlemlerin tamamlanması sağlanmalıdır.

241- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında yapılan bazı ihalelerde ihale üzerinde kalan isteklinin sözleşme imzalanmadan önce ihale tarihi itibarıyla Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenen limitler dâhilinde vergi borcu/SGK borcu olmadığına dair belgelerin ihale dosyasına konulmadığı incelenmiştir.

2022/728547 İKN'li Boğazkale Kaymaz Köyü Sulama Havuzu Yapım İşİ, 2022/783187 İKN'li Osmancık İnal-Karaçay Köyleri Yerüstü Sulama Tesisi ve İncesu Köyü Sulama Havuzu Yapımı İşİ ve 2019/332579 İKN'li Çorum Merkez Küçükgülücek & Mecitözü Boyacı & Merkez Sarılık Köyleri Sulama Havuzları İşİ bu duruma örnektir.

4734 sayılı Kamu ihale kanununun 10. Maddesinde; aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır:

a) İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütölen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.

b) İflası ilân edilen, zorunlu tasfiye kararı verilen, alacaklılara karşı borçlarından dolayı mahkeme idaresi altında bulunan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.

c) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olan.

d) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan.

e) İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.

f) İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, ihaleyi yapan idareye yaptığı işler sırasında iş veya meslek ahlakına aykırı faaliyetlerde bulunduğu bu idare tarafından ispat edilen.

g) İhale tarihi itibarıyla, mevzuatı gereği kayıtlı olduğu oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan.

h) Bu maddede belirtilen bilgi ve belgeleri vermeyen veya yanıltıcı bilgi ve/veya sahte belge verdiği tespit edilen.

i) 11'inci maddeye göre ihaleye katılamayacağı belirtildiği halde ihaleye katılan.

j) 17'nci maddede belirtilen yasak fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilen.

Yine Kamu İhale Genel Tebliği 17 maddesi 3 ve 4. Fıkralarında;

17.3. 4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin son fıkrasının (c) bendi uygulamasında kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcunun belirlenmesinde aşağıda belirtilen hususlar esas alınacaktır:

17.3.1. Türkiye genelindeki borç asıl ve fer' ileri toplamı dikkate alınmak kaydıyla, isteklilerin;

a) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran tüzel kişiliği haiz işveren olması halinde;

1) Gerek kendilerine ait işyerlerinin gerek devir aldıkları işyerlerinin gerekse kendi işyerleriyle birleşen veya kendi işyerlerine katılan işyerlerinin muaccel hale gelmiş sigorta

primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi borçları ile bunlara ilişkin gecikme cezası, gecikme zamları ile diğer fer' ileri,

2) 1/5/2004 tarihinden sonra biten ihale konusu işler ve özel bina inşaatı işyerlerinden dolayı gerek Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan araştırma, gerekse Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlerce İşyeri Kayıtlarının İncelenmesi Hakkında Yönetmelik gereğince yapılan inceleme sonucunda, fark işçilik matrahı üzerinden bulunan ve isteklilerce ödenmesi kabul edilen prim, gecikme cezası ve gecikme zammı tutarları,

3) İşin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespiti hususunda Sosyal Güvenlik Kurumu denetim elemanlarınca düzenlenen raporlarda önerilen asgari işçilik miktarı üzerinden hesaplanan prim, gecikme cezası ve gecikme zammı tutarlarının idari aşamada kesinleşmiş olan kısımları,

4) Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlerden ya da kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde veya kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden çalıştığı tespit edildiği halde bu çalışmalarını veya prime esas kazancı Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeyen veya eksik bildirilen sigortalılardan dolayı tahakkuk ettirilen sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi borçları ile bunlara ilişkin gecikme cezası, gecikme zamları ve diğer fer' ilerinin idari aşamada kesinleşmiş olan kısımları,

5) Kesinleşmiş mahkeme kararları uyarınca geriye doğru verilen prim belgelerine istinaden oluşan ve muaccel hale gelmiş sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi borçları ile bunlara ilişkin gecikme cezası, gecikme zamları ve diğer fer' ileri,

6) Ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmadığına veya eksik ücret ödendiğine dair belgeleri Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmeyen veya verilen belgeleri anılan Kurumca geçerli sayılmaması nedeniyle tahakkuk ettirilen sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi borçları ile bunlara ilişkin gecikme cezası, gecikme zamları ve diğer fer' ilerinin idari aşamada kesinleşmiş olan kısımları,

7) Bir işverenin işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölümü veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran alt işverenin, bu işyerlerinde çalıştırdıkları sigortalılardan dolayı tahakkuk eden ve ödenmeyen sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunlara ilişkin gecikme cezası, gecikme ve diğer fer' ileri,

8) Ortağı olduğu şirketin sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunlara ait gecikme cezası, gecikme zamları ve diğer fer' ilerine ilişkin borçlarından ötürü, (şirketin nevi dikkate alınarak) sorumlu olduğu tutarları, b) 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran tüzel kişi olması halinde; 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştırmalarından dolayı yukarıda (a) bendinde sayılan borçların yanı sıra (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştırmalarından dolayı yasal ödeme süresi geçmiş prim, kesenek ve kurum karşılıkları ile bunların gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer

fer'ileri, c) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştırmamasından dolayı gerçek kişiliği haiz işveren, kendi sigortalılığından dolayı ise, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılması halinde; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan dolayı yukarıda (a) bendinde sayılan borçları ile gerek üst düzey yöneticisi olduğu ve gerekse ortağı olduğu şirketin Kuruma olan sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunlara ait gecikme cezası, gecikme zamları ve diğer fer'ilerine ilişkin borçlarından ötürü, şirketin nevisi dikkate alınarak sorumlu olduğu tutarlar ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki çalışmasından dolayı yasal ödeme süresi geçmiş prim ve sosyal güvenlik destek primi borçları(Ek ibare: 27/04/2016–29696 R.G. / 1. Md.)ve 5510 sayılı Kanunun 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası prim borçları ile bunların gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer fer'ileri, ç) Sadece 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılması veya sosyal güvenlik destek primi ödeme yükümlüsü olması halinde; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmasından veya sosyal güvenlik destek primi ödeme yükümlülüğünden doğan yasal ödeme süresi geçmiş prim, sosyal güvenlik destek primi borçları(Ek ibare: 27/04/2016–29696 R.G. / 2. Md.)ile 5510 sayılı Kanunun 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası prim borçları ve bunların gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer fer'ileri, ile gerek üst düzey yöneticisi olduğu ve gerekse ortağı olduğu işveren şirketin 5510 sayılı Kanun kapsamında Kuruma olan sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunlara ait gecikme cezası, gecikme zamları ve diğer fer'ilerine ilişkin borçlarından ötürü, şirketin nevisi dikkate alınarak sorumlu olduğu tutarları, kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olarak kabul edilecektir.

17.3.2. Öte yandan isteklinin Türkiye genelindeki;

1) İlgili kanunlara göre tecil ve taksitlendirilerek ya da özel kanunlara göre yeniden yapılandırılarak ödeme planına bağlanan ve anılan kanunlar gereğince tecil ve taksitlendirmeye ya da yapılandırmaya ilişkin taksit ve/veya cari aya ilişkin ödeme yükümlükleri yerine getirilmiş olması kaydıyla, tecil ve taksitlendirmeye ya da yeniden yapılandırmaya konu prim, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi, kesenek, kurum karşılığı ile bunların fer'ileri,

2) 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın üst sınırının 3 katını aşmayan ve (a) bendi kapsamına giren (7 numaralı alt bendinde belirtilen borçlar hariç) sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

3) 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın üst sınırının 6 katını aşmayan ve (a) bendinin 7 numaralı alt bendinde belirtilen sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

4) 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın üst sınırının 3 katını aşmayan ve (b) bendi kapsamına giren ve 5510 sayılı Kanunun 4

üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

5) 5510 sayılı Kanununun 82'nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın üst sınırının 3 katını aşmayan ve (b) bendi kapsamına giren ve 5510 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin prim, kesenek, kurum karşılığı ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

6) 5510 sayılı Kanununun 82 nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın üst sınırının 3 katını aşmayan ve (c) bendi kapsamına giren ve 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin ((a) bendinin 7 numaralı alt bendinde belirtilen borçlar hariç) sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

7) 5510 sayılı Kanununun 82 nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın alt sınırının 3 katını aşmayan, (c) bendi kapsamına giren ve 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılan sigortalılığında doğan prim borçları, sosyal güvenlik destek primi borçları(Ek ibare: 27/04/2016–29696 R.G. / 3. Md.) ve 5510 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası prim borçları ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

8) 5510 sayılı Kanununun 82'nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın alt sınırının 3 katını aşmayan ve (Değişik ibare: 25/12/2013-28862 R.G./ 1. md.) (ç) bendi kapsamına giren ve 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılan sigortalılığında doğan prim borçları, sosyal güvenlik destek primi borçları ile (Ek ibare: 27/04/2016–29696 R.G. / 4. Md.) ve 5510 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası prim borçları bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar,

9) Tasarrufa teşvik kesintisi ve katkı tutarları, konut edindirme yardımı, idari para cezaları borçları,

10) İlgili Kanunlar uyarınca takip ve tahsil görevi verilmiş olan özel işlem vergisi, eğitime katkı payı ve damga vergisi ile bunlara bağlı gecikme zamları, kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olarak değerlendirilmeyecektir. İsteklinin;

a) İlgili mevzuatına göre tahakkuk eden prim borçlarının süresi içinde ödenmemesi halinde kesinleşmiş prim borcu olduğu,

b) Prim borcuna karşı dava açılması halinde, bu dava sürecinde veya sonucunda takip ve tahsili durduracak geçici veya nihai bir karar bulunmadığı durumlarda kesinleşmiş prim borcu olduğu,

c) Prim borcunun 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde cebren tahsili yolunda tesis edilen işlemlere karşı dava açılması halinde, bu dava sürecinde veya sonucunda takip ve tahsili durduracak geçici veya nihai bir karar bulunmadığı durumlarda kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olduğu,

d) Vadesi geçtiği halde ödenmemiş ancak ilgili kurum tarafından belli bir vadeye bağlanarak tecil edilmiş prim borçlarının, vadesindeki ödemeler aksatılmadığı sürece, kesinleşmiş prim borcu olmadığı, kabul edilecektir.

17.3.3. İsteklilerin sosyal güvenlik prim borcu olmadığına ilişkin belgeyi işyerinin kayıtlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünden/Sosyal Güvenlik Merkezinden alması, bu belgenin; ilgili müdürlükçe aynı işverene ait Türkiye genelini kapsayacak şekilde yapılacak araştırma neticesinde düzenlenmesi ve (Ek ibare: 13.09.2019-30887 R.G./1. md., yürürlük:23.09.2019) son başvuru ve/veya ihale tarihi itibarıyla olan durumu göstermesi gerekmektedir. Aynı isteklinin başka yerlerdeki işyeri sicil kayıtlarına ilişkin sosyal güvenlik prim borcu bulunduğu idarelerce tespit edilmesi halinde 4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesi uyarınca işlem yapılması gerekmektedir.

17.3.4. Sosyal güvenlik prim borcu olmadığına ilişkin olarak; gerçek kişi isteklilerin 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna prim borcu olmadığına dair belge, tüzel kişi isteklilerin ise 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna sosyal güvenlik prim borcu olmadığına dair belge vermeleri yeterli olacak, tüzel kişi isteklilerin ortağı olan gerçek kişilerin 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında prim borcu olmadığına ilişkin belge istenmeyecektir. Yabancı istekliler için Kanununun 10 uncu maddesinin (a), (b) ve (g) bentleri için bu Tebliğde belirtilen açıklamalar çerçevesinde uygulama yapılacaktır.

17.4. 4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendine ilişkin olarak,

17.4.1. (Değişik: 06/02/2018-30324 R.G./1. md., yürürlük: 01/03/2018)[*] Yıllık gelir, yıllık kurumlar, katma değer, özel tüketim, özel iletişim, motorlu taşıtlar, şans oyunları, damga, banka ve sigorta muameleleri vergileri, gelir ve kurumlar vergisine ilişkin tevkifatlar ve geçici vergiler ile (Mülga ibare: 16/03/2019-30716 R.G./8. md.) bu alacaklara ilişkin vergi ziyai cezaları, gecikme zammı ve faizleri bağlamında toplam 5.000 TL'yi aşan tutarlardaki borçlar vergi borcu olarak kabul edilecektir.

17.4.2. İsteklinin; a) Beyan üzerine alınan veya maktu olarak belirlenip ödemesi belirli tarihlerde yapılan vergilerde ödeme vadesi geçmiş olup ödeme yapılmamış ise kesinleşmiş vergi borcu olduğu, b) Vergi borcunun 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde cebren tahsili yolunda tesis edilen işlemlere karşı dava açılması halinde, bu dava sürecinde veya sonucunda takip ve tahsili durduracak geçici veya nihai bir karar bulunmadığı durumlarda kesinleşmiş vergi borcu olduğu, c) Resen, ikmalen veya idarece yapılan tarhiyatlara karşı vergi yargısında dava açılmışsa bu dava üzerine tahsil edilebilir hale gelmiş ve süresinde ödenmemiş alacak bulunmadığı sürece kesinleşmiş vergi borcu olmadığı, ç) Resen, ikmalen veya idarece yapılan tarhiyatlara karşı dava açma süresi geçirilmediği sürece, kesinleşmiş vergi borcu olmadığı, d) Vadesi geçtiği halde ödenmemiş ancak vergi idaresi tarafından taksitlendirilmiş veya tecil edilmiş vergi borçlarının, vadesindeki ödemeler aksatılmadığı sürece, kesinleşmiş vergi borcu olmadığı, kabul edilecektir.

17.4.3. (Değişik: 06/02/2018-30324 R.G./1. md., yürürlük: 01/03/2018) İsteklilerin vergi borcu olmadığına ilişkin belgeyi, başvuracakları herhangi bir vergi dairesinden veya Gelir İdaresi Başkanlığının internet adresi (www.gib.gov.tr) üzerinden almaları mümkündür. Bu belgenin; (Ek ibare: 13.09.2019-30887 R.G./1. md., yürürlük:23.09.2019) son başvuru ve/veya ihale tarihi itibarıyla olan durumu göstermesi ve isteklinin 17.4.1. numaralı alt maddede belirtilen alacak türlerinden olan borçları dikkate alınarak ilgili vergi dairelerinden temin edilen bilgiler kapsamında düzenlenmesi gerekmektedir.

17.4.4. (Mülga: 06/02/2018-30324 R.G./1. md., yürürlük: 01/03/2018) 17.4

17.4.5. Yabancı istekliler için Kanunun 10 uncu maddesinin (a), (b) ve (g) bentleri için bu Tebliğde belirtilen açıklamalar çerçevesinde uygulama yapılacaktır.

Bundan sonra, belirtilen hükümlere riayet edilerek iş ve işlemlerin tamamlanması sağlanmalıdır.

242- Çorum İl Özel İdaresi tarafından 2019-2023 yılları arasında 4734 Sayılı Kanun'un 3.maddesi (i) bendi kapsamında yapılan Evlik ve Koyunbaba Türbelerinin Doğa ve Tarih Turizmine Kazandırılması Projesi İş'i'ne ait ihale dokümanlarının 4734 sayılı kanunun 22.maddesi d bendine göre düzenlendiği incelenmiştir.

4734 sayılı Kamu ihale kanununun 18 maddesinde, İdarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde aşağıdaki usullerden biri uygulanır:

- a) Açık ihale usulü.
- b) Belli istekliler arasında ihale usulü.
- c) Pazarlık usulü.

Yine 4734 sayılı Kamu ihale kanununun 48 maddesinde, Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır. Danışmanlık hizmetleri, bu bölümde yer alan hükümlere uygun olarak sadece belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale edilir. (Değişik son cümle: 31/3/2012-6288/6 md.) Ancak yaklaşık maliyeti 13'üncü maddenin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının dört katının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir.

Yine 4734 sayılı Kamu ihale kanununun 3. Maddesi (i) bendinde; "21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon, restitüsyon ve konservasyon projeleri, sokak sağlıklaştırma, çevre düzenleme projeleri ve bunların uygulamaları ile değerlendirme, muhafaza, nakil işleri ve kazı çalışmalarına ilişkin mal ve hizmet alımları." hükümleri yer almaktadır.

Bundan sonra, belirtilen hükümlere riayet edilerek iş ve işlemlerin tamamlanması, ihale yönteminin doğru seçilmesi ve belirlenen ihale yöntemine göre standart form ve evrakların düzenlenmesi sağlanmalıdır.

Doğrudan Temin:

243- İl Özel İdaresince, 2019-2023* yılları arasında Doğrudan Temin yöntemiyle gerçekleştirilen işlerin sayılarına ilişkin tablo aşağıdadır.

ÇORUM İL ÖZEL İDARESİ		
2019-2023* ARASI DOĞRUDAN TEMİN HARCAMA TUTARLARI		
YIL	Doğrudan Temin Sayısı	Miktar (KDV Dâhil)
2019	453	5.012.432,10
2020	658	8.510.446,35
2021	667	12.420.969,26
2022	857	31.662.227,67
2023*	349	17.336.618,26
TOPLAM	2984	74.942.693,64

Not: 2023* yılı verileri teftiş tarihi itibariyledir.

Alımların birim müdürlüklerince yapıldığı, 2019-2023 yılları arasında (22/d) kapsamında (2984) adet ve (74.942.693,64)-TL tutarında mal ve hizmet alımı ile yapım işinin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Genel olarak doğrudan teminin yoğun olarak yapıldığı idarelerde alımların EKAP üzerinden yapılması ve ilanlı olarak tüm kamuoyuna duyurulması 4734 sayılı kanunun temel ilkelerinden olan şeffaflık ve saydamlık ilkelerine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Kamu İhale Kanunu'na göre açık ihale ve belli istekliler arasında pazarlık usulünün esas olduğu, Doğrudan Temin usulünün ise ancak mevzuatta belirtilen şartlar oluştuğunda yapılabileceği dikkate alınarak, bundan böyle mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin Açık İhale yöntemiyle gerçekleştirilmesi, ancak mevzuatta belirtilen sınırlı hallerde diğer yöntemlerin uygulanması sağlanmalıdır.

244- Doğrudan temin usulü ile yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde onay belgesinin hazırlandığı görülmüştür. İhale Onay belgesinde örnek olarak aşağıdaki eksiklikler tespit edilmiştir.

Plan Proje Müdürlüğüne ait 2019/--- nolu dosyanın ihale onay belgesinde ihale numarası bulunmamaktadır.

Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne ait 2023/607 nolu ihale onay belgesinde Ödenek Kullanılabilir Miktarı belirtilmemiştir.

Tarımsal Destekler Müdürlüğü 2022/1722 sayılı ihale onay belgesinde Yaklaşık Maliyet Miktarı yazılmamıştır. İhale onay belgesinde piyasa araştırma komisyonu oluşturulmamış ya da ayrıca olur alınmamıştır.

Yapılan incelemelerde İl Özel İdaresine ait müdürlüklerde çoğu dosyalarda ihale onay belgesinde ya da ayrı bir olur ile Piyasa Fiyat Araştırması için görevlendirilenlerin onayı ve görevlendirilenlere gerekli görevlendirilme imzaları alınmamıştır.

Yapılan incelemelerde İl Özel İdaresine ait müdürlüklerde çoğu dosyalarda Yaklaşık Maliyet araştırması için görevlendirilenlerin onayı ve görevlendirilenlere gerekli görevlendirilme imzaları alınmamıştır.

Yapılan incelemelerde İl Özel İdaresine ait müdürlüklerde çoğu dosyalarda Muayene Kabul tutanağında görevlendirilenlerin onayı ve görevlendirilenlere gerekli görevlendirilme imzaları alınmamıştır.

Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin 49.maddesinde; "4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22.maddesinin (d) bendine göre doğrudan temin usulüyle yaptırılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işi bedellerinin ödemelerinde;

-Onay Belgesi,

-Piyasa Fiyat Araştırması Tutanağı veya ihale komisyonu kararı,

-Düzenlenmesi gerekli görülmüş ise sözleşme,

-Fatura,

-Muayene ve kabul komisyonu tutanağı, kabul işleminin idarece yapılması halinde ise idarece düzenlenmiş belge,

-Mal ve malzeme alımlarında, taşınır işlem fişi ödeme belgesine bağlanır." denilmektedir.

Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin 49.maddesindeki düzenleme çerçevesinde ihale yetkilisinden onay belgesi alınması sağlanarak, madde metninde belirtilen diğer hususların yerine getirilmesi ihmal edilmemelidir.

245- 4734 sayılı Kanununun 22/d maddesine göre doğrudan temin yoluyla yapılan alımlarda yaklaşık maliyetin tespit edildiği incelenmiştir.

4734 sayılı Kanununun 22/d maddesine göre ihtiyaçları temin ederken yaklaşık maliyetin tespiti zorunlu olmamakla birlikte, yaklaşık maliyeti tespit etmeden karşılanacak ihtiyacın belirlenen parasal tutarın altında kalıp kalmadığı bilinemeyeceğinden, 4734 sayılı Kanununun 22/d maddesine göre yapılacak ihaleler için öncelikle yaklaşık maliyet hesap cetvelinin idarece hazırlanması ve hesap cetvelinin ihale yetkilisine onaylatılması ihmal edilmemelidir.

246- Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesi kapsamında yapılan alımlarda piyasa fiyat araştırması yapacak kişi veya kişilerin belirlendiği incelenmiştir.

Kamu İhale Kanunu'nun 22.maddesinin son fıkrasında; "İhale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir." düzenlemesinin bulunduğundan,

4734 sayılı Kanununun 22/d maddesi kapsamında yapılacak alımlarda piyasa fiyat araştırması yapacak kişi ya da kişilerin ihale yetkilileri tarafından belirlenmesi ihmal edilmemelidir.

247- Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesi kapsamında yapılan mal alımlarında Muayene ve Kabul Komisyonunun kurulduğu ancak muayene kabul komisyonu tutanaklarının düzenlenmediği ve muayene kabul komisyonlarına dair eksiklikler olduğu incelenmiştir.

Muayene ve Kabul Komisyonu belgesinde örnek olarak aşağıdaki eksiklikler tespit edilmiştir.

Mali Hizmetler Müdürlüğüne ait 2020/318 nolu dosyada muayene tarihinden önce fatura düzenlenmiştir.

Kültür Sosyal İşler Müdürlüğüne ait 1604 nolu dosyada satın alma işlemi yapıldığı halde muayene ve kabul tutanağı düzenlenmemiştir.

İnsan Kaynakları Müdürlüğüne ait 2019/1332 nolu dosyada satın alma işlemi yapıldığı halde muayene ve kabul tutanağı düzenlenmemiştir.

İnsan Kaynakları Müdürlüğüne ait 2021/1169 nolu dosyada satın alma işlemi yapıldığı halde Hizmet İşler kabul tutanağı düzenlenmemiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 11.maddesinde; "Teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az üç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılır. Mal veya yapılan iş yüklenici tarafından idareye teslim edilmedikçe muayene ve kabul işlemleri yapılamaz." denilmektedir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 11.maddesindeki düzenleme çerçevesinde muayene ve kabul komisyonu kurulması sağlanarak, muayene kabul komisyonlarının işlerini eksiksiz yapması temin olunmalıdır.

248- Doğrudan temin yoluyla yapılan mal ve hizmet alımlarında piyasa fiyat araştırması yapılırken, genellikle (3) firmadan teklif alınmaya özen gösterildiği incelenmiştir.

4734 sayılı Kanunun "Temel İlkeler" başlıklı 5.maddesinde "İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur." denildiğinden, gerektiğinde ve alınacak mal veya satın alınacak hizmeti sunan firmaların sayısının çokluğuna göre gerekirse daha fazla firmadan da teklif alınarak piyasa fiyat araştırmasının yapılması ile mal ve hizmet alımlarında bu ilkelere uyularak işlem yapılması ihmal edilmemelidir.

249- İl Özel İdaresi tarafından; ilan yapılmasını, teminat alınmasını ve ihale yapılmasını gerektirmeyen, "Doğrudan Temin Usulü" ile alım yapabilmek ve 4734 sayılı Kanunun 22.maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalabilmek için birkaç mal alımı ile yapım işinin kısımlara bölünerek gerçekleştirildiği incelenmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 22.maddesinde; "Ayrıca, 4734 sayılı Kanunun 19.maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanunun 22.maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanunun 22.maddesinin (d) bendine göre temini, 4734

sayılı Kanunun temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesi gerekliliği bilinmelidir.”

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “Temel ilkeler” başlıklı 5.maddesinde; “İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.”

Hükümleri yer almakta olup bundan böyle uygulamanın mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır.

250- Doğrudan Temin yöntemi (22-a/22-b) ile yapılan alımlarda; Tek Kaynaktan Temin Edilen İhtiyaçlara İlişkin Standart Form'un düzenlenmediği incelenmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 22/3.maddesinde; “...İdareler 4734 sayılı Kanunun 22'nci maddesinin (b) bendinin uygulanmasında, Tek Kaynaktan Temin Edilen İhtiyaçlara İlişkin Standart Form'u kullanarak ihtiyacın neden sadece özel bir hakka sahip gerçek veya tüzel tek bir kişiden karşılanabileceğini detaylı olarak yazacak, fiyat araştırması yapacak, ihtiyaç konusu mal veya hizmetin niteliklerini tarif edecek ve bu hususlara ilişkin bütün belgeleri standart forma ekleyeceklerdir.” denildiğinden,

Bundan böyle, 22-a veya 22-b yöntemi ile yapılan alımlarda Tek Kaynaktan Temin Edilen İhtiyaçlara İlişkin Standart Form'un düzenlenmesi sağlanmalıdır

İMAR İŞ ve İŞLEMLERİ:

İmar iş ve işlemlerinin teftişinde Müfettişliğime yardımcı olmak üzere Çorum Valiliği tarafından görevlendirilen Çorum Belediyesinde görevli Mimar Tülay SEZER, Şehir Plancısı Menşure ALTIPARMAK, İnşaat Mühendisi Mustafa ÖLÇER ile Tapu Kadastro Müdürlüğünde görevli Harita Mühendisi Evren EFTEKİN yardımıyla imar iş ve işlemleri incelenmiştir. Adı geçen personeller tarafından hazırlanan rapor bu bölümün ilgili kısımlarına dercedilmiştir.

251- İmar iş ve işlemleri İl Özel İdaresi İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü ve Yapı Kontrol Müdürlüğü bünyesinde yürütüldüğü,

Planlama hizmetlerinin yerine getirildiği İl Özel İdaresi İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğünün bünyesinde; (1) Müdür, (1) Şehir Plancısı, (2) Harita Mühendisi (2) Harita Teknikeri, (1) Jeoloji Mühendisi, (1) Sanat Tarihçisi, (1) Topoğraf ve (1) Şef (1) şoför olmak üzere toplam (11) personel görev yaptığı,

Ruhsatlandırma, denetim ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirildiği Yapı Kontrol Müdürlüğü bünyesinde; (1) Müdür, (1) İnşaat Mühendisi (2) Mimar (1) Makine Mühendisi (1) İnşaat Teknikeri (1) Elektrik Teknikeri (1) Arkeolog (1) Şef (3) VHKİ (2) Şoför olmak üzere olmak üzere toplam (14) personelin görev yaptığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Kaçak inşaatla ilgili yapı tatil zaptında arkeolog ve müdür tarafından düzenlendiği görülmüş olup; Çorum İl Özel İdaresinin geniş bir alanda hizmet verdiği göz önüne alınarak; özellikle ruhsatlandırma, denetim ve kontrollük hizmetlerinin verildiği Yapı Kontrol Müdürlüğünde kadrolu teknik personel sayısının artırılması tavsiyeye değer görülmüştür.

Mekânsal Planlama İşlemleri:

252- İl Genel Meclisi tarafından onaylanan planların Samsun- Çorum- Tokat planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre düzeni planı kararlarına uygunluğuna dikkat edildiği tespit edilmiştir.

Mekânsal planlama kademeleri ve ilişkileri MADDE 6 –(1) Mekânsal planlar kapsadıkları alan ve amaçları açısından Mekânsal Strateji Planları, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planları olarak hazırlanır. Buna göre planlama kademeleri, üst kademeden alt kademeye doğru sırasıyla; Mekânsal Strateji Planı, Çevre Düzeni Planı, Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından oluşur. (2) Mekânsal planlar, plan kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. Her plan, planlar arası kademeli birliktelik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademede planı yönlendirmek zorundadır.

Bundan sonrada üst ölçekli Samsun- Çorum- Tokat planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre düzeni planı kararlarına uygun alt ölçek plan çalışmalarının yürütülmesine gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

253- İncelenen plan dosyalarında Tarımsal nitelikli alanların yapılaşmasına yönelik planlama yapılmadığı ancak özellikle kapanan belde belediyelerinin bulunduğu köylerde sulama alanı olarak belirlenmiş alanlarda doğal karakteri korunacak alan lejantı getirilerek yapılaşma koşulu DSİ' den alınacak olumlu görüşe bağlanarak tarımsal alanlara yapılaşma potansiyeli oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 03.02.2023 tarih 2023-40 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Boğazkale ilçesi, Evcı Köyü Bütüncül Revizyon İmar Planları, 02.10.2021 tarih ve 2021-169 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Ortaköy ilçesi Karahacip Köyü Bütüncül İmar Plan Revizyonu verilebilir.

Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu Uygulama Yönetmeliği Tarım Arazisinin Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılması Madde 65 – (Değişik: 12/3/2018-2018/11519 K.) Uygulama alanlarında bulunan tarım arazileri, zorunlu sebepler olmadıkça tarım dışı amaçlarla kullanılmaz. Ancak zorunlu hallerde, ilgililerin tarım dışı amaçla arazi kullanımı talepleri hakkında 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulanır. Samsun – Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan Hükümleri 1.5.17.2.3 maddesinde bu yönetmelik gereğince tarım arazisi, tarım dışı amaçla kullanılamaz.

Samsun – Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan Hükümleri Genel Hükümler 1.4.26 Verimli tarım toprakları ve fiilen sulanan veya sulama projeleri ilgili kuruluşlar tarafından hazırlanmış ve yatırım programına alınmış/alınacak tarım topraklarının tarımsal üretim amaçlı korunması zorunludur.

Samsun – Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan Hükümleri Tarım Arazileri (5403 Sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanununa Tabi Araziler)

1.5.17.1.2 Nitelikli tarım toprakları ile fiilen sulanan veya sulama projeleri ilgili kuruluşlar tarafından hazırlanmış ve yatırım programına alınmış / alınacak tarım topraklarının tarımsal üretim amaçlı korunması esastır. Nitelikli Tarım Alanlarında, Mutlak Tarım Arazileri, Özel Ürün Arazileri, Dikili Tarım Arazileri ile Sulu Tarım Arazileri için 5403 sayılı yasada öngörülen ifraz koşulları geçerli olacaktır. Denilmektedir.

Sulama ve tarım alanı olarak belirlenmiş alanlarda yapılaşma baskısı oluşturacak bu tarz plan notlarının kullanılmaması sağlanmalı, tarımsal alanların, yer altı ve yer üstü doğal kaynakların korunması, yapılaşma baskısına maruz bırakılmaması için gereken çalışmalar yapılması ve etkin mücadele sağlanmalıdır.

254- Onaylanan planların onama kararlarının <http://www.corumozelidare.gov.tr/meclis-kararlari> internet sayfasında yayınlandığı ancak onaylı plan paftalarının ve/veya planın sayısal herhangi bir ortamda erişime açık olmadığı incelenmiştir.

İmar Kanununun Madde 8 – b). İmar planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Başkanlığı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği Planların aleniyeti ve dağıtımı MADDE 34 – (1) Bu Yönetmelikte adı geçen her tür ve ölçekteki planlar, plan notları, açıklama raporları ve ekleriyle birlikte alenidir. Bu aleniyeti sağlamak planı onaylayan idarenin görevidir. (2) İdareler; mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planlarının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar halinde ya da sayısal ortamda çoğaltarak, tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir. Ayrıca idareler, internet sayfasında sürekli yayımlamak suretiyle de planlara aleniyet sağlayabilir.

İdare planları internet sayfasında yayınlarak planlara aleniyet sağlama hususunda gereken çalışmaları yapmaya gerekli özen ve dikkati göstermelidir.

255- Teftiše tabi dönemde (2019-2023) (13) adet imar planı, (2) adet imar planı değişikliği, (1) adet revizyon imar planı, (9) adet ilave-revizyon imar planı olmak üzere toplam (25) adet imar planının İl Genel Meclisince onaylandığı incelenmiştir.

Yıllar	Onaylanan (Adet)					
	İmar Planları	İmar Planı Değişikliği	İlave İmar Planı	Revizyon İmar Planı	İlave+Revizyon İmar Planı	Toplam
2019	1	1	-	-	-	2
2020	3	-	-	-	-	3
2021	2	-	-	-	2	4
2022	5	-	-	-	7	12
2023	2	1	-	1	-	4

Tablo incelendiğinde; 2019 yılında (1) adet İmar Planı, (1) adet İmar Planı değişikliği, 2020 yılında (3) adet İmar Planı, 2021 yılında (2) adet İmar Planı, (2) adet İlave+Revizyon İmar Planı, 2022 yılında (5) adet İmar Planı, (7) adet İlave+Revizyon İmar Planı, 2023 Yılında (2) Adet İmar Planı, (1) Adet İmar Planı Değişikliği, (1)Revizyon İmar Planı olmak üzere toplam (25) adet onama işlemi yapıldığı görülmüştür.

İlave revizyon kapsamındaki planların büyük kısmı 2.11.2012 tarih 6360 Sayılı Kanun ile belediye tüzel kişilikleri kaldırılarak köy statüsüne dönüştürülen beldelere ait onaylı imar planlarının revize edilmesi, ilave yapılması şeklinde olduğu, İmar planlarının genel olarak; bütüncül plan revizyonu, ticaret alanı, enerji üretim alanı ve gelişme konut amaçlı olarak planlandığı ifade edilmiş anlaşılmıştır.

İmar mevzuatı ve planlama ilkelerinden taviz verilmeden iş ve işlemlerin yürütülmesine dikkat edilmelidir.

256- İl Genel Meclisi İmar ve Bayındırlık Komisyonu tarafından planlara ilişkin komisyon raporlarının hazırlandığı <http://www.corumozelidare.gov.tr/il-genel-meclisi-komisyon-raporlari> adresinde yayınlandığı ancak yayınlanan raporların imzasız olduğu, plan dosyalarının hiçbirisinde komisyon raporunun bulunmadığı incelenmiştir.

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun “**İhtisas komisyonları**” başlıklı 16.Maddesinde; “... Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilir.” Denilmektedir.

İmar ve Bayındırlık Komisyonlarının imar planlarına ilişkin imzalı raporlarının dosyalarında bulundurulmasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

257- Onaylanan imar planı ve /plan değişikliği dosyalarından örnekleme yöntemi ile seçilen (13) dosya incelenmiştir. Bu dosyalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sıra No	Yılı	İlçe	Köy	Plan Türü	Fonksiyon	Karar Tarihi-Sayı
1	2019	Merkez	Çağşak	1/1000-1/5000 İmar Planı	Ticaret Alanı (Konaklama Tesisi)	03.10.2019-199
2	2019	Merkez	Çağşak	1/1000 İmar Planı Değişikliği	Ticaret Alanı (Konaklama Tesisi)	06.12.2019-245
3	2020	Merkez	Burun	1/1000-1/5000 İmar Planı	Gelişme Konut	03.03.2020-41
4	2021	Merkez	Kutluca	1/1000-1/5000 İmar Planı	Enerji Üretim Alanı (Güneş Enerji)	07.04.2021-69

					Santrali)	
5	2021	Ortaköy	Karahacip	1/1000-1/5000 İlave Revizyon İmar Planı	Bütüncül Plan Revizyonu	02.10.2021-169
6	2021	Merkez	Seydim	1/1000-1/5000 İlave Revizyon İmar Planı	Bütüncül Plan Revizyonu	05.10.2021-177
7	2022	Sungurlu	Demirşeyh	1/1000-1/5000 İlave Revizyon İmar Planı	Bütüncül Plan Revizyonu	04.02.2022-50
8	2022	Kargı	Hacıhamza	1/1000-1/5000 İlave Revizyon İmar Planı	Bütüncül Plan Revizyonu	12.05.2022-106
9	2022	Merkez	Dağkarapınar	1/1000-1/5000 İmar Planı	Gelişme Konut	04.02.2022-48
10	2022	Merkez	Koparan	1/1000-1/5000 İmar Planı	Ticaret-Depo- Akaryakıt	16.11.2022-215
11	2022	Kargı	Beygircioğlu	1/1000-1/5000 İmar Planı	Ticaret (Yeme içme)	01.12.2022-234
12	2023	Boğazkale	Evcı	1/1000-1/5000 Revizyon İmar Planı	Bütüncül Plan Revizyonu	03.02.2023-40
13	2022	Bayat	Çukuröz	1/1000-1/5000 İlave Revizyon İmar Planı	Gelişme Konut	06.06.2022-125

258- İl Genel Meclisi tarafından onaylanan dosyalardan incelenenlerin genel olarak düzenli olmadığı ilgili evrakların farklı dosyalarda/ortamlarda arşivlendiği, dosya içindeki evrakların kronolojik olarak düzenlenmediği,

Plan değişikliklerinde ve itiraza konu olup, kısmı kabul kısmı red olarak İl Genel Meclisince karar alınan dosyalarda, kısmi kabulden sonraki kesinleşen paftaların yer aldığı, meclise ilk sunulan (itiraza konu olan) plan paftalarının yer almadığı,

Aynı zamanda kesinleşen birkaç dosyada imar planı paftaları, açıklama raporları üzerinde kaşe, imza, onay eksiklikleri ile aynı dosyada plan paftalarının ayrı plan açıklama raporunun ayrı müellifler tarafından imzalanmış olduğu, incelenmiştir.

İmar planlarına ve plan tadilatlarına ilişkin dosyalarda; gerekli evrakların kronolojik olarak planlara ait dosyalarda bulundurulmasına, düzenli olarak tutulması ve arşivlenmesi sağlanarak bu hususta gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

259- İlave, revizyon planı ve imar planı dosyalarında kurum görüşlerinin alındığı ancak bazı dosyalarda kurum görüşlerinin eksik alındığı incelenmiştir.

Bu duruma örnek olarak: 03.10.2019 tarih ve 2019-199 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Çağşak Köyü, imar planında batı kısmı orman olmasına rağmen Orman İşletme Müdürlüğünden alınmış kurum görüşüne,

04.02.2022 tarih 2022-48 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçesi, Dağkarapınar Köyü imar planda İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden alınmış kurum görüşüne rastlanılmamıştır.

3194 sayılı İmar kanununun 8 c) (Ek: 3/7/2005- 5403/25 md.) Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere plânlanamaz

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği Araştırma ve analiz MADDE 8 (1) Mekânsal planların, plan değişikliklerinin, revizyon ve ilavelerin hazırlanması sürecinde, kamu kurum ve kuruluşları veya plan müelliflerince planın türüne ve kademesine göre bu Yönetmelikte genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veri, görüş ve öneriler elde edilerek gerekli analiz, etüt, araştırma ve çalışmalar yapılır. Madde 21-(9) İnsan sağlığı ve güvenliği üzerinde doğrudan veya dolaylı olumsuz etkileri olan enerji nakil hatları, dere koruma kuşakları, taşkın risk alanları, afete maruz alanlar ve benzeri alanlara ilişkin kurum ve kuruluş görüşleri imar planlarına yansıtılır.

Nazım imar planı MADDE 23-6) Nazım imar planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında analiz, etüt ve araştırmalar yapılır: a) İdari sınırlar. b) Jeolojik, jeomorfolojik, hidrolojik ve hidrojeolojik yapı. c) Yerleşme alanlarının karakteristik özellikleri ile mekânsal gelişme eğilimleri ve potansiyelleri. ç) Yenileme, sağliklaştırma, dönüşüm bölgelemeleri. d) İklim özellikleri. e) Bitki örtüsü. f) Toprak niteliği ve tarımsal arazi kullanımı. g) Ekolojik yapı (ekosistem tipleri, flora ve fauna varlığı). ğ) Koruma statüsü verilmiş alanlar, hassas alanlar (sit alanları, uluslararası sözleşmelerle korunan alanlar, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiati koruma alanı, yaban hayatı geliştirme alanı, yaban hayatı koruma alanı, tür koruma alanı, içme suyu havzaları koruma alanları ve diğerleri). h) Orman alanları, mera, yaylak, kışlak alanları. ı) Kültür ve turizm gelişim ve koruma bölgeleri, turizm merkezleri. i) Organize sanayi bölgeleri, kapasite ve doluluk oranları. j) Genel peyzaj öğeleri, makroform analizi. k) Demografik yapı ve nüfusun demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, çalışma, eğitim, medeni hal). l) Sosyal yapı. m) Ekonomik yapı. n) Ana ulaşım sistemi (Karayolu, demiryolu, denizyolu, havayolu, terminal, gar, liman ve havalimanı). o) Çevre sorunları. ö) Lojistik merkez alanları. p) Sektörel yapı (tarım, sanayi, hizmet, ulaşım, enerji, maden, konut vb.). r) Katı atık depolama, geri kazanım ve bertaraf tesisleri. s) İçme suyu ve atık su arıtma tesisleri. ş) Atık su deşarj yerleri. t) Tarımsal sulama alanları. u) Ruhsatlı maden sahaları. ü) Askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri, mania planları. v) Doğal afet tehlikeleri ve kentsel riskler, varsa risk yönetimi ve sakınım planları. y) Mevcut arazi kullanımı, yapılaşma durumu, mülkiyet yapısı. z) Çevre düzeni planı kararları ve yürürlükteki imar planları” Hükümleri bulunduğundan,

İlave, revizyon planı ve imar planı dosyalarında Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin öngördüğü şekilde kurumlardan görüş ve verilerin elde edilmesi sağlanarak bu hususa gerekli özen gösterilmelidir.

260- Onaylanan planlarda kurum görüşlerinin planlara yansıtıldığı ancak bazı planlarda tam sınırlara uyulmadığı incelenmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 05.10.2021 tarih 2021-177 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen, Bütüncül İlave Revizyon İmar Planında DSİ tarafından derenin her iki yakasında 10 m. Genişlikte alanın bırakılması belirtilmiş olup planın büyük kısmında koşulun sağlandığı ancak bir kısmında ölçününün bir tarafta 10 m olarak sağlandığı diğer kısımda 7 m. Olarak belirlendiği tespit edilmiştir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği Araştırma ve analiz MADDE 8 “(1) Mekânsal planların, plan değişikliklerinin, revizyon ve ilavelerin hazırlanması sürecinde, kamu kurum ve kuruluşları veya plan müelliflerince planın türüne ve kademesine göre bu Yönetmelikte genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veri, görüş ve öneriler elde edilerek gerekli analiz, etüt, araştırma ve çalışmalar yapılır. Madde 21-(9) İnsan sağlığı ve güvenliği üzerinde doğrudan veya dolaylı olumsuz etkileri olan enerji nakil hatları, dere koruma kuşakları, taşkın risk alanları, afete maruz alanlar ve benzeri alanlara ilişkin kurum ve kuruluş görüşleri imar planlarına yansıtılır.” Denildiğinden,

Yukarıda belirtilen madde hükmüne göre işlem tesisi sağlanmasına dikkat edilmelidir.

261- İmar planı ilave ve/veya revizyon imar planları için imar planına esas jeolojik ve jeoteknik etütlerin yaptırıldığı, sonuçlarının genel olarak planlara yansıtıldığı, büyük alan kapsayan etütlerin plan dosyası içerisinde yer almadığı kurum arşivinde saklandığı tespit edilmiştir. Ancak incelenen dosyalarından birinde jeolojik açıdan uygun olmayan alan olarak belirlenmiş alanda park alanı ve ortaokul alanının bir kısmının planlandığı incelenmiştir.

Bu duruma örnek olarak: 03.02.2023 tarih 2023-40 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Boğazkale ilçesi, Evcı Köyü Bütüncül Revizyon İmar Planı verilebilir.

İmar planı ilkeleri MADDE 21 “(6) Onaylı jeolojik-jeoteknik veya mikro bölgeleme etüt raporu bulunmayan alanlarda imar planları hazırlanamaz. (7) İmar planına esas onaylı jeolojik-jeoteknik etüt veya mikro bölgeleme raporlarındaki yerleşime uygunluk durumu haritalarına uyulması zorunludur. İmar planlarının hazırlanmasında, varsa öncelikle mikro bölgeleme etütleri, yoksa yerleşim alanının planlanmasına yönelik uygun jeolojik jeoteknik etütler kullanılır.”

İş ve işlemlerin yukarıda belirtilen madde hükmüne göre yürütülmesi sağlanmalıdır.

262- İmar planları yetkili imar planı müelliflerine hazırlattırılmış ancak bazı dosyalarda Plan Müellifine Ait Yeterlilik belgelerine rastlanılmamıştır.

Bu duruma örnek olarak; 03.10.2019 tarih ve 2019-199 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Çağşak Köyü imar planı, 02.10.2021 tarih ve 2021-169 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen-Ortaköy ilçesi Karahacıp Köyü, Bütüncül İmar Plan Revizyonu, 05.10.2021 tarih 2021-177 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Seydim Köyü Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 04.02.2022 tarih 2022-50 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Sungurlu İlçesi, Demirşeyh Köyü Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 6.11.2022 tarih 2022-215 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Koparan Köyü imar planı, 03.02.2023 tarih 2023-40 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Boğazkale ilçesi, Evcı Köyü Bütüncül Revizyon İmar Planı verilebilir.

Plân Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelikte “Yeterlilik Belgesi şartı Madde 11- İdare, plânlama işlerinin hazırlanması, ihale edilmesi ve onanmasında bu Yönetmelik hükümlerine uymak zorundadır. Plân müellifleri, aldıkları Yeterlilik Belgesi ile yeterlilik gruplarının daha altındaki gruplarda plânları yapmaya yetkilidir.” Denilmektedir.

Plan Müellifine Ait Yeterlilik belgelerinin dosyalarında bulundurulmasına özen gösterilmelidir.

263- Planlar için plan işlem numarası (PİN) numaraları alındığı, plan paftalarına, plan açıklama raporlarına yazıldığı, ancak bazı dosyalarda PİN Numaralarının paftaların üzerine yazılmadığı incelenmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 03.03.2020 tarih ve 2020-41 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Burun Köyü imar planı, 02.10.2021 tarih ve 2021-169 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Ortaköy ilçesi Karahacip Köyü, Bütüncül İmar Plan Revizyonu, 05.10.2021 tarih 2021-177 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Seydim Köyü, Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 04.02.2022 tarih 2022-50 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Sungurlu İlçesi, Demirşeyh Köyü, Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı verilebilir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği “Planların onaylanması ve yürürlüğe girmesi MADDE 32 – (2) Mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon, ilave ve değişiklikleri ilgili mevzuatı doğrultusunda karar almaya yetkili mercilerce onaylanmadan önce Bakanlık sistemi üzerinden Plan İşlem Numarası alınması zorunludur.

(5) Planlar plan notları, plan raporları ve ekleriyle birlikte onaylanır. Onay metninde açıkça belirtilmese dahi plan raporu ve diğer eklerin plan paftaları ile birlikte onaylandığı kabul edilir.

(6) Kesinleşen planların her bir paftasının önyüzüne Plan İşlem Numarası ile onay tarih ve sayısının yazılarak mühürlenmesi zorunludur.” Denilmektedir.

Dosyalarda PİN Numaralarının paftaların üzerine yazılmasına dikkat edilmelidir.

264- Onaylanan bazı imar planlarının hâlihazır paftalarında İl Genel Sekreterlik mührünün ya da onay makamı imzasının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 03.10.2019 tarih ve 2019-199 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Çağşak Köyü imar planı verilebilir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği İmar planı ilkeleri MADDE 21- (1) İmar planları, varsa kadastral durum işlenmiş, en son onaylı halihazır haritalar üzerine çizilir.” Denildiğinden,

Belirtilen mevzuat hükmüne göre işlem tesis edilmelidir.

265- Onaylanan bazı imar planlarının 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı paftalarında İl Genel Sekreterlik mührünün ya da onay makamı imzasının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Plan raporlarının İl Genel Sekreterlik mührünün ya da onay makamı imzasının bulunmamasına örnek olarak; 05.10.2021 tarih 2021-177 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Seydim Köyü Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 04.02.2022 tarih 2022-50 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Sungurlu İlçesi, Demirşeyh Köyü, Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 12.05.2022 tarih 2022-106 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Kargı İlçesi, Hacıhamza Köyü Bütüncül ilave revizyon imar planı, 16.11.2022 tarih 2022-215 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe Koparan Köyü, imar planı, 03.02.2023 tarih 2023-40 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Boğazkale ilçesi, Evcı Köyü Bütüncül Revizyon İmar Planlarına ait plan raporları verilebilir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği “Planların onaylanması ve yürürlüğe girmesi MADDE 32– (5) Planlar plan notları, plan raporları ve ekleriyle birlikte onaylanır. Onay

metninde açıkça belirtilmese dahi plan raporu ve diğer eklerin plan paftaları ile birlikte onaylandığı kabul edilir.

(6) Kesinleşen planların her bir paftasının önyüzüne Plan İşlem Numarası ile onay tarih ve sayısının yazılarak mühürlenmesi zorunludur.” Denilmektedir.

1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı paftalarında İl Genel Sekreterlik mührünün ya da onay makamı imzasının bulunmasına dikkat edilmelidir.

266- Bazı imar planı dosyalarında plan raporundaki yapılaşma kararlarının net bir şekilde yazılmadığı tespit edilmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 16.11.2022 tarih 2022-215 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Koparan Köyü imar plan raporunda: “36.572 metrekarelik kısmı Ticaret Alanı olarak 7.932 metrekarelik kısmı akaryakıt LPG ve servis istasyonu olarak ve 18.840 metrekarelik kısmı ise depolama alanı olarak tanımlanmıştır. Alanda yapılaşma koşulları E:0.50, Yençok:2 kat ve E:0.80, Yençok:2 kat, olarak belirlenmiştir” denilmesi verilebilir. Hangi kullanımın E=0,80 hangisinin E=0,50 olduğu net bir şekilde ifade edilmemiştir.

İmar planı dosyalarında plan raporundaki yapılaşma kararlarının net bir şekilde yazılmasına dikkat edilmelidir.

267- Akaryakıt LPG ve Servis İstasyonu olarak plan kararı alınmış imar planları/plan değişikliklerinde Sağlık Koruma Bandı belirlenmediği, plana aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 16.11.2022 tarih 2022-215 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Koparan Köyü imar planı verilebilir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği İmar planı ilkeleri MADDE 21 – (5) İmar planlarında, planlama alanının niteliğine göre mevzuatta öngörülen sağlık koruma bantları, güvenlik bölgesi ve benzeri koruma kuşakları gösterilir. İmar planları, varsa stratejik gürültü haritaları ve eylem planları dikkate alınarak hazırlanır ve planlarda bu konuda gerekli tedbirler alınır. Ayrıca; İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin İnceleme kurulları başlıklı Madde 15- İl özel idarelerinde birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri inceleme kurulu, beş kişiden az olmamak üzere valinin veya görevlendireceği yetkilinin başkanlığında çevre, sağlık, hukuk, imar ve tarım birimleri görevlileri, sanayi ve ticaret il müdürlüğü temsilcisi, ilgili meslek odalarının temsilcileri ile tesisin özelliğine göre gerektiğinde vali tarafından belirlenecek diğer kuruluş temsilcilerinden oluşur. Sağlık koruma bandı başlıklı Madde 16- Sanayi bölgesi, organize sanayi bölgesi ve endüstri bölgeleri ile bu bölgeler dışında kurulacak birinci sınıf gayrisihhî müesseselerin etrafında, sağlık koruma bandı konulması mecburîdir. Sağlık koruma bandı mülkiyet sınırları dışında belirlenemez ve bu alan içinde mesken veya insan ikametına mahsus yapılaşmaya izin verilmez. (Mülga İkinci Fıkra: 19/3/2007 – 2007/11882 K.)

İkinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler başlıklı (1) Madde 23- (Değişik : 19/3/2007 – 2007/11882 K.)de İkinci sınıf gayrisihhî müesseselerden yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolmuş ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğalgaz istasyonları, atık işleme sanayi tesisleri ve benzeri yerlere müsaade verilmezden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşturulması için yetkili idarelerce

inceleme yapılması zorunludur. Bu müesseselerin etrafında yetkili idareler tarafından belirlenecek mesafede sağlık koruma bandı bırakılması mecburidir.” Denilmektedir.

Akaryakıt LPG ve Servis İstasyonu olarak plan kararı alınmış imar planları/plan değişikliklerinde Sağlık Koruma Bandı belirlenmesi ve plana aktarılması sağlanmalıdır.

268- Bazı imar planı dosyalarında Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde yer alan fonksiyon tanımlarının plan notlarında yapılaşma hükümleri verilerek genişletildiği tespit edilmiştir.

Konut alanlarında plan notu ile fonksiyon tanımının genişletilmesine örnek olarak: 03.03.2020 tarih ve 2020-41 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Burun Köyü imar planı, 02.10.2021 tarih ve 2021-169 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Ortaköy ilçesi Karahacıp Köyü Bütüncül İmar Plan Revizyonu, 05.10.2021 tarih 2021-177 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Seydim Köyü Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 04.02.2022 tarih 2022-50 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Sungurlu İlçesi, Demirşeyh Köyü, Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı verilebilir.

03.02.2023 tarih 2023-40 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Boğazkale ilçesi, Evcü Köyü Bütüncül Revizyon İmar Planları, 12.05.2022 tarih 2022-106 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Kargı İlçesi, Hacıhamza Köyü Bütüncül ilave revizyon imar planı, 04.02.2022 tarih 2022-48 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçesi, Dağkarapınar Köyü imar planlarındaki,

“Yerleşik ve gelişme konut alanlarında yürürlükteki ilgili mevzuat hükümleri yerine getirilmek koşuluyla yapıların kat adetlerine bakılmaksızın zemin katlarında yerleşimin ihtiyacı olan bakkal, manav, köy fırını, berber, market, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri, köy halkı tarafından kullanılan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası, kafe, atölye, (marangoz, tamirhane vb.) Vb. Ticari faaliyetlere yer verilebilir” şeklindeki plan notu verilebilir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Plan raporu MADDE 9– (5) İmar planlarında, bu Yönetmelikte tanımlanan veya plan gösteriminde bulunan kullanımlardan birden fazla mekânsal kullanımın aynı alanda bir arada bulunması durumunda uygulamaya yönelik alan kullanım oranları, otopark, yeşil alan ve benzeri sosyal ve teknik altyapı kullanımlarına ilişkin detaylar ile gerektiğinde bağımsız bölüm sayısı, plan raporu ve plan notlarında ayrıntılı olarak açıklanır denilmektedir

Mekânsal kullanım tanımları ve esasları MADDE 5(2) Mekânsal planların hazırlanmasında, bu Yönetmelikte belirtilen mekânsal kullanımlara ilişkin tanımlar ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğindeki tanımlarda belirtilen açıklayıcı hükümlere uyulur denilmektedir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin esaslar MADDE 69 (2) Bu Yönetmeliğin birinci, ikinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu bölümleri, geçici maddeleri ile 19 uncu ve 20'nci maddelerinde yer alan hükümler, planlarla ve ilgili idarelerce çıkarılacak yönetmeliklerle değiştirilemez ve planlarda bu hükümlere aykırı olarak getirilecek hükümler uygulanamaz. (3) Yönetmeliğin planlarla ve ilgili idarelerce çıkarılacak yönetmeliklerle değiştirilemeyeceği ikinci fıkrada belirtilen hükümler saklı kalmak kaydıyla, ilgili idarelerin imar yönetmelikleri uygulama imar planında aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde uygulanır. Genel İlkeler MADDE 5 -(4) Bu Yönetmeliğin alan kullanım

tanımlarında belirtilen işlevler imar planlarında daraltılabilir; ancak genişletilemez denilmektedir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği Tanımlar kısmında konut alanı, konut+ticaret alanı, ticaret alanı vb. tanımlar bulunmadığından

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Tanımlar MADDE 4 – yy) Konut alanı: İmar planlarında konut kullanımına yönelik olarak planlanan ve ayrıca 19 uncu maddede belirtilen fonksiyonların da yer alabildiği alanları madde 19-f) Konut alanı: Bu alanda; 1) (Değişik:RG-25/7/2019-30842) İlgili idare meclisince yol boyu ticaret olarak teşekkül ettiği karar altına alınan konut alanlarında bulunan parsellerin; zemin kat ve yol seviyesinde veya açığa çıkan bodrum katlarının yoldan cephe alan mekânlarında ya da binanın birinci katında veya bodrum katlarında zemin katta yer alan mekanla içten bağlantılı olan ve binanın ortak merdivenleri ile ilişkilendirilmeyen, getirilecek kullanıma ilişkin otopark ihtiyacını karşılamak kaydıyla, gürültü ve kirlilik oluşturmeyen ve imalâthane niteliğinde olmayan, gayrisihhi özellik taşımayan, halkın günlük ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik dükkân, kuaför, terzi, eczane, Sağlık Bakanlığınca aranan şartlar sağlanmak kaydıyla gününbirlik sağlık hizmeti sunulan sağlık kabini, muayenehane ve lokanta, pastane gibi konut dışı hizmetler verilebilir.

ııı) Ticaret+Konut, Turizm+Ticaret, Turizm+Ticaret+Konut karma kullanım alanları: Tek başına konut olarak kullanılmamak koşuluyla, ticaret, turizm, konut kullanımlarından konut hariç sadece birinin veya ikisinin veya tamamının birlikte yer aldığı alanları tanımlamaktadır.

Bundan böyle; yürütülecek iş ve işlemlerde yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre hareket edilmelidir.

269- Bazı imar planı dosyalarında Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde yer alan Park, Rekreasyon Alanlarında plan notlarında emsal haklarının fazla verildiği tespit edilmiştir.

Park, Rekreasyon Alanlarında plan notlarında emsal haklarının fazla verilmesine örnek olarak; 05.10.2021 tarih 2021-177 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Seydim Köyü Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı, 04.02.2022 tarih 2022-50 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Sungurlu İlçesi, Demirşeyh Köyü Bütüncül İlave Revizyon İmar Planı verilebilir.

04.02.2022 tarih 2022-48 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçesi, Dağkarapınar Köyü imar planlarındaki; “Park alanları: Bu alanlarda, açık havuz/süs havuzu, açık spor ve oyun alanı, genel tuvalet, pergola, kameriye, çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi, mescit, kır düğün salonu, sosyal ve kültürel tesis alanları ile oyun alanlarına en az 10 metre mesafede olmak ve etrafı çit ve benzeri ile kapatılmak koşuluyla parkın ihtiyacı için gerekli olan asgari ölçülerdeki trafo yapılabilir. Bu alanlardaki yapılaşma koşulları; E=0,10 Yençok: 2 kat’ çekme mesafeleri, taşınmazın konumuna göre proje aşamasında idarece belirlenecektir.” Örnek verilebilir.

Mekânsal kullanım tanımları ve esasları MADDE 5(2) Mekânsal planların hazırlanmasında, bu Yönetmelikte belirtilen mekânsal kullanımlara ilişkin tanımlar ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğindeki tanımlarda belirtilen açıklayıcı hükümlere uyulur denilmektedir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin esaslar MADDE 69 (2) Bu Yönetmeliğin birinci, ikinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu

bölmeleri, geçici maddeleri ile 19 uncu ve 20'nci maddelerinde yer alan hükümler, planlarla ve ilgili idarelerce çıkarılacak yönetmeliklerle değiştirilemez ve planlarda bu hükümlere aykırı olarak getirilecek hükümler uygulanamaz.

Parsel kullanım fonksiyonlarına göre yapılaşma koşulları MADDE 19 c) Park alanları: Bu alanlarda encümen kararıyla; 1) (Danıştay Altıncı Dairesinin 3/2/2021 tarihli ve E.:2017/4783; K.:2021/1096 sayılı kararı ile iptal bent:Açık havuz/süs havuzu, açık spor ve oyun alanı, genel tuvalet, pergola, kameriye,) 2) 1000 m² ve üzeri parklarda ahşap veya hafif yapı malzemelerinden yapılmak, kat adedi 1'i, yüksekliği 4.50 metreyi ve açık alanları dâhil taban alanları toplamda %3'ü, her birinin alanı 15 m² 'yi geçmemek kaydıyla çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi (Danıştay Altıncı Dairesinin 3/2/2021 tarihli ve E.:2017/4842; K.:2021/1091 sayılı kararı ile iptal ibare: Danıştay İDDK'nın 13/6/2022 tarihli E.:2021/2816, K.:2022/2140 sayılı Onama kararı ile mezkûr karar kesinleşmiştir.)

ç) Piknik ve eğlence (rekreasyon) alanları: Bu alanlarda encümen kararıyla; 1) Bodrum katlar dâhil yapı inşaat alanı toplamda %5'i, her biri için muvakkat yapı ölçülerini aşmayan çok amaçlı salon, mescit, lokanta, kahvehane, çay bahçesi, büfe,

Hükümleri bulunduğundan;

Bundan böyle yukarıda belirtilen hükümlere göre işlem tesisi sağlanmalıdır.

270- İncelenen tüm dosyaların İl Genel Meclisi kararlarında ve plan açıklama raporlarında 1/5000 ölçekli nazım plana ilişkin kararlardan bahsedilmediği yalnızca 1/1000 ölçekli plan kararlarının zikredildiği; plan açıklama raporlarının nazım ve uygulama imar planı ayırt edilmeksizin birlikte hazırlandığı, 1/5000 ölçekli nazım imar planı için ayrı başlık açılmadığı, 1/5000 ölçekli plan kararlarından ayrıca bahsedilmediği; 1/1000 ölçekli plan raporlarının gerekçe ve gerekliliklerinin yeterli oranda olmadığı incelenmiştir.

Plan raporu MADDE 9 – (1) Mekânsal planlara ilişkin, kendi kademesine göre ve yapılış amacının gerektirdiği açıklamaları içeren bir plan raporu hazırlanır. (2) Plan raporunda, planın türü, ölçeği, kapsamı ve özelliğine göre; vizyon, amaç, hedefler ve stratejiler belirlenerek, koruma-kullanma esasları, alan kullanım kararları, yoğunluk ve yapılaşmaya ilişkin konularda planlama esasları ve uygulama ilkeleri, eylem planları, açık ve yeşil alan sistemi, ulaşım, erişilebilirlik ve mekânın etkin kullanılması, gerektiğinde koruma, sağlıklaştırma ve yenileme program, alan ve projelerinin etaplama esasları, alan kullanım dağılımı tablosu gibi hususlarda açıklamalara yer verilir. (4) Plan değişikliklerinde, değişiklik gerekçesi ve yapılan gereklilik analizlerini ayrıntılı açıklayan plan raporu hazırlanması zorunludur.

İmar planı ilkeleri MADDE 21 – (2) Nazım ve uygulama imar planları gerekli görülmesi halinde eş zamanlı olarak hazırlanabilir. Nazım imar planı kesinleşmeden uygulama imar planı onaylanamaz. Ancak, onay yetkisinin aynı idarede bulunması halinde nazım ve uygulama imar planları eş zamanlı olarak onaylanabilir.

Nazım imar planı MADDE 23– (1) Nazım imar planında karar düzeyi ve içerikleri bakımından, uygulama imar planındaki detay kararlar alınmaması esas olup, uygulamaya dönük kararlar uygulama imar planlarında belirlenir.

1/5000 ölçekli nazım imar planlarının 1/1000 ölçekli uygulama planları ile eş zamanlı onaylanması halinde plan raporlarının ayrı hazırlanması ayrı hazırlanmaması durumunda

ölçeklerin gerektirdiği ayrıntıları içerecek detayda hazırlanması ve İl Genel Meclisi kararlarında 1/5000 ölçekli nazım plana ilişkin kararlarının da yazılmasının sağlanmasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

271- İl Genel Meclisi tarafından onaylanan bazı imar planlarının 1/5000 ölçekli nazım imar planı tekniğine uygun hazırlanmadığı incelenmiştir.

Bu duruma örnek; 16.11.2022 tarih 2022-215 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçe, Koparan Köyü, 1/5000 ölçekli nazım imar planı paftası verilebilir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin Gösterim (lejand) teknikleri MADDE 10 – (1) Her türlü mekânsal plan, kendi kademesinin ve yapılış amacının gerektirdiği çizim ve gösterim tekniğine göre hazırlanır. (2) Planlar, Bakanlıkça belirlenen ve EK-1 Gösterimler başlığı altında yer alan EK-1a Ortak Gösterimler, EK-1b Mekânsal Strateji Planları Gösterimleri, EK-1c Çevre Düzeni Planı Gösterimleri, EK-1ç Nazım İmar Planı Gösterimleri, EK-1d Uygulama İmar Planı Gösterimleri ve EK-1e Detay Kataloğuna uygun olarak hazırlanır. Denilmektedir.

İmar planlarının ölçeği için öngörülen teknikte hazırlanmış olmasına ve lejantın planla uyumlu olmasının sağlanmasına gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

272- İl Genel Meclisi tarafından onaylanan bazı imar planlarının plan notlarında uyulması gereken mevzuat kısmında sınır ve yetkilerin esas alınmadığı incelenmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 12.05.2022 tarih 2022-106 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Bütüncül ilave revizyon imar plan notlarında 5393 Sayılı Belediye Kanununa uyulmasına yönelik atıf varken (yetki alanı olmayan bölgede) 08.06.2021 tarih ve 1046742 sayılı Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylanmış kesinleşmiş kıyı, kıyı kenar çizgisi bulunmasına rağmen Kıyı Kanununa atıfta bulunulmamıştır.

Veri yapısı ve analizler MADDE 17 –(1) Mekânsal strateji planlarının hazırlanması sürecinde, aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konular ile diğer konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında etüt ve analizler yapılır: b) Gelişmesi kısıtlanacak veya özel koşullara sahip alanlar; deprem, heyelan, taşkın, iklim değişikliği gibi belirli bir tehlikenin söz konusu olduğu alanlar, biyolojik çeşitlilik açısından önemli olan, tarımsal ekosistemler ve ormanlar, tatlı su ekosistemleri ve su kaynakları, kıyı ekosistemleri gibi endemik türlerin bulunduğu veya ekolojik açıdan önemli alanlar ile doğa koruma alanları, özel çevre koruma bölgeleri, milli park, tabiatı koruma alanı, yaban hayatı koruma alanı, sit alanları ve benzer konular. Dikkat edilmesi gerektiği bildirilmiştir.

Kıyının Korunması, Yapı Yasağı, Kıyı ve Denizde Yapılacak Yapılar (4) Madde 6 – Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Kıyılarda, kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz; kum, çakıl vesaire alınamaz veya çekilemez

Kıyı ve Sahil Şeridinde Planlar Madde 10 – Kıyıda ve sahil şeridindeki planlar bu Kanunun ve buna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliğin hükümlerine aykırı olamaz. Bu yerlerde düzenlenen planlardan, imar mevzuatı veya yerin özelliği dolayısıyla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamına girenler, anılan Kanunun 7'nci maddesine göre onaylanarak kesinleşir.

Plan notlarında atıf yapılan yasa, yönetmeliklere dikkat edilmesi sağlanarak buna göre işlem tesis edilmelidir.

273- İncelenen bazı imar planı dosyalarının ikincil konut ihtiyacını gidermek amacıyla yapıldığının plan raporunda ifade edildiği tespit edilmiştir.

Bu duruma örnek olarak; 04.02.2022 tarih 2022-48 sayılı İl Genel Meclisi kararı ile kabul edilen Merkez İlçesi, Dağkarapınar Köyü imar planı verilebilir.

Samsun-Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın Genel Hükümler 1.4.20 Bu planın bütünlüğünü bozucu yönde noktasal sanayi, konut, ikinci konut, turizm tesisi, vb. kullanım kararları oluşturulamaz. Denildiği, belirtilen hususa dikkat edilerek planlar hazırlanmalıdır.

274- İncelenen plan dosyalarında özellikle kapanan belde belediyelerinin bulunduğu köylerde plan raporunda köy nüfusunun sürekli azaldığına dair veriler paylaşılmış olmasına rağmen gelişme konut alanları belirlendiği tespit edilmiştir.

Nüfus yoğunluğu dikkate alınarak gelişme konut alanlarının belirlenmesine dikkat edilmelidir.

Halihazır Harita İşlemleri:

275- Teftişe tabi dönemde, idare tarafından toplam (41) adet hâlihazır harita yapılarak onaylandığı incelenmiştir.

2019-2023 Yılları Halihazır Haritalar Yapımı-Onayı					
Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023*
Halihazır Haritalar	8	4	6	8	15

276- 2020-2022 yıllarında onaylanan halihazır haritaların bir örneğinin 28.03.2023 tarih ve E-59065186-754-38718 sayılı yazıyla; 2007-2019 yılları arasında onaylanan halihazır haritaların ise 08.11.2019 tarih ve E-59065186-754-13488 sayılı yazı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü taşra birimi olan Çorum Kadastro Müdürlüğü'ne gönderildiği incelenmiştir.

3194 sayılı İmar Kanununun Halihazır harita ve imar planları: Madde 7 – Halihazır harita ve imar planlarının yapılmasında aşağıda belirtilen hususlara uyulur. a) Halihazır haritası bulunmayan yerleşim yerlerinin halihazır haritaları belediyeler veya valiliklerce yapılır veya yaptırılır. Bu haritaların tasdik mercii belediyeler ve valilikler olup tasdikli bir nüshası Bakanlığa, diğer bir nüshası da ilgili tapu dairesine gönderilir. Denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükmüne göre işlem yapılmasına devam edilmelidir.

277- Örneklemeye yöntemi ile yapılan incelemede halihazır haritaların kontrollerinin Harita Mühendisi tarafından yapıldığı, ayrıca onay yetkisinin ise İmar Kanununda belirttiği gibi Vali de olduğu bu nedenle onaylanan paftaların, onay kısımlarının mevzuatta belirtilen hükümler çerçevesinde onaylandığı, Büyük Ölçekli Harita Ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği'nin 44 maddesinde; "Eş yükseklik eğrisi çizimi için gerekli detay noktaları da ölçülür. Bu detay noktaları uygun dağılımda ve en az 25 nokta/ha yoğunlukta olmalıdır."

hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re 'sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikçe kullanılır.

Parselasyon planlarının hazırlanması ve tescili: Madde 19 – İmar planlarına göre parselasyon planları yapılıp, belediye ve mücavir alan içinde belediye encümeni, dışında ise il idare kurulunun onayından sonra yürürlüğe girer. Bu planlar bir ay müddetle ilgili idarede asılır. Ayrıca mutat vasıtalarla duyurulur. Bu sürenin sonunda kesinleşir. Tashih edilecek planlar hakkında da bu hüküm uygulanır. Kesinleşen parselasyon planları tescil edilmek üzere tapu dairesine gönderilir. Bu daireler ilgililerin muvafakati aranmaksızın, sicilleri planlara göre re 'sen tanzim ve tesis ederler. Denilmektedir.

Bundan sonra da İfraz Tevhit Yola Terk ve Parselasyon işlemlerinin mevzuata uygun yürütülmesi konusunda hususuna titizlikle uyulmaya devam edilmelidir.

Köy Yerleşik Alan Sınır Tespit İşlemleri:

280- İl genelinde (759) adet köy ve bu köylere bağlı (393) adet mahalle olmak üzere toplam (1152) adet kırsal yerleşme biriminin bulunduğu, imar planı bulunmayıp köy yerleşik sınır tespiti yapılmayan köyün olmadığı, (9) adet köye bağlı mahallede köy yerleşik alan tespitlerinin devam ettiği, Örnekleme olarak seçilen dosyalarda; iş ve işlemlerin mevzuata uygun yürütüldüğü ve il genel meclisince karar alındığı ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin Köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı ile kırsal yerleşik alanlar ve civarının tespiti Madde 43 – (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-11/7/2021-31538) Köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı ile kırsal yerleşik alanlar ve civarının tespiti, ilgili idarelerce birisi harita mühendisi olmak üzere en az üç teknik personelden oluşan bir komisyon tarafından 1:1000 veya 1:5000 ölçekli hâlihazır haritalar veya kadastro paftaları üzerine yapılır

Taşkın, heyelan, çığ ve kaya düşmesi gibi afet riski olan, dere yatağı ve sıhhi ve jeolojik açıdan üzerinde yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar ile (Ek ibare: RG-23/7/2022-31901) askeri yasak ve güvenlik bölgeleri, tarım, orman, mera ve sit alanları gibi korunan alanlar, ilgili kurum ve kuruluşlardan görüş alınarak hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde belirlenir.

Yerleşmenin ana yolları ve genişlikleri hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde belirlenir.

Mevcut binalar tespit edilerek tutanak altına alınır ve kadastral paftaya veya hâlihazır haritalara aktarılır. Tutanakla belirlenen binaların en dışta olanlarının dış kenarlarından düz çizgi ile birleştirilerek bir alan oluşturularak köy ve mezraların yerleşik alanı ve kırsal yerleşik alan sınırı tespit edilir.

Bu alanın en fazla 300 metre dışından geçecek şekilde yerleşimin mülkiyet dokusu, morfolojisi ve doğal eşikleri dikkate alınarak bu alanların civarı tespit edilir.

Tespitine ilişkin 3.7.2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınır.

Belirlenen sınırlar büyükşehir belediyesi olan illerde ilçe belediye meclisinin teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisi kararı ile diğer yerlerde il genel meclisi kararı ile onaylanır.

Köy ortak yapılarının bulunduğu mezralarda ve köye bağlı mahallelerde, yerleşik alan ve civarı tespiti, köy yerleşik alan ve civarının tespiti ile ilgili usullere uyulmak koşuluyla yapılır.

Tespit yapılacak mezranın sınırı, tespiti yapılan köye bağlı olması ve mevcut binaların en dışta olanları arasındaki mesafenin toplam 300 metreyi aşmaması durumunda köy ve mezraların yerleşik alanı sınırı birlikte tespit edilebilir. Söz konusu mesafenin 300 metreyi aştığı durumlarda ise köy ve mezraların yerleşik alanı sınırı ayrı ayrı tespit edilir.

Aynı köyün mülki sınırları içinde kalmakla birlikte köy yerleşik alanı ile civarının dışında kalan mezralarda mevcut köy ortak yapıları yok ise yerleşik alan ve civarı tespiti yapılamaz.

Ancak dağınık yerleşimlerde, köy mülki sınırları içerisinde köy dokusunun bulunduğu yerlerde, köy ortak yapılarına bakılmaksızın, bu maddede yer alan usullere uyularak köy ve mezraların yerleşik alanı veya kırsal yerleşik alan sınırları parçalı olarak birden çok alanda belirlenebilir.

Dağınık yerleşimlerde köy ve mezraların yerleşik alanı veya kırsal yerleşik sınırları belirlenirken, köyün ortak yapılarına veya birbirlerine 200 metreden uzak olmayan binaları içerecek şekilde tespit yapılabilir. Bu alanlarda ayrıca civar tespiti yapılamaz.

İhtiyaç duyulması halinde köy ve mezraların yerleşik alan sınırları il genel meclislerince aynı usullere tabi olarak yeniden belirlenebilir. Yeniden sınır belirlemede, köy ve mezraların yerleşik alan sınırı genişletilebileceği gibi daraltılabilir. Denilmektedir.

İş ve işlemlerin yukarıda belirtilen mevzuat doğrultusunda yürütülmesine devam edilmelidir.

Köy Yerleşme Planları:

281- İl genelinde teftiş dönemi içerisinde (16) adet köy yerleşme planı yapılması talep edildiği, bunların bazıları çeşitli sebeplerden dolayı ilerleme gösteremediği (muhtarın ilgisizliği, mera alanı, orman alanı, taşınmazların uygun olmaması vb.) (5) tanesinin ise planlarının onaylandığı, (11) adet dosyanın işlemlerinin devam ettiği, Köy Yerleşme Planlarına altlık teşkil eden halihazır haritaların İl Özel İdaresinin kendi bünyesinde bulunan teknik personelce yapıldığı, köy yerleşme planına esas jeolojik jeoteknik etüt raporları ile köy yerleşme planı ve raporlarının ihale yoluyla yaptırıldığı tespit edilmiştir.

Yıllar	Onaylanan (Adet)		Talep Edilen (Adet)
	Köy Yerleşme Planları	Köy Yerleşme Planı Değişikliği	
2019	--	--	3
2020	--	--	2
2021	--	--	2
2022	4	--	4
2023	1	--	5
Toplam	5	--	16

442 Sayılı Köy Kanununun 7. Maddesi Köy Yerleşme Planının Yapılması başlıklı kısmında; “Köy Hizmetleri il müdürlüğü, hazırlanan harita veya ölçekli kroki üzerinde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünce tespit edilecek teknik esaslara göre; konut, komisyon tarafından tespit edilen sosyal tesisler ve köyün diğer ihtiyaçları için gerekli parselleri ve yolları ölçek dahilinde işleyerek, köy yerleşme planını hazırlar. Köy yerleşme planını zemine aplike ederek parsel köşe noktalarını işaretler.” “Köy yerleşme planlarını yapmak üzere, köy hizmetleri il müdürlüğü veya bağlı bulunduğu bölge müdürlüğünde gerekli teknik elemanların bulunmaması halinde, bu çalışmalar Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılır veya yaptırılır.” denilmektedir

Köy Yerleşme Planı Uygulama Yönetmeliğinin 7. Maddesi Köy Yerleşme Planının Yapılması “Köy hizmetleri il müdürlüğü, hazırlanan harita veya ölçekli kroki üzerinde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünce tespit edilecek teknik esaslara göre; konut, komisyon tarafından tespit edilen sosyal tesisler ve köyün diğer ihtiyaçları için gerekli parselleri ve yolları ölçek dahilinde işleyerek, köy yerleşme planını hazırlar. Köy yerleşme plânını zemine aplike ederek parsel köşe noktalarını işaretler. Köy yerleşme plânlarını yapmak üzere, köy hizmetleri il müdürlüğü veya bağlı bulunduğu bölge müdürlüğünde gerekli teknik elemanların bulunmaması halinde, bu çalışmalar Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılır veya yaptırılır.” İfadeleri yer almaktadır.

Köy Yerleşme Alanı Uygulama Yönetmeliği'nin 7. maddesi ile de söz konusu planı hazırlama ve onaya sunma noktasındaki sekretarya görevi ise Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne verilmiştir. Ancak; 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun ile; Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünün görev yetkileri İl Özel İdarelerine devredilmiştir. Bu kapsamda, 442 sayılı Köy Kanunu kapsamında yapılacak köy yerleşim ve gelişim planları, İl Özel İdarelerinin görev ve yetkileri arasındadır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile de Belediye ve Mücavir Alan Sınırları Dışındaki alanlarda imar planı onama yetkisi İl Genel Meclislerine verilmiştir. Ancak söz konusu kanununun 70. Maddesinde; adı geçen kanunların ilgili hükümlerinin 5302 sayılı kanunla çelişmesi halinde 5302 sayılı kanunun geçerli olacağı belirtilmiştir. Söz konusu madde:

Madde 70- Bu Kanunla, il özel idaresinin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle ilgili olarak, 24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanunu, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 10.6.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu, 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 14.6.1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 27.5.2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.” şeklinde açıklanmaktadır

Köy yerleşme planları ile ilgili işlemlerin mevzuatına uygun yürütülmesine dikkat edilmelidir.

İmar Durum Belgesi:

282- İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğünce teftiše konu dönemde imar planı bulunan ve plansız alanda kalan alanlarda ruhsat işlemlerine esas olmak üzere yapılaşmaya ilişkin mevzuat ve varsa plan kararlarını içerecek şekilde toplam (3819) imar durum belgesi hazırlandığı tespit edilmiştir.

2019-2023 Yılları Verilen İmar Durum Belgesi Adedi						
Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023	Toplam
Hazırlanan İmar Durum Belgesi Adedi	168	1566	1096	654	335	3819

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği Madde 58- (Değişik: RG-11/7/2021-31538) (Değişik cümle:RG-23/7/2022-31901) 10 uncu, 37'nci ve 57'nci maddelerde sayılan istisnalar dışında kalan tüm yapılar, yapı ruhsatı ve yapı kullanma iznine tabidir. Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ilgili idarelerce düzenlenir. Bu kapsamda kalan yapılarda ruhsat, proje, fenni mesuliyet ve sürveyan hizmetleri hakkında 3.7.2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin ilgili hükümlerine uyulur

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Yapı ruhsatı işlemleri MADDE 55 – (2) Yeni inşaat, ilave ve esaslı tadilat yapmak üzere parselde ait imar durum belgesi, yol kotu tutanağı, kanal kotu tutanağı ve uygulama imar planına esas onaylı jeolojik ve jeoteknik etüt raporunun parselin bulunduğu alana esas bölümünü almak için; yapı sahipleri veya vekilleri başvuru dilekçelerine aplikasyon krokisini ve tapu kayıt örneği veya istisnaî hâllerde tapu kayıt örneği yerine geçen belgeleri ekleyerek ilgili idareye müracaat ederler.

Yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda işlem tesisine dikkat edilmelidir.

Adrese Davalı Kayıt Sistemi (Numarataj) İşlemleri:

283- İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğünce teftiše tabi dönemde dahil olmak üzere (232793) adet <https://maks.nvi.gov.tr/> adresinde yer alan mekânsal adres kayıt sistemine (Tarım ve Hayvancılık Amaçlı Yapılar ile Müştemilatları Vb.) kayıt girildiği, sokak ve kapı numara- isim tabela ve levhalarının yapılması için hizmet alımı yapıldığı incelenmiştir.

Planlı Alanlar Yönetmeliği Yapı projeleri MADDE 57 -(16) Yapı ruhsatı verilmesine ilişkin işlemler sırasında ilgili yapıya ait numarataj bilgileri belediyelerin numarataj işleminden sorumlu birimleri tarafından ilgili idareye elektronik ortamda sunulur. Başvuru sahiplerinden numarataj işlemine ilişkin belge istenmez. Numarataj işleminden sorumlu birimler, numarataj bilgilerini elektronik ortamda kayıt altına almakla ve ilgili idarelerle paylaşmakla yükümlüdür

Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik Tanımlar MADDE 4 – (1) r) Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alan sınırları içinde belediyeyi, büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyesini, bu alanlar dışında il özel idaresini, Yetkili idarelerin yükümlülüğü MADDE 6 – (1) Yetkili idare, numaralama çalışmalarını adres standardına göre yapmak ve adresleri Ulusal Adres Veri Tabanına, standarda uygun şekilde işlenmekle yükümlüdür.

Numaralama işinde sorumluluk MADDE 20 – (1) Numaralama işlerinin bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılmasından, yetkili idareler sorumludur. Yetkili idareler yılda en az bir defa sorumluluk alanlarını kontrol ederek numaralama ile ilgili eksiklikleri giderir ve hataları düzeltir. Levhasız veya levhaları gerektiği gibi düzenlenmemiş yer ve binalara yeni levhalar konulur.

Levhaların hazırlanmasında sorumluluk MADDE21 – (1) Sokak ve meydan levhaları ile bina numara levhaları, yetkili idare tarafından bu Yönetmeliğin 41 inci maddesindeki esaslara göre hazırlatılır. Denilmektedir.

İdarenin adres ve numaralandırmaya ilişkin işleri mevzuata uygun yürütülmeye devam edilmelidir.

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına İlişkin İşlemler:

284- Teftişe tabi dönemde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik ile ilgili işlerin sekreteryasının yürütüldüğü, bu kapsamda İl Özel İdaresi Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanuni Pay Hesabı oluşturulduğu incelenmiştir.

Yıllar	Tahakkuk	Tahsilat	%
2019	2.411.065,27	267.336,07	% 11,09
2020	2.315.571,55	846.494,80	% 36,56
2021	3.105.206,08	6.496.420,26	% 210
2022	3.574.126,64	3.447.908,92	% 96,5
2023	-	1.424.831,23	

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik Katkı payı hesabı MADDE 6 – (3) Katkı payı hesabının sekreteryaya hizmetleri il özel idareleri ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarınca yürütülür. Valilikçe katkı payı hesabının tahsil ve dağıtımına ilişkin gerekli kayıt düzeni kurulur.

Belirtilen yönetmelik hükmüne uygun işlem tesisine devam edilmeli, tahsilat oranlarının artırılmasına yönelik tedbirler alınmalıdır.

285- Çorum İlinde toplam (16) belediye bulunduğu, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarını ödemeyen Belediyelerin kanuni paylarından kesinti yapılması için İl Bank'a her yıl yazı yazıldığı incelenmiştir

Kanuni payların tahsili için ilgili birimlerle gerekli yazışmaların yapılmasına devam edilerek, tahsilatı gerçekleştirecek tedbirler alınmasına dikkat edilmelidir.

286- Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı payı hesabında toplanan paraların (10) ayrı proje için toplam (3.345.466,56)-TL tutarında kaynak aktarımı yapılarak kullanıldığı, teftiş tarihi itibarıyla (2023 Temmuz ayı sonu itibarıyla) söz konusu hesapta toplam (15.206.479,69)-TL bulunduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Aşağıdaki tabloda yapılan işler gösterilmektedir.

2019-2023 YILI KÜLTÜR VARLIKLARI KATKI PAYI HESABINDAN AKTARILAN TUTARLAR					
Sıra	Talepte Bulunan Kurum	İlçesi	Proje Adı	Yılı	Harcanan Tutar
1	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Merkez	Bilaller Konağı Restorasyon 2. Etap Uygulama İşi	2020	711,651.05 ₺
2	Çorum İl Özel İdaresi	Merkez	Üçköy Cami Restorasyonu Uygulama İşi	2020	840,874.28 ₺
3	Çorum İl Özel İdaresi	Merkez		2021	499,038.14 ₺
4	Çorum İl Özel İdaresi	İskilip	Redif Kışlasının Binasının revize edilen Elektrik, Makine, Statik ve Yaklaşık maliyetlerinin hazırlanması işi	2022	130,000.00 ₺
5	Çorum İl Özel İdaresi	Kargı	Kargı İlçesi Hacıhamza Köyü Kale Mevkii 1506 Parsel Nolu taşınmaz Koruma Perdesi Yapım İşi	2022	25,440.00 ₺
6	Çorum İl Özel İdaresi	Kargı	Kargı İlçesi Örencik Köyü Camii Onarım İnşaatı İşi	2022	85,786.00 ₺
7	Çorum İl Özel İdaresi	Osmancık-İskilip	Evlik ve Koyunbaba Türbelerinin Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması İşi	2022	69,100.00 ₺
8	Çorum İl Özel İdaresi	Alaca	Hüseyingazi Külliyesinin, Rölöve, Restorasyon, Restitüsyon, Çevre Düzenleme, Elektrik ve Mekanik Projeleri, Yaklaşık Maliyet Hesapları ve Teknik Şartnamelerinin Hazırlanması İşi	2022	95,000.00 ₺
9	Çorum İl Özel İdaresi	Ortaköy	Aşdağul Caminin Rölöve, Restorasyon, Restitüsyon, Elektrik ve Mekanik Projeleri, Yaklaşık Maliyet Hesapları ve Teknik Şartnamelerinin Hazırlanması İşi Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon Projelerinin Hazırlanması İşi	2023	138,000.00 ₺
10	Çorum İl Özel İdaresi / Alaca Belediye Başkanlığı	Alaca	Hüseyingazi Türbesinin Restorasyon ve Çevre Düzenleme Uygulama İşi 1. Hakediş	2023	750,577.09 ₺
TOPLAM					3,345,466.56 ₺

Söz konusu tutarlar, 2022 ve 2023 yıllarında proje ve yapım ihaleleri yapılan tescilli İskilip Evlik Türbesi, Osmancık Koyunbaba Türbesi, Alaca Hüseyin Gazi Türbesi ile İskilip Redif Kışlasının restorasyon ve çevre düzenlemesi işlerinde kullanılacağı beyan edilmiştir. Katkı payı hesabında bulunan tutar üzerinde aşağıdaki işlerin KDV dahil maliyetleri 13.437.582,09 TL olup, kalan 1.768.897,59 TL ise öngörülemeyen durumlar ile İskilip Redif

Kışlasının restorasyon ve çevre düzenlemesi işlerinde kullanılmak üzere ayrıldığı beyan edilmiş ve anlaşılmıştır.

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payı Hesabı İle İhale Edilerek Yapılan İşler		
İşin Adı	Sözleşme Bedeli TL (KDV Hariç)	Durumu
Alaca İlçesi Hüseyin Gazi Türbesi Restorasyonu ve Çevre Düzenleme İşi	6.562.551,00	Devam Ediyor.
Osmancık Koyunbaba Türbesinin Restorasyonu ve Çevre Düzenlemesi İşi	1.112.583,09	Devam Ediyor.
İskilip Evlik Türbesinin Restorasyon ve Çevre Düzenlemesi İşi	3.522.850,99	Devam Ediyor.
TOPLAM	11.197.985,08	

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik Katkı payının kullanımı MADDE 7 – (1) Katkı payı hesabında toplanan tutar, taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan planlama, proje, uygulama ve kamulaştırma işlerinde kullanılmak üzere, proje sahibi il özel idaresine, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığına ve il sınırları içindeki belediyelere vali tarafından aktarılır ve harcamalar vali tarafından denetlenir.

(3) İl özel idarelerince ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarınca bu Yönetmelik kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetlerin tamamı katkı payı hesabında toplanan tutardan karşılanabilir. Ancak, il özel idarelerince ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarınca gerçekleştirilen projeler için kullanılan tutar, başvuru dönemi itibariyle katkı payı hesabında toplanan tutarın %30'unu geçemez.

Katkı payı aktarılacak projelerin nitelikleri MADDE 10 – (1) Katkı payı hesabında toplanan tutar, taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla il sınırları içerisinde Bakanlıkça, il özel idarelerince ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarınca, belediye sınırları içerisinde belediyelerce hazırlanan projeler kapsamında ikinci ve üçüncü fıkrada belirtilen alanlarda kullanılır.

(2) Kamulaştırma alanında;

a) Kanunun 15 inci maddesi ile belediyelere verilen yetkiler kapsamında yapılacak kamulaştırmalar,

b) Koruma amaçlı imar planları veya projelerin uygulanmasında ihtiyaç duyulan kamulaştırmalar.

(3) Planlama, projelendirme ve uygulama alanında;

a) Koruma amaçlı imar planları,

b) Koruma amaçlı imar planları ile tespit edilmiş özel proje alanlarının projelendirilmesi,

c) Çevre düzenlemesi, kentsel tasarım ve sokak sağlıklılaştırma projeleri,

ç) Rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ile bunlara ilişkin mühendislik projelerinin yaptırılması ve bunların esaslı onarım (restorasyon) uygulamaları,

d) Yönetim planlarının yaptırılması ve bunların uygulanması,

- e) Tadilat ve tamirat uygulamaları,
- f) Tescilli müze binalarının teşhir tanzim proje ve uygulama işleri,
- g) Arkeolojik kazı alanlarında yapılacak bakım, onarım ve restorasyona yönelik proje ve uygulama işleri. Denilmektedir.

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının tahsili ve kullanımına ilişkin işlerini mevzuata uygun uygun yürütülmeye devam edilmelidir.

KUDEB:

287- Çorum ilinin tamamındaki kültür varlıklarının koruma, uygulama ve denetim ilişkin işlemleri yürütmek üzere Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları ile Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerince kurulmuş olan KUDEB birimi İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü bünyesinde bulunduğu. Yönetmelik tarafından tanımlanmış personel yapısı bulunan KUDEB' in personellerinin farklı müdürlüklerde istihdam edildikleri, KUDEB harici görevlere sahip oldukları incelenmiştir.

Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları İle Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik Koruma, Uygulama ve Denetim Bürolarının Kuruluşu Madde 5 — (Ek fıkra: RG-30/03/2006-26124) (Değişik beşinci fıkra: RG-28/12/2014-29219) Belediye bünyesinde kurulan KUDEB'ler belediye ve mücavir alan sınırları içinde, il özel idaresi bünyesinde kurulan KUDEB'ler belediye ve mücavir alan sınırları dışında yetkilidir. İl ve ilçe belediyelerince KUDEB kurulmadığı veya kurulmadığı takdirde bu belediyelerin sınırları ve mücavir alanları içinde yer alan taşınmaz kültür varlıklarıyla ilgili yetkilerin kullanılması ve görevlerin yapılması, Bakanlık tarafından o ilin özel idaresine devredilebilir. (Değişik altıncı fıkra: RG-28/12/2014-29219) İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kurulan KUDEB'lerde mimarlık, şehir planlama, inşaat mühendisliği, sanat tarihi meslek alanlarından en az birer uzman; arkeolojik sit alanının bulunması halinde alanın özelliğine göre en az bir arkeoloğun görev alması zorunludur.

Yönetmeliğe uygun personel yapısı ile kurulan KUDEB fiziki ve idari bakımdan dağınk çalışma ortamı iyileştirilmelidir.

288- KUDEB birimi tarafından toplam verilen basit onarım izin belgesi sayısının (10), koruma kurulunca esaslı onarım izni verilip, koruma uygulama denetim bürosunca denetimi yapılan yapı sayısının (1) olduğu ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları ile Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik Koruma, uygulama ve denetim bürolarının çalışma şekli MADDE 8 – (Değişik: RG-30/03/2006-26124) KUDEB, 2863 sayılı Kanun ve bu Kanuna göre hazırlanarak çıkarılmış yönetmelikler, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları ile koruma bölge kurulunun almış olduğu kararları göz önüne alarak çalışmalarını yürütür. Tadilat ve tamiratlar için verilen izinler bir yıl geçerlidir. Bu süre içinde uygulamanın yapılmaması halinde ilgili kişi ya da kuruluş KUDEB' e yeniden başvurmak zorundadır. KUDEB, tescilli I. grup yapıların tadilat ve tamiratlarına izin vermeden önce koruma bölge kurulundan görüş alır. Alınan görüşe uyulması zorunludur. Tescilli taşınmaz kültür varlıklarında tadilat ve tamirat

gerektiren uygulamalarda, uygulamayı gerçekleştirecek olan kişi ya da kuruluş; mülkiyet durumu ile ilgili belge, yapının mevcut durumunun fotoğrafları ve yapacağı uygulamaya ilişkin açıklayıcı bilgiyi içeren başvurusunu KUDEB'e verir. Bu başvuru, KUDEB' in en az iki uzman tarafından incelenir. Bu uzmanlardan birinin mimar olması zorunludur. İnceleme sonrasında tadilat ve tamirat öncesi durum fotoğrafı gibi belgelerle tespit edilir, yapılacak uygulamaya ilişkin koşulların belirtildiği bir izin belgesi düzenlenir. Tadilat ve tamirat uygulaması tamamlandıktan sonra, yapılan uygulamalar KUDEB uzmanlarınca incelenir. Uygulama, izin belgesi doğrultusunda tamamlanmış ise onarım uygunluk belgesi düzenlenir. Tadilat ve tamirat kapsamında başlanılan uygulamalarda esaslı onarım gerektiğinin tespit edilmesi halinde, uygulama durdurulur ve konu belgeleriyle birlikte koruma bölge kurulu müdürlüğüne bildirilir. Taşınmaz kültür varlığı parseline bitişik parsellerde, koruma alanları ve sit alanlarında yer alan ve yürürlükteki mevzuata göre ruhsatı bulunan tescilsiz yapılardaki tadilat ve tamiratlarda bu maddenin dördüncü fıkrası kapsamında gerçekleştirilir. Koruma amaçlı imar planı bulunmayan sit alanlarında tadilat ve tamiratlar dışında tüm uygulamalar için koruma bölge kurulundan izin alınması zorunludur. Koruma bölge kurulları tarafından onaylanmış rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerine aykırı uygulamalar KUDEB tarafından koruma bölge kurulu müdürlüğüne bildirilir. Koruma bölge kurulundan karar gelinceye kadar onarım uygulaması KUDEB tarafından durdurulur. Koruma bölge kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar planlarının plan hükümleri çerçevesinde uygulanması sürecinde, plan hükümlerine aykırı uygulamalar KUDEB tarafından saptanır ve uygulamalar koruma bölge kurulu tarafından karar alınıncaya kadar durdurulur. Bu konuda hazırlanan tutanak koruma bölge kurulu müdürlüğüne gönderilir. Taşınmaz kültür varlıklarından depreme maruz kalan yapılar ile ilgili uygulamalar Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları ve konu ile ilgili diğer mevzuat hükümleri dikkate alınarak yürütülür.

KUDEB bünyesindeki iş ve işlemlerin özenle yürütülmesine dikkat edilmelidir.

Yapı Kontrol Müdürlüğü ile İlgili İş ve İşlemler:

Yapı Ruhsatı İşlemleri:

289- Teftişe tabi dönem içerisinde (1426) adet yapı ruhsatı, (800) adet yapı kullanma izin belgesi ve (1219) adet köy içi proje onayı yapılan yapılarla ilgili veriler yıllar itibariyle tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	DÜZENLENEN		
	YAPI RUHSATI SAYISI	YAPI KULLANMA İZİN BELGESİ SAYISI	KÖY İÇİ PROJE ONAYI SAYISI
2019	81	70	197
2020	447	112	236
2021	567	399	395
2022	220	182	295
2023	111	37	96
TOPLAM	1426	800	1219

290- Yapıya ait eklenti garaj, depo, kömürlük vb. alanlar ile umumi yapıların parçası olan ortak alanlar ayrı bağımsız bölüm gibi değerlendirilerek bağımsız bölüm sayısı olması gerekenden fazla olacak şekilde ruhsatlar düzenlenmiştir.

119 ada 11 parsel Palabıyık Ali Şen'e ait dosya, 113 ada 206 parsel Çağşak İklim Gıdaya ait dosya, 175 ada 1 parsel Kadıkırı Köyü Halil Demir'e ait dosya, 152 ada 5 parsel Aysel Soyluya ait dosya 151 ada 2 parsel Güzelyurt Köyü Mustafa Çöle ait dosya, 111 ada 23 parsel Cafer GÜRLEK'e ait dosya, 115 ada 2 parsel Kızılkaya Köyü Dudu ÖZSOY'a ait dosyalar bu duruma örnektir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Tanımlar-Madde 4 – “(1) ...

ğ) Bağımsız bölüm: Binanın, ayrı ayrı ve başlı başına kullanılmaya uygun olup, 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümlerine göre bağımsız mülkiyete konu olan bölümlerini,

4) Bağımsız bölüm toplam brüt alanı: Bağımsız bölüm brüt alanına bu bölüme ait eklenti veya eklentilerin brüt alanının ilave edilmesiyle hesaplanan toplam brüt alanı,

v) Eklenti: Bir bağımsız bölümün dışında olup, doğrudan doğruya o bölüme ait olan yeri,

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu B) Bağlantılar: “II- Bağımsız bölümlerle eklentiler ve ortak yerler arasındaki bağlantı:

Madde 6 – Bir bağımsız bölümün dışında olup, doğrudan doğruya o bölüme tahsis edilmiş olan kömürlük, su deposu, garaj, elektrik, havagazı veya su saati yuvaları, tuvalet gibi eklentiler, ait olduğu bağımsız bölümün bütünleyici parçası sayılır ve o bölümün maliki, eklentilerin de tek başına maliki olur” denilmektedir.

Bundan böyle Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgesi düzenlenirken bu hususlara dikkat edilmelidir.

291- Mimari projesinde belirtilen kat isimleri ve kat sayısı ile Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma Ruhsatlarında düzenlenen kat sayıları arasında tutarsızlıklar olduğu görülmüştür.

Mimari projesinde bodrum+1 katlı olarak görünen yapıya, Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma Ruhsatlarında 2 katlı olarak ruhsat düzenlenmiştir. 143 ada 5 parsel Güzelyurt Köyü İsmet Karakurt'a ait dosya, 101 ada 4 parsel Gökgözler Köyü Kasım İrdeli' ye ait dosyalar bu duruma örnektir.

Mimari projesinde içten bağlantılı tek bağımsız bölüm olan 2 katlı ev için yapının taban alanı ve yapının inşaat alanı aynı m² olarak yazılmıştır. 122 ada 5 parsel Güney Köyü Hasan Açık'a ait dosya bu duruma örnektir.

Bundan böyle mimari projede belirtilen kat adetleri ve isimleri ile ruhsatta belirtilen kat adetleri ve isimlerinin uygun olmasına dikkat edilmelidir.

292- Bazı dosyalarda mimari projede yazan taban alanı ile Yapı Ruhsatında yazan taban alanı farklı, bazı dosyalarda da Yapı Ruhsatında yazan taban alanı ile toplam taban alanları arasında uyumsuzluk olduğu görülmüştür.

113 ada 206 parsel İklim Gıday'a ait dosya,135 ada 7 parsel Hatice Arslan'a ait dosya,111 Ada 2 parsel Koçhisar Alaca Arslan DİLKİ'ye ait dosyalar bu duruma örnektir.

Bundan böyle mimari projede yapıya ait tabana alanı ve brüt alanların ruhsatta yazan alanlar ile uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

293- Yapı ruhsatlarında inşaat işe başlama ve inşaat aşamalarının vizelerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Fenni mesuliyet Madde 68

“(15) İşin konusuna göre ilgili fenni mesuller ve yardımcısı fen adamları yapı ruhsat formunda belirlenenler ile aşağıda belirtilen yapım aşamalarında yapı yerinde bulunmak ve aşağıda sıralanan işlerin yapılmış olduğuna ilişkin açıklamaları Ek 3’te yer alan yapı denetim defterine işlemek zorundadır. Bu işler;

- a) Aplikasyon,
- b) Hafriyat ve zemin hazırlama, zemin etüdü ve emniyet gerilmesi testlerinin yapımı,
- c) Temel inşaatın tamamlanması ve temel vizesi düzenlenmesi,
- ç) Temel ve çatı dâhil her katın kalıp, demir, beton dökümü ve tesisat donanımı ile bunlara ilişkin tutanakların tanzimi,
- d) Su ve ısı yalıtım vizesi,
- e) Malzemenin kullanımından önce TSE standartlarına uygunluğunun denetimi,
- f) Tesisat, elektrik, kanalizasyon vizeleridir.” denilmektedir.

Bundan böyle İnşaat ruhsatında işe başlama ve inşaat aşamalarının vizeleri yetkili personel ve fenni mesuller tarafından yerinde kontrol yapılarak ruhsat evrakında gerekli alanlar imzalanmalıdır.

294- Yapı Ruhsatlarında ve Yapı Kullanma İzin Belgelerinde yapı sınıflarının doğru şekilde yazılmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun bağımsız bölüm değerlendirmesinin doğru yapılmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

143 ada 5 parsel Güzelyurt İsmet Karakurt dosyası,112 ada 13 parsel Palabıyık Köyü Yalçın YILMAZ'a ait dosya ,101 ada 4 parsel Gökgözler Köyü Kasım İrdeliye ait dosyalar duruma örnektir.

Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ'e göre bağımsız bölüm 151 m2-600 m2 arası müstakil ve ikiz konutlar 4-B Sınıfındadır.

Yapı Sınıflarının belirlenmesinde bu hususlara dikkat edilmelidir.

295- Bazı dosyalarda mimari projede belirtilen bina kullanma amacı ruhsatlarda farklı şekilde yazıldığı incelenmiştir.

Oktay Çelik-/399 parsel Bayat Eskialibey köyü projesinde tarımsal amaçlı yapıya ait idari bina ruhsatta ofis-işyeri olarak nitelendirilmiştir. İşyeri kullanımı için planda ticaret alanı

fonksiyonu gerekir.106/36 parsel Sungurlu/Kemallı Köyü Uyaniker Tarım Ltd.Şti. ye ait bakliyat hububat eleme tesisine, bina dışı yapılar şeklinde ruhsat düzenlenmiştir. Yine 138/22 Merkez/Teslim Köyü Halil ÜNAL dosyasında tarımsal amaçlı yapı olarak ruhsat verilmesi gereken ahır binasına bina dışı yapı olarak bakıcı evine ise ofis ve işyeri olarak ruhsat düzenlenmiştir.

TUİK Ulusal Adres Veri Tabanı Yapı Belgeleri El Kitabında bina dışı inşaat işlerini, ulaşım altyapıları, yollar, demiryolu, havaalanı pistleri, köprüler, limanlar, boru hatları vb. olarak tanımlamıştır.

Bundan sonra Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgelerini düzenlerken Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Eki olan Ek-9 Form-18 ile Ek-10 Form -19 da belirtilen kullanım sınıflarından binaya uygun olanına göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

Tadilat ruhsatlarının arka yüzünde açıklama kısmına ana yapıda meydana gelen değişiklikten bahsedilmesi tadilat konusunun belirtilmesi tavsiyeye değer bulunmuştur.

296- Mimari projelerde genel olarak vaziyet planı parsel ve bina ölçülendirme, kuzey yönü, TAKS (Taban Alanı) ve KAKS (Emsal Alanı) hesapları, brüt alan, net alan hesaplamaları, mahal listesi, sistem detayı gibi olması gereken bazı mimari proje çizim standartlarının olmadığı görülmüştür.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Yapı projeleri-Madde 57

“(2) Mimari proje;

a) Mimarlar tarafından uygulama imar planına, parselasyon planına ve bu Yönetmelik esaslarına uygun olarak hazırlanır ve bu proje;

- 1) Vaziyet planı,
- 2) Kat irtifakına ve kat mülkiyetine esas paylaşım tablosu,
- 3) Bağımsız bölümler ile ortak alanların brüt inşaat alanı, eklentiler ve toplam yapı inşaat alanının yer aldığı metrekare cetveli,
- 4) Bodrum katlar dâhil olmak üzere bütün kat planları,
- 5) Çatı planı,
- 6) Kat ve çatı planlarına ilişkin bir tanesi ortak merdivenden geçmek üzere en az iki adet kesit ve yeteri sayıda görünüş,
- 7) Toprak kazı hesabı,
- 8) Gerektiğinde sistem kesitleri ve nokta detayları bulunan avan proje ve uygulama projeleri,
- 9) Otopark, sığınak ve ağaç hesaplarından, oluşur.

b) Ayrıca ilgili mühendis ve mimarlarca hazırlanan; asansör avan projesi, ısı ve su yalıtım projesi veya raporu, gürültüye karşı korunma proje veya raporu, yerleşme ve yapının özelliğine göre ilgili idarece istenecek peyzaj projesi de eklenir.”

Hükmü doğrultusunda hareket edilmesi sağlanmalıdır.

297- Yapılan incelemede dosyaların genelinde mimari projelerde gerek Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği gerekse Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği hükümlerine göre, binalara kot verme işlemiyle ilgili hükümlere uyulmadığı görülmüştür.

119/11 parsel Palabıyık Köyü Ali ŞEN'e ait dosya,105/5 parsel Yenihayat Köyü Rıza AYGÜN'e ait dosya,152/5 Mislerovacı Köyü Aysel SOYLU'a ait dosya,112/13 Palabıyık Köyü Yalçın YILMAZ'a ait dosya,115/2 Kızılkaya Köyü Dudu ÖZSOY'a ait dosya 169/48 Kırkdilim İlhan KUYU'a ait dosya, 117/1 Yenihayat Köyü Coşkun YALÇIN'a ait dosya, 111/3 Hamamlıçay Köyü Enes CAM'a ait dosyalar duruma örnektir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Binalara kot verilmesine ilişkin esaslar

“MADDE 10- (1) İmar planlarında aksine bir hüküm bulunmaması halinde yoldan kotlandırma esastır.

(2) Kot alınan noktanın tespitinde sokak silueti dikkate alınır.

(3) Bir parselde birden fazla bina yapılması durumunda, arazi yapısına ve yollara uyumlu kotlandırma yapmak için, ilgili idarenin imar birimince onaylanacak vaziyet planına göre her bina için kendisine yakın yoldan veya tabii zeminden kotlandırma yapılır.

(4) Viyadük, köprü gibi parsele giriş çıkış yapılamayan yerlerden, parklardan ve parsele bitişik olmayan yollardan binalara kot verilemez.

(5) Tabii zeminden kotlandırma ile kademelendirme işlemlerinde ada bazında değerlendirme yapılır.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği Binalara Kot Verilmesi

Binalara kot verilmesi

Madde 48- Binalara parselin yüz aldığı yolun;

Bordür taşı konulmuş ise, binanın ön cephe hattı ortası hizasındaki bordür taşı üst seviyesinden,

Yol kaplaması yapılmış, bordür taşı konulmamış ise, bina ön cephe hattı ortası hizasındaki yol kaplamasının en üst seviyesinden,

Yol kaplaması yapılmamış, bordür taşı konulmamış ise, yolun halihazır başlangıç ve bitiş noktaları arasında geçirilecek bir kırmızı hatta göre bina ön cephe ortası hizasından, kot verilir.,

Madde 61- Bu bölümde bulunmayan hususlarda bu Yönetmeliğin Dördüncü Bölümündeki hükümler geçerlidir.” denilmektedir.

Bazı dosyalarda da mimari projede zemin kat taban kotu +(1.00) m.den daha yüksekte kot verildiği görülmüştür.101/4 Gökgözler Kasım İRDELİ'ye ait dosya 112/13 Palabıyık Köyü Yalçın YILMAZ'a ait dosya, 115/2 Kızılkaya Köyü Dudu ÖZSOY'a ait dosyalar bu duruma örnektir.

Yönetmelikler doğrultusunda kot alınan nokta tespit edilerek mimari proje vaziyet planları üzerinde belirtilmelidir. Kot alınan noktaya göre zemin kat taban kotu Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği'ne göre + (1.00), Planlı Alanlar Yönetmeliği'ne göre + (1.20) yi geçemez. Yönetmelik hususlarına göre uygulama yapılmasına gerekli özen ve dikkatin gösterilmesi sağlanmalıdır.

298- Yapı ruhsat dosyalarının bazılarında mimari projelerde çatı, son kat döşeme üzerinden değil de döşeme üzerine oturan parapet duvarı üzerine oturtularak ve parapet üzerinden çatı eğimi verilerek yapıldığı incelenmiştir.

105/5 parsel Yenihayat Köyü Rıza AYGÜN'e ait dosya,109/125 Bayat/Dorukseki köyü Ayşe KIZMAZ'a ait dosya, 115/2 Kızılkaya Köyü Dudu ÖZSOY'a ait dosyalar bu duruma örnektir.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği Bina Yükseklikleri

“Madde 20

4) Çekme ve çatı katı yapılamaz.

Tanımlar -Madde 4

19) (Değişik: RG-2/9/1999-23804) Son kat: Çatı altında bulunan normal katların en üstte olan katıdır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği

Çatılar-Madde 40- (1) Çatıların, civarındaki cadde ve sokakların mimari karakterine, yapılacak binanın nitelik ve ihtiyacına uygun olması şarttır.

(2) Çatı eğimleri, kullanılacak çatı malzemesi ile yörenin mimari özelliği ve iklim şartları dikkate alınarak ilgili idarenin tasvibi ile tayin edilir. Çatı eğimi içinde kalmak ve silüeti etkilememek kaydıyla çatı örtüsü olarak fotovoltaik paneller de kullanılabilir.

(3) Çatı eğimi saçak ucundan hesaplanır. Çatılar parapet üzerine oturtulamaz.

(4) Mahya yüksekliği 5.00 metreyi geçmemek kaydıyla; ayrıık binalarda kırma, ikili blok binalarda bloğu ile müşterek kırma, iki taraftan da bitişik binalarda ise ön ve arka cepheye akıntılı beşik çatı kurulacağı varsayılarak belirlenir.

(5) Merdiven evleri, ışıklıklar, hava bacaları, alın ve kalkan duvarları dördüncü fıkraya göre belirlenen çatı örtüsü düzlemlerini en fazla 0.60 metre aşabilir. Ayrıca zorunlu olan tesisatla ilgili hacimlerin, (Ek ibare: RG-25/2/2022-31761) fotovoltaik panellerin (PV), güneş enerjili su ısıtıcılarının ve çatı pencerelerinin çatı örtüsünü aşmasına ilgili idarece teknik gereklere göre uygun görülecek ölçü ve şekilde izin verilebilir. Asansörlü binalarda TSE standartlarına göre projelendirilecek asansör kulelerinin ve bu bölümlerle birlikte düzenlenen merdiven evlerinin en az ölçülerdeki bölümlerinin, çatı örtüsünü aşmasına da izin verilir.

(6) Teras çatılarda 1.10 metre parapet yapılabilir. Teras çatının kullanıma açık olması durumunda 1.10 metre yüksekliğinde parapet veya korkuluk yapılması zorunludur.

(7) Çatı aralarına bağımsız bölüm yapılmaz. Bu kısımlarda ancak su deposu, asansör kulesi, iklimlendirme ve kaskat sistemleri de içerebilen tesisat odası ve son kattaki bağımsız bölümlerle irtibatlı piyesler yapılabilir.

(8) Çatı arasındaki mekânlarda, çatı eğimi içerisinde kalmak ve fonksiyonunu sağlamak şartıyla asgari yükseklik şartı aranmaz. Ancak, üst kat tavan döşemesi ile çatı örtüsü arasında kalan hacimler, uygulama imar planında aksine bir hüküm yoksa ilave kat döşemeleri yapılmak suretiyle bölünemezler.

(9) Yangın güvenliğine ilişkin tedbirler alınmak şartıyla ve konutlar hariç olmak üzere binaların çatı araları; sergi salonu, toplantı salonu, yemekhane, spor salonu gibi fonksiyonlarda ortak alan olarak kullanılabilir.

(10) Tescilli yapılar, anıtlar ve kamu yararlı yapılar ile dini yapıların çatı örtüleri ve bunların yapılacak ya da tamir ve tadil edilecek çatı örtüleri bu kayıtlara tabi değildir.

(11) Belediyeler meclis kararıyla mahallin ve çevrenin özelliklerine göre yapılar arasında uyum sağlamak, güzel bir görünüm elde etmek amacı ile dış cephe boya ve kaplamaları ile çatının malzemesini ve rengini tayin etmeye yetkilidir. Bu yetki, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan yapılar için de kullanılabilir.

(12) Çatıda birden fazla bağımsız bölüme ait birden fazla teras olması halinde birbirleri arasında en az 3.00 metre mesafe bırakılmak zorundadır. Ancak, bodrum hariç 2 katı geçmeyen binalarda çatıdaki değişik çözümlerin kabulünde ilgili idaresi yetkilidir.

(13) Çatı arasının son kat bağımsız bölümü ile birlikte kullanılması amacıyla son kat tavan döşemesi kısmen veya tamamen yapılmayabilir.

(14) Teras çatılarda çatı bahçesi olarak düzenleme yapılabilir. Bahçe düzenlemesi yapılabilmesi için gerekli olan 0.50 metre toprak dolgu, parapet yüksekliğine dâhil edilmez. Ortak alan olarak kullanılan teras çatılarda; bahçe düzenlemesi yapılması halinde merdiven evi yanında, bina sakinleri tarafından kullanılmak üzere, tuvalet, lavabo, çay ocağı, bahçe düzenlemesinde kullanılacak malzemeleri depolamak için merdiven evine bitişik, toplam teras alanının %10'unu ve 20 m²'yi geçmeyen ve en fazla 3.00 metre yüksekliğinde kapalı mekân oluşturulabilir. Kapalı mekân bina ön cephesine 3.00 metreden fazla yaklaşamaz. Ayrıca rezidans, otel, apart otel gibi konaklama tesislerinin teras çatılarında bina cephelerine 3.00 metreden fazla yaklaşmamak, en fazla 1.50 metre derinliğinde olmak ve parapet kotunu aşmamak koşuluyla açık havuz yapılabilir." denilmektedir.

Çatılarla ilgili yönetmelik maddelerinde belirtilen hususlara dikkat edilmelidir.

299- Gerek Planlı Alanlar gerekse Plansız Alanlar Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat verilen yerlerde mimari ve statik projelerde tadilat olarak projelerin onaylandığı ancak alan değişiklikleri ve statik değişiklikler olmasına rağmen tadilat ruhsatı düzenlenmediği tespit edilmiştir. Bazı basit düzeltmelerin ise proje üzerinde elle düzeltildiği proje müellifinin imzasının olduğu fakat kurum personelinin imzasının olmadığı incelenmiştir.

111/2 Alaca/Koçhisar Köyü Arslan DİLKİ'ye ait dosya, 104/5 Sait UYSAL'a ait dosya, Recep PEHLİVAN'a ait dosya, -/932 Boğazkale/Karakeçili Köyü Fadime BOYNUUZUN' a ait dosya,152 Ada 5 Parsel Aysel Soyluya ait dosya, 117/1 Yenihayat Köyü Coşkun YALÇIN,

103/2 Kargı/Kavakçayı Köyü Hüseyin EŞEN Köy Tüzel Kişiliğine ait Köy Konağı'na ait dosyalar duruma örnektir.

İmar Kanunu

“Madde 21’e göre; Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. Ancak; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması ve yönetmeliğe uygun olarak mahallin hususiyetine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği

Esaslı tadilat Madde 58- (1) Mevcut yapının esaslı tamir ve tadili, yürürlükteki mevzuat hükümlerine aykırı olmaması şartı ile imar planı, bu Yönetmelik hükümleri ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılabilir. Ancak, ilave esaslı tamir ve tadil yapılabilmesi için ruhsat alınması zorunludur.

(2) Yapı ruhsatı alınmış olan yeni inşaat, ilave ve esaslı tadillerde, sonradan değişiklik yapılması istendiğinde mimari projenin yeniden tanzim edilmesi gereklidir. Bu değişiklik yapının statik ve tesisat esaslarında da değişiklik yapılmasını gerektirdiği takdirde istenen belgelerde de gerekli değişiklik yapılır. Yapı ruhsatına da bu projelerin tarihleri ve müelliflerin bilgileri yazılır.

(3) Tadilat projeleri de ilgili idarece mühürlenip imzalanır.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği

Proje Değişiklikleri Madde 38- (Değişik: RG-2/9/1999-23804) Yapı ruhsatı alınmış olan yeni inşaat, ilave ve esaslı tadillerde, sonradan değişiklik yapılması istendiğinde mimari projenin yeniden tanzim edilmesi gereklidir.

Bu değişiklik yapının statik ve tesisat esaslarında da değişiklik yapılmasını gerektirdiği takdirde istenen belgelerde de gerekli değişiklik yapılır.

Projenin üzerinde ayrıca tadilat projesi gerektirmeyen basit düzeltmeler, proje müellifinin bilgisi dahilinde bütün nüshalarda yapılarak, belediyece mühürlenip imzalanır.” denilmektedir.

Tadilat projeleri ile ilgili yukarıdaki hükümler doğrultusunda işlemler yapılarak ruhsat gereken durumlarda tadilat ruhsatı düzenlenmesi sağlanmalıdır.

300- Genel olarak Yapı Ruhsatı dosyalarında fenni mesuliyet üstlenen mimar ve mühendislerin büro tescil belgeleri bulunmadığı incelenmiştir.

Planlı Alanlar Yönetmeliği madde 57/18 Proje müellifliği ve yapım işlerinin denetimine dair fenni mesuliyet üstlenen mimarların ve mühendislerin, 27.1.1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu uyarınca, ilgili meslek odasına kayıtlı olmaları, büro tescillerini yaptırmaları gerekir.

Büro Tescil Belgelerinin dosyasında olması ve tarihlerinin buldukları dönemi kapsamamasına dikkat edilmelidir.

301- Mal sahibinin müteahhit olarak görev aldığı ruhsat dosyalarında müteahhide ait taahhünameye rastlanılmamıştır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Madde 57/20 İdare yapı ruhsatı düzenleme aşamasında her proje için, proje müelliflerinden, fenni mesullerden ve fen adamlarından, şantiye şefleri ile yapı müteahhitlerinden mevzuata aykırı uygulama sebebiyle süreli veya süresiz olarak mesleki faaliyet haklarının kısıtlı olmadığına ilişkin Ek-1 ve Ek-8’de yer alan sicil durum taahhünamesini ister.

Yapı müteahhidine ait taahhünamelerin dosyasında bulundurulması sağlanmalıdır.

302- Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği 57/22 maddesi gereğince, projelerin üzerinde hangi ruhsatın eki olduğuna dair bir kayıta rastlanılmamıştır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin 57/22 maddesindeki; “Etüt ve projeler ilgili idarelerce ruhsat eki olduğuna dair kayıtlarla mühürlenir ve onaylanır.” hükmü uyarınca işlem yapılmalıdır.

303- Yapı ruhsatlarına ilişkin başvuru dosyalarında genel itibariyle dosya bütünlüğünü sağlayacak şekilde belge dosyalama işleminin yapılmadığı ve dosya bütünlüğünün her zaman sağlanmadığı, paket lastiği ile bir arada tutulmaya çalışıldığı incelenmiştir.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 11/2 maddesinde; “Bir işlemle ilgili olarak oluşan tüm belgeler, işlemin başladığı belgeden sonuçlandırıldığı belgeye kadar tarihsel bir düzen içinde ilgileri ve ekleri ile birlikte dosyalanır.” denilmektedir.

Bundan böyle, yapı ruhsatları ile ilgili bilgi ve belgelerin dosyalama ve arşiv iş ve işlemlerinin, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 11/2 maddesindeki hüküm ile bu Yönetmeliğin ilgili diğer hükümleri gereğince yürütülmesi sağlanmalıdır.

304- İl Tarım ve Orman Müdürlüğü görüşünde mutlak tarım arazisi vasfında tanımlanan parsel için İmar Durum belgesinde ve Çevre Düzeni Planı 1.5.17.1.11.1’e göre çiftçinin barınacağı ev ile ilgili inşaat alanı 75 m² yi geçemez denilmekte olup bazı dosyalarda barınma evi taban alanı 75 m²den 2 katlı toplam 150 m² olarak ruhsatlandırıldığı incelenmiştir.

175/1 Kadıkırı Köyü Halil Demir’e ait dosya, 125/8 Sungurlu/Türkhacılarhanı Köyü Seyfettin ÖZSARI’ya ait dosya, 130/197 Merkez/Palabıyık Köyü Müslüm ÖZSOY’a ait dosyalar örnektir.

Meskene ait depo, kömürlük, garaj gibi eklentilerde mesken alanı içinde değerlendirilmeli ayrı bağımsız olarak düşünülmemeli ve toplam inşaat alanı olarak verilen sınırlara uyulması sağlanmalıdır.

305- Bazı dosyalarda mesken şartlarını sağlamadığı halde mesken olarak ruhsat düzenlendiği görülmüştür.

111 Ada 23 parsel Cafer GÜRLEK’e ait dosya örnektir. Bodrum katında sadece 12 m² mutfak mekânı, mesken olarak değerlendirilmiştir.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği

“Madde 55- Her müstakil ev veya dairede en az;

1 oturma odası

1 yatak odası

1 mutfak veya yemek pişirme yeri

1 banyo veya yıkanma yeri

1 hela bulunacaktır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Yapı piyesleri ve ölçüleri

Madde 29- (1) Her müstakil konutta en az aşağıdaki piyesler bulunur:

Piyes	Dar Kenarı	Net Alanı
1 oturma odası	3.00 metre	12.0 m2
1 yatak odası	2.50 metre	9.00 m2
1 mutfak veya yemek pişirme yeri	1.50 metre	3.30 m2
1 banyo veya yıkanma yeri	1.50 metre	3.00 m2
1 tuvalet	1.00 metre	1.20 m2

Yapı Ruhsatı düzenlenen her konut için, yönetmelikte belirtilen kullanım alanlarını sağlamasına dikkat edilmelidir.

306- 3194 sayılı İmar Kanununun 27. Maddesine göre ruhsatı aranmayan yapılarla ilgili Adres Kayıt İşlemi yazışmalarının dosyasında olmadığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun “Köylerde yapılacak yapılar ve uyulacak esaslar” başlıklı 27.maddesinin; “(Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.) Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz. Ancak etüt ve projelerin valilik onayını müteakip muhtarlığa bildirim ve bu yapıların yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur. Etüt ve projelerin sorumluluğu müellifi olan mimar ve mühendisler aittir. Bu yapılar valilikçe ulusal adres bilgi sistemine ve kadaströ planlarına işlenir.” denilmektedir.

Ulusal adres bilgi sistemine ve kadaströ planlarına işlenir hüküm doğrultusunda işlem yapılması sağlanmalıdır.

307- 103/2 Kargı/Kavakçayı Köyü Hüseyin EŞEN Köy Tüzel Kişiliğine ait Köy konağı dosyasında İmar durumunda verilen yapı yaklaşma mesafelerine uyulmadığı tespit edilmiştir. Sosyal Kültürel tesis olan Köy Konağı girişi basamaklarla sağlanmakta olup engellilerin erişimi düşünülmediği incelenmiştir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Bahçe mesafeleri

“MADDE 23- (1) Uygulama imar planında, aksine bir hüküm bulunmadığı durumlarda bahçe mesafeleri;

a) Ön bahçe ve yol kenarına rastlayan bahçe mesafeleri ile kamusal alanlara komşu olan bahçe mesafeleri en az 5.00 metredir.

b) Yan bahçe mesafesi en az 3.00 metredir.

c) Arka bahçe mesafesi en az 3.00 metredir.” denilmektedir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğine göre Planda verilen bahçe mesafelerine uyulması gerekir. Yine Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği Madde 30/9 Binalarda ve girişlerinde engellilerin erişimine yönelik TS 9111 Standardına uyulması zorunludur. Uygulamada bu hususlara dikkat edilmesi sağlanmalıdır.

308- Yapılara ilişkin hazırlanan bazı zemin etüt raporlarında, etüt kategorisinin gerektirdiği çalışmalara uygun olarak inşaat, jeoloji veya jeofizik mühendislerinin yer almadığı, rapor sonuç kısımlarında imza eksiklikleri olduğu, rapor sayfalarının parafsız olduğu, raporların sonuç kısımlarının çıktı alınıp imzalandığı, genel olarak kapak kısımlarında imza eksiklikleri olduğu, raporlarda kategori-1 için tespit formu bulunmadığı, e-imzalı raporlarda imza doğrulaması yapılamadığı incelenmiştir.

Dut Köyü 111 ada 23 parsel, Bayat Köyü 399 parsel, Güney Köyü 122 ada 5 parsel, Kargı Kavakçayı Köyü 103 ada 2 parsel, Oğuzlar Cevzili köyü 151 ada 136 parsel, Alaca Sarısüleyman Köyü 133 ada 31 parsel bu durumlara örnek dosyalardır.

Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği madde 3 “(1) Deprem etkisi altında binaların tasarımı için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan esaslar uygulanır.”,

Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Ek’i madde 16.2.2. “Zemin ve Temel Etüd Raporları, zemin araştırmaları sonuçlarının sunulacağı Veri Raporu ve tasarıma yönelik olarak hazırlanacak Geoteknik Rapor’dan oluşacaktır. “,

Zemin Ve Temel Etüt Uygulama Esasları Ve Rapor Formatı’nda 8 nolu Zemin ve temel etüt raporları formatı kısmında “...(Değişik paragraf:RG-17/2/2021-31398)Zemin ve Temel Etüt Raporlarının hazırlanmasında öncelikle etüt kategorisinin gerektirdiği çalışmalar belirlenir. Yapılan etüt ve mühendislik hesapları sonucu hazırlanan raporların, yapılan çalışmanın içeriği bakımından ilgili mühendislik disiplinlerince imzalanması esastır.”,

Zemin ve Temel Etüt Uygulama Esasları ve Rapor Formatı’nda 5 nolu Etüt Kategorileri kısmında “Kategori 1 bu kategoride yer alan zemin ve temel etütleri için EK-1’de yer alan form doldurulacaktır.”,

Zemin ve Temel Etüt Uygulama Esasları Ve Rapor Formatı’nda 8 nolu Zemin Ve Temel Etüt Raporları Formatı kısmında “(Değişik paragraf: RG-17/2/2021-31398) Veri Raporunun içeriği ve etüt kategorisinin gerektirdiği çalışmalar Zemin ve Temel Etüt Ekibi tarafından planlanmalı, Veri ve Geoteknik Raporun kapağı ile sonuç ve öneriler bölümünde, çalışmada yer alan mühendislerin imzası bulunmalıdır. Ayrıca, çalışmaya katılan her mühendis ilgili raporun içinde kendi mesleki uzmanlık alanı ile ilgili sayfaları da paraflamalıdır.

(Mülga paragraf: RG-17/2/2021-31398)

(Mülga paragraf: RG-17/2/2021-31398)

(Değişik paragraf: RG-17/2/2021-31398) Zemin ve temel etütlerinde; Kategori 1 kapsamındaki çalışmalardan ZA ve ZB yerel zemin sınıfı grubuna giren çalışmalar jeoloji mühendislerince, diğer yerel zemin sınıfı grubundaki çalışmalar jeoloji mühendisi ve jeofizik mühendislerince yapılır. Kategori 2 ve kategori 3 kapsamındaki çalışmalar inşaat mühendisi, jeoloji mühendisi ve jeofizik mühendislerince yürütülür.

Veri Raporu Formatı EK-11'de Geoteknik Rapor Formatı da EK-12'de verilmiş olup, Kategori 1 kapsamındaki etütler için ayrı ayrı Veri ve Geoteknik Rapor hazırlamak yerine istenirse EK-13'de yer alan formatta da etüt hazırlanabilir.”

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği madde 4 “ççççç) Zemin ve temel etüt raporu: Her bir parsel için ayrı ayrı olmak üzere, yapının temel ve statik hesaplarının yapılabilmesi için zemin araştırma verileri ile geoteknik değerlendirmeleri içeren Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hazırlanan raporu,”

Planlı alanlar tip imar yönetmeliği madde 57 “... (6) ... a) Statik projeye esas teşkil edecek zemin ve temel etüdü raporu;

1) (Değişik: RG-30/9/2017- 30196) (2) Yer altının dinamik esneklik direnişleri ve yerin dayanımı, taşıma gücü, yer altı suyu varlığı, yer altı yapısı, deprem bölgeleşmesi, yer kırıklıklarının hareketleri, oturma, sıvılaşma ve yer kaymalarının boyutları gibi zeminin fizikî özelliklerini belirleyen çalışmalar yönünden jeofizik mühendislerince,

2) Sondajlar, arazi çalışmaları, zemin ve kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini ihtiva eden zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fizikî ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmalar yönünden jeoloji mühendislerince,

3) (Değişik: RG-30/9/2017- 30196) (2) Zemin mekaniği, zemin dinamiği ve zemin emniyet gerilmesi hesaplaması gibi çalışmalar yönünden inşaat ve jeoloji mühendislerince,

4) Mühendislik hizmetleri standartlarına uygun, detaylı olarak hazırlanan ve parselin bulunduğu zeminin durumunu bu fıkrada belirtilen çalışmalar ve analizler ile açıklayan, çalışmanın içeriği bakımından ilgili mühendislik disiplinlerine mensup mühendislerce,

Bakanlıkça belirlenen formata göre hazırlanan ve imzalanan belgedir.”,

Yukarıdaki hüküm ve mevzuatlar gereğince hazırlanarak ruhsat dosyasına sunulan zemin etüt raporları idare tarafından onaylanmalı ve eksiksiz olarak ruhsat dosyalarında muhafaza edilmesi sağlanmalıdır.

Kaçak Yapılarla İlgili İşlemler:

309- Teftişe tabi dönem içerisinde, kaçak ve ruhsata aykırı yapılarla ilgili veriler tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	YIKIM KARARI VERİLEN YAPI SAYISI	YIKILAN VEYA RUHSATLAN-DIRILAN YAPI SAYISI	ORAN	PARA CEZASI VERİLEN YAPI SAYISI	TOPLAM CEZA MİKTARI (TL)	TAHSİL EDİLEN MİKTAR (TL)	ORAN
2019	8	7	88%	81	572.021,47	302.119,96	53%
2020	38	18	47%	151	1.800.239,06	661.538,24	37%
2021	3	0	0%	101	886.219,03	380.212,18	43%
2022	36	4	11%	105	1.204.315,63	598.236,08	50%
2023*	1	0	0%	56	1.093.652,09	157.019,19	14%
TOPLAM	86	29	34%	494	5.556.447,28	2.099.125,65	38%

Kaçak veya ruhsata aykırı olduğu tespit edilen yapılar için “Yapı Tatil Tutanağı” düzenlendiği, Yapı tatil zaptı düzenlenen toplam (494) yapı için para cezası verildiği, bunlardan (86)’sı için yıkım kararı alındığı; idare tarafından yıkılan (1) yapı, yapı sahibi tarafından yıkılan (8) yapı, ruhsatlandırılan (20) yapı olmak üzere toplam (29) yapıda aykırılığın giderildiği anlaşılmıştır.

Kaçak ve ruhsata aykırı yapılara ait iş ve işlemler titizlikle yürütülerek, kaçak ve ruhsatsız yapılaşmanın önüne geçecek tedbirler alınmalıdır.

310- Kaçak veya ruhsata aykırı olduğu tespit edilen yapının sahibine encümenince tespit tarihinden itibaren on gün içinde idari müeyyide uygulanması gerektiği, bu süreye dikkat edilmediği incelenmiştir.

Karagöz köyü 105/110, Büyükdivan köyü 109/331, İmat köyü 119/4, Bozyayla köyü 0/1327, Akpınar köyü 132/2 dosyası bu hususa örnektir.

3194 sayılı İmar Kanununun 42. Maddesinde “...Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen madde hükmüne uygun işlem tesisi sağlanmalıdır.

311- Tespit edilen kaçak yapıya ilişkin para cezası hesaplarında kanunda belirtilen artırımların uygulanmasına dikkat edilmediği incelenmiştir.

Yeşilköy 169/2 dosyası bu hususa örnektir.

3194 sayılı İmar Kanununun 42. Maddesinde “c) ...(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen madde hükmüne uygun işlem tesisi sağlanmalıdır.

312- Kaçak veya ruhsata aykırı olduğu tespit edilen kaçak yapının yıkılması veya ruhsata uygun hale getirilmesi için yapı sahibine verilen süre sonunda (1 ay) aykırılığın giderilmemesi durumunda; sorumluluğunu yerine getirmeyen yapı veya arsa sahibine encümen tarafından idari müeyyide (para cezası) uygulanmalı ve yapı için yıkım kararı alınmalıdır. Dosyaların tamamında bu madde de belirtilen idari müeyyidenin (para cezasının) uygulanmadığı ve dosyaların bazılarında kaçak yapıya ilişkin yıkım kararının alınmadığı incelenmiştir.

Boğabağı köyü 0/971, Aşağıfındıklı köyü 120/25, Pelitcik köyü 117/1, İmat köyü 119/4, Eskiekin köyü 177/13 dosyaları bu hususa örnektir.

3194 sayılı İmar Kanununun 32. Maddesinde “...Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir...” , 3194 S. Kanununun 42. Maddesinde “18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine ve gözetmenlerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.(1)” hükmü yer almaktadır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereği Encümen kararlarının muhtarın bilgisine sunulmaması, Encümenince verilecek idari müeyyide kararlarında sürelere uyulması, idari para cezasına ilişkin artırımların uygulanması, yapısını yıkması veya ruhsatlandırılması için verilen sorumluluğunu yerine getirmeyen yapı veya arsa sahibine idari para cezası müeyyidesinin uygulanması ve yıkım kararlarının alınması hususunda 3194 sayılı İmar Kanununun amir hükümlerinin uygulanması sağlanılmalıdır.

313- Yapı kayıt belgesine sahip kaçak yapılar için verilen para cezaları ve yıkım kararlarının encümen kararı ile iptal edildiği incelenmiştir.

Saraycık Köyü 152/2 dosyası bu hususa örnektir.

Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar madde 6 “...(3) Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili 3194 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir...” hükmü yer almaktadır.

Yapı kayıt belgesi verilen yapılar için alınmış olan encümen kararları iptal edilerek benzer şekilde işlem yapılmasına dikkat edilmelidir.

314- Önceki teftiş raporunda tenkit edilen Kaçak Yapı Tespit ve Denetim Komisyonunun 11.11.2019 tarih ve 13586 sayılı valilik oluru ile oluşturulduğu, ancak yalnızca şikâyet veya diğer kurumlarca (jandarma vs.) yapılan tespit üzerine işlem tesis edildiği ifade edilmiş ve incelenmiştir.

Rutin denetimlerin yapıldığı etkin bir kaçak yapı kontrol mekanizmasının bulunmadığı anlaşılmıştır.

3194 sayılı İmar Kanununun 32. Maddesinde "...Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir..." hükmü yer almaktadır.

Bundan böyle idarenin sorumluluk alanındaki kaçak yapılarla ilgili etkin bir denetim yapılması ve yıkım kararı verilen yapıların yıkım işlemlerine başlanması sağlanmalı, kaçak yapılaşmayla ilgili 3194 sayılı İmar Kanunu'nun amir hükümlerinin uygulanması sağlanmalı, aksi uygulamaların kamu görevlileri açısından idari ve cezai sorumluluk doğuracağı bilinmelidir.

3194 sayılı İmar Kanununun "Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar" başlıklı 32'nci maddesinin ve İmar Kanununun "İdari Müeyyideler" başlıklı 42 nci maddesinin amir hükümleri ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunun "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 26/e maddesinin; "...Kanunlarda öngörülen cezaları vermek..." hükmü doğrultusunda il encümeni tarafından gerekli idari yaptırım kararlarının alınması ve Kanunun 30/h maddesinin; "...İl genel meclisi ve encümen kararlarını uygulamak..." hükmü gereğince de il encümeni tarafından kaçak veya ruhsata aykırı yapılarla ilgili olarak alınan kararlarının yerine getirilmesi, ayrıca imar mevzuatı gereğince yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin hassasiyetle takip edilmesi sağlanmalı aksi durumun ilgililerin idari ve adli sorumluluğunu doğuracağı unutulmamalıdır.

Metruk Yapılarla İlgili İşlemler:

315- Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğu tespit edilen yapılardaki tehlikeli durumun yapı sahibince giderilmemesi durumunda idare tarafından giderilmesi gerektiği, yapı sahiplerine verilen süre sonunda tehlikeli durumun ortadan kaldırılıp kaldırılmadığına ilişkin tespit yapılmadığı, verilen süre içerisinde tehlikeli durumun ortadan kaldırılmaması halinde İdarece tehlikeli durum giderilmeli veya yıkım işlemi yapılmalı ve yapı sahibine idari para cezası uygulanmalıdır. Bu hususlara dikkat edilmediği incelenmiştir.

Alören köyü-/1457, Üçköy köyü 247/2, Lapa köyü 273/31, Karasoku köyü 106/40 bu duruma örnek dosyalardır.

İmar Kanunu madde 39 "... (**Değişik fıkra:4.7.2019-7181/12 md.**) Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği valilikçe tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların sahiplerinin adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adreslerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için belediye veya valilikçe üç gün içinde tebligat yapılır. Yapı sahibine bu şekilde tebligat yapılamaması hâlinde bu durum tebligat yapan idarenin internet sayfasında 30 gün süre ile ilan edilir ve tebligat varakası tebliğ yerine kaim olmak üzere tehlikeli yapıya asılır ve keyfiyet muhtarla birlikte bir zabıta tespit edilir. Malik dışında binada ikamet amacıyla oturanlara da ayrıca tahliye için tebligat yapılır.

(**Değişik fıkra:4/7/2019-7181/12 md.**) Tebligatı veya ilanı müteakip 30 günü geçmemek üzere ilgili idarece belirlenen süre içinde yapı sahibi tarafından tehlikeli durumun

ortadan kaldırılmaması hâlinde, tehlikenin giderilmesi veya yıkım işleri belediye veya valilikçe yapılır ve masrafı %20 fazlası ile yapı sahibinden tahsil edilir...”,

İmar Kanunu madde 42 “...Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine on bin Türk Lirası idari para cezası verilir...” hükmü yer almaktadır.

Metruk ve yıkılacak derecede tehlikeli yapılarla ilgili tehlikeli durumun giderilmesi için 3194 sayılı İmar Kanununun 39. Maddesine göre işlemlerin yapılması sağlanmalıdır.

YATIRIM ve İNŞAAT İŞLERİ:

Eğitime Destek Çalışmaları:

316- Teftişe tabi dönemde eğitim hizmetleri için İl Özel İdare ve Bakanlık bütçelerinden toplam (246.823.957,52)-TL harcama yapıldığı, yapılan bu harcama ile (13) okul binası yapıldığı, (5) adet okul bina inşaatlarının devam ettiği, (495) okulun onarıldığı, okulların malzeme ve mefruşat ihtiyaçlarının giderildiği ve taşınmalı eğitime ilişkin masrafların karşılandığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Eğitim hizmetlerine yönelik yatırımlara devam edilmeli, ihtiyaç duyulan yeni okul ve yurtların yapılması ve var olanların ise fiziki şartlarının iyileştirilmesine devam edilmelidir.

Sağlık hizmetleri destek çalışmaları:

317- Teftişe tabi dönemde, sağlık hizmetleri için İl Özel İdare ve Bakanlık bütçelerinden toplam (92.762.887,49)-TL harcama yapıldığı, yapılan bu harcama ile (4) Aile Sağlığı Merkezi Toplum sağlığı Merkezi, (1) Onkoloji Tanı ve Tedavi Merkezi Binası yapıldığı ve (3) sağlık binasının onarıldığı incelenmiştir.

Sağlık hizmetlerine yönelik yatırımlara devam edilmelidir.

Kültür turizm hizmetleri destek çalışmaları:

318- Teftişe tabi dönemde kültür turizm hizmetleri için İl Özel İdare ve Bakanlık bütçelerinden toplam (14.820.713,21)-TL harcama yapıldığı ve (1) kültür merkezi projesi (102) adet onarım işinin gerçekleştirildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Kültürel değerlerin korunması hususunda yürütülen çalışmalara devam edilmelidir.

Güvenlik hizmetleri destek çalışmaları:

319- Teftişe tabi dönemde, güvenlik hizmetleri destek çalışmaları için Bakanlık bütçelerinden toplam (11.723.030,29)-TL harcama yapıldığı, yapılan bu harcama ile (2) adet Emniyet Müdürlüğü Hizmet Binasının inşaatının devam ettiği ve Emniyet Müdürlüğü Hizmet Binalarına ait (16) adet onarım işinin (Kent Güvenliği Yönetim Sistemi dahil) gerçekleştirildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Emniyet, asayiş ve huzur için önleyici tedbirler kapsamında güvenlik güçlerini destekleyici çalışmalara devam edilmelidir.

Diğer Destek Çalışmaları:

320- Teftiše tabi dönemde, bu kapsamda İl Özel İdare ve Bakanlık bütçelerinden yaklaşık (148.964.244,99)-TL harcama yapıldığı, yapılan bu harcama ile, (5) hizmet binasının inşaatının devam ettiği, (2) adet huzur evi, (33) adet hizmet binası onarım işinin gerçekleştirildiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Kamu kurumlarına yönelik bu tür destekleyici faaliyetlerin yürütülmesi ihmal edilmemelidir.

ALTYAPI ÇALIŞMALARI İLE İLGİLİ İŞLEMLER:

321- İl Özel İdaresi Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğünün bünyesinde; (1) Müdür, (5) İnşaat Mühendisi, (1) Harita Mühendisi, (1) Makine Teknikeri, (2) İnşaat Teknikeri, (1) Elektrik Teknikeri, (1) Topograf (2) Şef, (135) daimî işçi ve (22) geçici işçi olmak üzere toplam 181 personelin görev yaptığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Müdürlüğün özellikle teknik personel yönünden takviye edilmesi sağlanmalıdır.

322- Teftiş tarihi itibarıyla; İl Özel İdaresinin (788) km'si stabilize, (48) km'si BSK Asfalt, (10) km'si tesviye yol, (27) km'si parke taş ve (2720) km'si asfalt sathi kaplama olmak üzere toplam (3593) km 1.derece yol ağı bulunduğu anlaşılmaktadır.

İl Özel İdaresinin, (156,6) km'si tesviye, (702) km'si stabilize, (21,8) km'si parke taş ve (168,4) km'si asfalt sathi kaplama olmak üzere toplam (1049) km 2.derece yol ağı bulunduğu anlaşılmaktadır.

İdaremiz toplam yol hizmet ağı toplamda 4.937,1 km olup, 2023 yılı yatırım dönemi haziran sonu itibarıyla 50,0 km BSK, 3.093 km asfalt sathi kaplama, 1.503,4 km stabilize olup, 140 km beton parke ve 166,5 km tesviye olup, toplamda BSK, asfalt ve parke taşı kaplama oranı % 66,17 oranındadır.

2023 yılında teftiş tarihi itibarıyla, yaklaşık %60,68 olan asfaltlanma oranının, yaklaşık %63,33'e çıktığı, %2,84 oranında beton kilit parke yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

2023 Haziran sonu itibarıyla toplam 6.122.130,00 m² ilçeler bazında beton parke yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de yol standartlarının yükseltilmesi hususunda çalışma yapılması ihmal edilmemelidir.

323- İl Özel İdaresi tarafından teftiše tabi dönem içerisinde; (7700) km onarım ve toplam 4 yıl boyunca 6874 köyde 48.328 km kar mücadelesi yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Teftiše tabi dönemde, İl Özel İdaresi tarafından yoğun bir şekilde sürdürüldüğü anlaşılan, yol yapım ve onarım çalışmalarının devam ettirilmesi sağlanmalıdır.

324- Teftiše tabi dönem içerisinde, İl Özel İdaresi tarafından köy yollarında; (2650) adet Omega Trafik İşaret Direği, (6775) adet Trafik ve Uyarı Levhası, (305 m²) adet Yön Bilgi Levhası ve (0) adet CTP (Yol Kenar Dikmesi) montajının yapıldığı,

Teftiş tarihi itibarıyla köy yollarının tamamına tabela konulduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik'in 47.maddesi gereğince, köy ad levhalarının köyün diğer köy ve kasabalara giden yollarının kavşak noktalarına dikilmesi ihmal edilmemelidir.

325- Teftiş tarihi itibarıyla, Çorum ilindeki (759) köyün tamamının içme suyunun yeterli durumda olduğu, 393 mahallenin 343 adedi şebekeli içme suyundan 50 adet mahalle ise çeşmeli içme suyundan yararlandığı,

Teftişe tabi dönem içerisinde; (72) köy ve mahallede içme suyu için sondaj vurulduğu ve İl Özel İdaresi Performans Programı ile (152) köy ve mahallede içme suyu tesislerinin onarıldığı, KÖYDES programı ile (546) köy ve mahallede içme suyu tesislerinin onarıldığı, İl Özel İdaresi Performans Programı ile (21) köy ve mahallede yeni tesis yapıldığı, KÖYDES programı ile (51) köy ve mahallede yeni tesis yapıldığı, bu işler için İl Özel İdaresi bütçesinden 42.776.786,56 TL, KÖYDES bütçesinden 61.199.358,57 TL olmak üzere toplam (103.976.145,10)-TL tutarında harcama yapıldığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de içme suyu tesislerinin bakım ve onarımlarının titizlikle sürdürülmesi ve köylerin içme sularının yeterli düzeyde tutulması ihmal edilmemelidir.

326- Teftiş tarihi itibarıyla, Çorum İlinde (759) köyden (757)'sinin kanalizasyonunun bulunduğu, (2) köyün ise kanalizasyon şebekesinin bulunmadığı, 393 mahalleden 221 adedinde kanalizasyon tesisinin bulunduğu, 172 mahallede ise kanalizasyon tesisinin bulunmadığı,

Teftişe tabi dönem içerisinde, hiçbir köyde doğal arıtma yapılmadığı, İl Özel İdaresi Performans Programı ile (50) köy ve mahallede yeni kanalizasyon şebekesi döşendiği, KÖYDES programı ile (19) köy ve mahallede yeni kanalizasyon şebekesi döşendiği, İl Özel İdaresi Performans Programı ile 77 adet köy ve mahallede bakım onarım yapıldığı, KÖYDES Programı ile 95 köy ve mahallede bakım onarım yapıldığı ve muhtelif köylerde (71,2) km kanalizasyon şebekesinin onarıldığı ve bu işler için İl Özel İdaresi bütçesinden 13.346.404,02 TL, KÖYDES bütçesinden de 5.226.796,38 TL olmak üzere toplam (18.573.200,40)-TL tutarında harcama yapıldığı,

Ayrıca, köylerde çöp toplama kamyonlarıyla uyumlu (11105 adet) çöp konteyneri bulunduğu, çöplerin (18) adet çöp kamyonu, (54) adet işçi ile yapılmakta olduğu, çöp toplayan işçilerin yıllık doktor muayenelerinin yapıldığı ancak portör muayenelerinin henüz yapılmadığı beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de teknik ve mali imkânların elverdiği ölçüde bütün köylere kanalizasyon şebekesi yapılması sağlanmalı ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ile işbirliği içerisinde köylerin tamamında evsel atıkların toplanması ihmal edilmemelidir.

327- Teftiş tarihi itibarıyla, İl Özel İdaresi'ne ait (20)'si binek otomobil, (43)'ü kamyon, (37)'si pikap, (14)'ü minibüs, (75)'i iş makinesi ve (53)'ü diğer olmak üzere toplam (242) aracın bulunduğu,

Bu araçlardan yaklaşık %65'inin yaşının (10) yıl ve üzerinde olduğu,

İl Özel İdaresinin makine parkında yer alan araçların genelinde Araç Takip Sistemi'nin bulunduğu beyan edilmiş ve incelenmiştir.

İl Özel İdaresine ait araçların mali imkânlar ölçüsünde yenilenmesi sağlanmalı ve bu araçların arazi üzerindeki çalışmalarının takip edilebilmesi ve iş verimliliklerinin arttırılabilmesi amacıyla, araçların tamamına Araç Takip Sistemi'nin kurulması ihmal edilmemelidir.

328- Teftişe tabi dönem içerisinde; (0) hiçbir iş makinesinin hurdaya ayrılarak, MKE Kurumu Genel Müdürlüğü Hurda İşletmesi Müdürlüğü'ne gönderilmediği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Bundan böyle de İl Özel İdaresine ait araçların mevzuata uygun olarak kullanılması ve hurdaya ayrılması gereken araçların usulüne uygun olarak hurdaya ayrılması ihmal edilmemelidir.

İL ÖZEL İDARESİNİN ORTAK OLDUĞU KURULUŞLAR:

Organize Sanayi Bölgeleri:

329- Çorum Organize Sanayi Bölgesi 1977 yılında kurulmuş, il özel idaresi %23,9 ortaklık payı ile temsil edilmekte, Çorum Belediyesi ve Çorum Ticaret Sanayi Odası %15,38 oranında ve 1'er temsilci, Çorumlu İşadamları Derneği % 46,15 oranında 1 temsilci ile görev yapmakta ve ücretleri OSB yönetimi tarafından ödendiği beyan edilmiş ve incelenmiştir.

Çorum İl Özel İdaresince, ilin geleceği ve ekonomik kalkınması dikkate alınarak Organize Sanayi Bölgelerine verilmekte olan katkının ve desteğin sürdürülmesi ihmal edilmemelidir.

İl Özel İdaresinin Ortak Olduğu Şirketler:

330- İl Özel İdaresinin ortak olduğu şirketlerle ilgili tablo aşağıdaki gibidir.

ŞİRKETİN ADI	SERMAYESİ (TL)	İŞTİRAK PAYI (TL)	HİSSE ORANI	FAALİYET KONUSU	AÇIKLAMALAR
Kızılırmak Döküm San ve Tic A.Ş	3.250.000,00	351.975,00	% 10,83	Demir-Çelik	Faal
Kızılırmak Gıda San ve Tic. A.Ş	839.680,00	3.190,78	% 0,38	Tahıl öğütülmesi ve un imalatı	Faal Değil
Çorum Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici A.Ş	120.000,00	1.200,00	% 1	Teknoloji	Faal
Çorum İl Özel İdaresi Personel A.Ş	50.000,00	50.000,00	% 100	İnşaat	Faal
Sun-Ar (Sungurlu Temel Tük.ve Gıda Mad.Tan.Sat.ve Tic Ltd.Şirk.	12.000,00	360,00	% 3	Gıda mad.	Faal Değil

Çorum İl Özel İdaresinin (5) şirkete ortaklığının devam ettiği ve (3) şirketin faal olduğu, (2) şirketin faal olmadığı beyan edilmiş ve incelenmiştir. Ortak olunan şirketlerin zarar ettiği beyan edilmiş ve anlaşılmıştır.

Özel bir gereklilik hali bulunmadıkça, şirket kurulması yoluna gidilmemesi ve faaliyeti sona eren şirketlerin tasfiyeye tabi tutulması tavsiyeye değer görülmüştür.

İNCELEMeye ALINAN KONULAR:

331- Bu teftiş raporunda incelemeye alınan konu bulunmamaktadır.

GÖREV ve SONUC:

332- Teftişe tabi dönem dahil; Çorum Valiliği görevinin 06.11.2018 tarihinden bu yana Vali Mustafa ÇİFTÇİ tarafından yürütüldüğü incelenmiştir.

Çorum İl Özel İdaresi genel iş ve yürütümünün tarafımdan teftişi sonucunda (4) örnek olarak düzenlenen bu raporun yazılı ve elektronik ortamda (1) örneği Çorum İl Özel İdaresine verilmiş, (1) örneği Çorum Valiliğine, (2) örneği de elektronik ortamda ve yazılı olarak İçişleri Bakanlığına (Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı) sunulmuştur. **11.08.2023**

Hasan GÜNDOĞDU
Mülkiye Müfettişi